TRST, četrtek 25. septembra 1958
Leto XIV. - Št. 228 (4073)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 30 lir
Tel.: Trst 94-638, 93-808, 37-338 . Gorica 33-82
Poštnina plačana v gotovini

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podružnica GORICA: Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15. do 18. — Tel. 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — MALI OGLASI: 30 lir beseda.
NAROČNINA: mesečna 480 lir — vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 20 din, mesečno 250 din — Nedeljska: letno 780, polletno 390, četrtletno 195 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Splošna razprava v skupščini OZN

Gana je ponosna na svojo vlogo središča protikolonialnih sil

Danes bodo govorili francoski in angleški zunanji minister ter italijanski delegat

NEW YORK, 24. — Danes popoldne se je v skupščini OZN nadaljevala splošna razprava. Prvi je govoril kamboški predstavnik Norodom Šihanuk. Predlagal je ustanovitev posebne komisije, ki naj bi imela nalogo pomagati velikim državam pri iskanju rešitve spornih vprašanj. Predlagal je tudi ustanovitev skupin mednarodnih opazovalcev pod vodstvom tajnika OZN.

Šihanuk je izjavil, da so med njegovim nedavnim obiskom v Pekingu kitajski voditelji izjavili, da jih samo vprašanje Formoze loči od Američanov. Ko bi se to vprašanje rešilo, jih nič ne bi oviralo, da ne postanejo prijatelji ZDA.

Turški zunanji minister Zorlu je zavrnil Makariosov načrt o Cipru. Dejal je, da neodvisnost ni mogoča rešitev za Ciper. «Ne obstaja ciprski narod, je dejal Zorlu, pač pa samo neodvisna Grčija in neodvisna Turčija in poleg tega ciprsko ozemlje, na katerem živita dve narodnosti.»

Zorlu je izjavil, da daje prednost angleškemu načrtu in je dejal, da bi morali tudi Grki sodelovati z angleško vlado.

Kar se tiče Alžirije, je turški minister izjavil, da «mora Turčija z obžalovanjem priznati, da ne more pomagati pri iskanju pravične rešitve tega vprašanja». Dodal pa je, da se je treba truditi, da se najde sporazumna rešitev.

Češkoslovaški zunanji minister David je napadel ameriško politiko na Daljnem in Srednjem vzhodu, obsojal francosko vojno v Alžiriji, angleško bombardiranje Jemena ter je podprl sovjetske predloge o razorožitvi.

Nato je izjavil, da bo jeseni dvajseta obletnica sestanka v Monakovem, in je vprašal zahodne velesile, «ali nameravajo odpreti pot za nov svetovni spopad z dobavljanjem atomskega orožja Zahodni Nemčiji in s tem, da tej državi dovolijo vojaške manevre ob češkoslovaški meji».

Etiopski zunanji minister Ato Deresa je poudaril prispevek, ki bi ga manjše države lahko dale in ga dajejo stvari miru. Razprava se je nadaljevala ob 21. uri, ko so govorili še delegati Gane, Burme in Južne Afrike.

Južnoafriški delegat je zelo omalovaževalno govoril o Združenih narodih in njihovem delu. Znano je namreč, da je južnoafriška delegacija lansko leto zapustila zasedanje, ker so razpravljali o rasni diskriminaciji v Južni Afriki.

Govoril je zatem predstavnik Gane. Izjavil je, da njegova država nima nobene potrebe opravičevati se, ker daje vtis, da postaja središče protikolonialnih sil in politične razgibanosti za neodvisnost. «Ni nobena tajnost, je dodal, da želimo videti vso Afriko svobodno in neodvisno.» Izrekel se je tudi proti jedrskim poiskusom.

Burmanski predstavnik je obsojal tako ZDA kakor Sovjetsko zvezo zaradi «ravnotežja strahu, ki ga ustvarjata nad svetom». Obsojal je nato ameriško politiko do Kitajske. Izjavil je, da kitajsko-ameriška pogajanja v Varšavi ne morejo uspeti, če ZDA ne priznajo Kitajske. Sporočil je, da Burma ne bo odobrila nobenih ukrepov v OZN v zvezi s sporom v Formoški ožini, ne da bi prej poslušali obe prizadeti strani.

Nadaljevanje splošne razprave je bilo odloženo na jutri popoldne. Govorili bodo francoski zunanji minister De Murville, angleški zunanji minister Selwyn Lloyd, voditelj italijanske delegacije Piccioni ter predstavnika Jordanije in Čila.

Severnokorejski zunanji minister je poslal tajniku OZN Hammerskjoeldu in predsedniku skupščine Maliku pismo, s katerim zahteva, naj se Severni Koreji dovoli udeležba na sedanjem zasedanju skupščine, ko bodo razpravljali o Koreji. Pismo dodaja, da bo vsak sklep, ki gi ba sprejeli brez navzočnosti severnokorejskega predstavnika, za Severno Korejo neveljaven.

—«»—

WASHINGTON, 24. — Britanski minister za obrambo Duncan Sandys se je danes že tretji dan razgovarjal z ameriškimi predstavniki v vojaških zadevah. Po končanih razgovorih bo angleški minister potoval po ZDA, kjer si bo ogledal vojaške naprave.

Po današnjem razgovoru z ameriškim obrambnim ministrom McElroyem so objavili poročilo, ki pravi, da so angleškemu ministru poročali o vojaškem položaju na področju Formoze.

Gomulka obtožuje katoliške škofe

VARŠAVA, 24. — Gomulka je danes obtožil poljsko katoliško cerkev, da odkrito ali tajno deluje proti vladi. Pripomnil pa je, da vlada ne misli preklicati sporazumov, ki jih je sklenila s cerkvijo.

Omenil je, da sporazum, ki je bil sklenjen decembra 1956 med cerkvijo in državo, omogoča neobvezne verske tečaje v šolah, če večina staršev pismeno izrazi tako željo. Gomulka je nadaljeval: «V Zahodni Nemčiji podpirajo katoliški škofje Adenauerja za atomsko oborožitev Bundeswehra, francoski škofje podpirajo diktatorske namene De Gaulla. Poljski katoliški škofje ne samo, da ne podpirajo vlade — v skladu z načelom, da vsaka oblast prihaja od boga — pač pa odkrito in tajno delajo v nasprotni smeri.»

Gomulka se je v svojem govoru zavzemal tudi za reformo osnovnega šolstva na Poljskem. Šolska doba naj bi se podaljšala za dve leti, v katerih naj bi mladino vežbali v ročnem delu. Kritiziral je sedanje učne programe, o katerih je izjavil, da «skrbijo samo, da mladina pride v višje učne zavode, ne da bi upoštevali potrebe naše družbe». Kritiziral je tudi slabe delovne pogoje mnogih učiteljev, ki morajo dodatno delati, da lahko oskrbujejo svojo družino.

Soustelle napoveduje po referendumu ukrepe proti komunistični stranki

Prav tako odklanja sleherna pogajanja z Alžirci - Novi atentati v Franciji

PARIZ, 24. — Minister za informacije Soustelle je na kosilu, ki se ga je udeležilo več ministrov in poslancev, med drugim izjavil: «Če se hoče da peta republika ne doživi enake usode kakor četrta, bo takoj po referendumu potrebno nastopiti, zato da komunistična stranka ne bo mogla korumpirati naših novih ustanov, kakor je zastrupila prejšnje.»

Soustelle je nato obsojal «ostro kampanjo» proti referendumu in je v zvezi s tem dejal: «Naj se ne napravi napaka. Komunisti, ki so bili v manjšini v ljudski fronti leta 1936, bi razpolagali z ogromno večino v ljudski fronti leta 1958, ki bi neizbežno izšla iz referenduma, pri katerem bi zmagal «ne». In taka ljudska fronta bi kmalu vsilila Franciji usodo Prage in Budimpešte.»

V zvezi z Alžirijo je Soustelle izjavil, da «ni bolj nevarne iluzije kakor iskati pogajanja z morilci, ki bi takoj zatem odgovorili s podvojenimi grozodejstvi». «Naloga, ki nas čaka na tem francoskem ozemlju, je dodal Soustelle, je ogromna in bo lahko trajala mnogo let in morda več generacij.»

Soustellove izjave, s katerimi grozi komunistični stranki, so izzvale veliko razburjenje v Parizu. To je prvikrat, da člani De Gaullove vlade jasno pove, kakšni so nameni novega režima do komunistične stranke. To tudi kaže, da je bila upravičena bojazen, da bo De Gaulle skušal postaviti komunistično stranko izven zakona. Nekateri so mnenja, da je bil že sprejet sklep v tem smislu.

Na današnji seji francoske vlade so govorili o mednarodnem položaju, o katerem je poročal Mollet, ki nadomešča De Murvilla. Govorili pa so predvsem o ustanovitvi alžirske vlade in o borbi proti atentatom in sabotažam v Franciji.

Predstavnik vlade je po seji izjavil, da so ustanovitev alžirske vlade predvidevali. Dodal je, da bo vlada uvedla nove ukrepe proti atentatom in sabotažam v Franciji takoj po referendumu, ker bo ta dal vladi posebna pooblastila, ki jih določa ustava.

Glede rezultatov referenduma, je predstavnik izjavil, da bo že v nedeljo opolnoči mogoče imeti splošen pregled o glasovanju, okoli ene popolnoči pa bodo že objavljeni približno dokončni rezultati v Franciji. Rezultati v prekomorskih ozemljih bodo znani v ponedeljek zjutraj; v prvih popoldanskih urah pa bodo lahko uradno objavili celotne rezultate.

V poučenih krogih v Tunisu izjavljajo, da bo alžirska vlada skušala začeti pogajanja s Francijo za ustavitev sovražnosti. Po prvi seji vlade, ki bo v petek, bodo morda objavili predloge za taka pogajanja.

Tuniški list «Al Amal» poroča, da bo alžirska vlada pozvala tajnika OZN Hammarskjoelda, naj uvede preiskavo v zvezi s 400 trupli, ki so jih našli v skupnem grobu v gorah Kabilije v vzhodni Alžiriji. Kakor je znano, so francoske oblasti v Alžiriji sporočile, da so na tem področju «našle» trupla 400 oseb, o katerih trdijo, da gre za alžirske upornike, ki da so jih pobili njihovi lastni tovariši. Toda objava te vesti ni naletela nikjer na odziv, ki so ga v Parizu pričakovali, ker je pač dobro znano, kakšna grozodejstva delajo francoski vojaki v Alžiriji.

Predsednik alžirske vlade Ferhat Abas je danes izjavil v Kairu, da so dobili zagotovila, da saharski petrolej ne bo tekel po tuniškem ozemlju, dokler ne bo vojna v Alžiriji končana. Kakor je znano, je vest, da je Tunizija dovolila graditev naftovoda na svojem ozemlju, povzročila nasprotja med Burgibo in alžirsko osvobodilno fronto. Prejšnji mesec je posebna alžirska delegacija razpravljala o tem s tunisko vlado. «Tunizija nam je zagotovila, je izjavil Abas, da, tudi če bo naftovod zgrajen, ne bo po njem tekel petrolej pred koncem alžirske vojne.»

Tudi danes poročajo o več atentatih ali poizkusih atentatov v Franciji. Preteklo noč so preprečili atentat Alžircev na neki oddelek tovarne «Renault» v Billancourtu. Med spopadom s policijo so bili ubiti 3 Alžirci, enega pa so aretirali.

V Vitry-Dur Seine so straže v bližini tamkajšnje električne centrale streljale na sumljive osebe, ki so se približale centrali. Okoli 9. ure danes zjutraj se je skupina treh Alžircev spopadla s skupino policijskih agentov v Parizu. En Alžirec je bil ranjen in so ga aretirali skupno z drugima dvema. Sinoči je v Bordeauxu skupina Alžircev streljala iz avtomobila na policijsko patruljo. En agent je bil hudo ranjen. V Lionu je policija aretirala 10 Alžircev, ki jih sumijo, da so v soboto sodelovali pri atentatu na neki tamkajšnji komisariat.

V pariškem okraju Gobelin so policisti nocoj smrtno ranili nekega Alžirca, lastnika kavarne, ki je skušal zbežati, ko so prišli, da ga aretirajo. Aretirali so še druga dva Alžirca, ki sta bila v kavarni.

—«»—

Končana konferenca zunanjih ministrov ameriških držav

WASHINGTON, 24. — Konferenca 21 zunanjih ministrov ameriških republik se je končala nocoj. Skupno poročilo poudarja, da je nujno potrebno, da posebna komisija, ki naj jo imenuje organizacija ameriških držav, pripravi konkreten program za gospodarsko sodelovanje vseh držav poloble.

Poročilo pravi dalje, da so zunanji ministri zlasti govorili, v okviru povečanja medameriškega sodelovanja, o šestih točkah Kubičkovega načrta za širši program gospodarskega ozdravljenja.

«Pontificia Opera d'Assistenza» je prodala letno za 20 milijard lir ameriških daril?

Danes odgovarjajo ministri na interpelacije in vprašanja o škandalu Giuffrè

(Od našega dopisnika)

RIM, 24. — Vse kaže, da bo nova afera v zvezi s prodajanjem darovanih presežkov ameriškega ljudstva italijanskemu ljudstvu zavzela mnogo večje razmere kot je kazalo predvčerajšnjim. Jutrišnja «Unità» objavlja nove podatke o tej aferi. Glasilo KPI piše med drugim, da je pogajanja za prodajo ameriške moke vodil vatikanski finančnik Cosmelli po naročilu gospodarske komisije «*Pontificia Opera d'Assistenza*» (POA).

Člani te komisije pa so med drugimi tudi papežev sorodnik princ Carlo Pacelli in grof Galeazzi, dalje Massimo Spada-Potenziani in msgr. Dell'Acqua. «Unità» piše, da je Cosmelli vodil pogajanja s predstavniki podjetja «Molindustria». List navaja ogromno vsoto 20 milijard lir letno: toliko naj bi bil namreč vsakoletni izkupiček od prodaje darovanega živeža predvsem moke.

Kaj pravi k vsemu temu vatikansko glasilo «Osservatore Romano»? To glasilo predvsem še nadalje zahteva kaznovanje vseh tistih, ki so baje žalili in obrekovali papeža. Glede vprašanja, kdo je dal dovoljenje, da se presežki živeža, ki jih je ameriško ljudstvo darovalo italijanskemu, «transformirajo», pa vatikansko glasilo trdi, da je dal dovoljenje načelnik katoliške podporne ustanove v ZDA msgr. Swanstrom.

S takim tolmačenjem pa ni zadovoljen niti rimski dnevnik «Tempo», ki je znan kot glasilo demokristjanskih desničarjev. Ta list piše: «Tudi če bi Italija bila 50. država Združenih držav Amerike, ne pa suverena država, tako dovoljenje ameriškega duhovnika ne bi zadostovalo. Edinstveno in najhujše v demantiju, ki ga je objavila POA pa je, da se v tem sporočilu sploh ne omenja italijanska država in njeni organi ter da ti organi molčijo kot grob.»

Republikansko glasilo «*La Voce Repubblicana*» pa poziva Vatikan, naj vloži redno ovadbo pred pristojnimi organi, če je zares prepričan, da je nekdo žalil papeževo osebo. «Kar se tiče samega bistva zadeve, piše republikansko glasilo, mislimo, da bi bila najboljša intervencija, če bi prisilili nekatere ugledne osebe, naj opustijo trgovsko poslovanje, ki že po svoji prirodi in zaradi dejstva, da ni vedno v skladu s predpisi, ki jih narekujejo javna pravila, postavlja v slabo luč tiste, ki so neposredno zainteresirani, kajti njihovo trgovsko poslovanje opravičuje sum, da so posredi določene ugodnosti in tolerantnosti že zaradi samega dejstva, ker ti «zainteresiranci» nosijo visokodoneča imena.

Zdi se, da je moral tudi Fanfani danes razpravljati o najnovejši aferi s svojimi sotrudniki. Trdi se namreč da je na sestanku z ministrom za zunanjo trgovino Colombom razpravljal predvsem o tej zadevi. Prav tako pravijo, da sta se pogovarjala o tem tudi z ameriškim veleposlanikom Zellerbachom, s katerim se je Fanfani danes sestal.

Po drugi strani pa politični opazovalci s presenečenjem ugotavljajo, da je bilo danes uradno sporočeno, da ni bilo nobenega vprašanja ali interpelacije naslovljene na notranjega ministra Tambronija ter da zaradi tega Tambroni ne bo govoril jutri v poslanski zbornici o aferi «Anonima Banchieri». Vsi se sprašujejo za razlog Tambronijevega molka.

Komunistična poslanca Ingrao in Natoli sta naslovila danes prav na Tambronija vprašanje, da bi rada vedela, kaj je vlada ukrenila, da bi onemogočila trgovske špekulacije «*Pontificia Opera d'Assistenza*» z živežnimi presežki, ki so bili darovani italijanskemu ljudstvu.

Gre torej za nov škandal, kajti rimski «Il Tempo» ne bi tako pisal in se sploh ne bi vmešaval v najnovejšo afero, če ne bi šlo poleg vsega še za hude notranje spore v sami krščanski demokraciji.

Jutrišnja seja v poslanski zbornici bo verjetno zelo dolga. Interpelacije so vložili namreč trije poslanci (Caprara, Lauro in Romualdi), poleg sedmih vprašanj, na katera bodo morali pristojni ministri odgovarjati. Zato bo seja trajala najbrž najmanj štiri ure. Trdi se, da bodo ministri zanikali sleherno povezanost državnih organov z Giuffrèjevo afero ter trdili, da so se ti organi doslej omejili le na preiskavo glede utajevanja davkov.

Na današnji seji senata so začeli razpravljati o proračunu ministrstva za trgovinsko mornarico. Demokristjanski senator Menghi je govoril o ribolovu italijanskih ribičev v Jadranskem morju. Pri tem je omenil nekatere zaplembe italijanskih ribiških čolnov ter pripomnil, da je do zaplemb prišlo v nekaterih primerih tudi izven teritorialnih voda. Po njegovem mnenju sporazum z Jugoslavijo, ki poteče 31. oktobra, ne more biti obnovljen z istimi določbami, ker da med drugim člen 9 prepušča edino jugoslovanskemu sodniku, da sodi o nastalih sporih. Končno je senator Menghi zahteval, naj bi vojaške ladje spremljale italijanske ribiške čolne.

Komunistični senator Ruggeri se je prav tako zadržal na vprašanju ribolova. Dejal je, da vsa odgovornost za sedanji položaj pada na dosedanje vlade, ki niso nikoli vodile prave politike za ribolov, ki bi moral biti enotna in koordinirana. Osnovno vprašanje je še vedno vprašanje ohranitve ribjega bogastva, kajti jasno je, da je ravnovesje med sredstvi za ribolov in ribolovom dokončno porušeno: dejstvo je namreč, da se je povečalo število ribiških čolnov ter da se je povečala tudi potrošnja, produkcija pa polagoma pada.

Vprašanja tržaškega pristanišča se je dotaknil senator Crollolanza (MSI) ki je poudaril neenakost med jadranskimi in tirenskimi pristanišči. Senator Ferretti pa je naslovil vprašanje na vlado, v katerem izraža željo, naj bi Fanfani ne izvršil uradnega obiska v Kairu, češ da je medtem egiptovska vlada priznala novoustanovljeno alžirsko vlado. Senator Valenzi (KPI) je naslovil na zunanjega ministra vprašanje, ker bi rad vedel, «kaj misli vlada o ustanovitvi alžirske vlade, ki so jo priznale razne države, predvsem pa vse arabske države»; rad bi tudi vedel «ali vlada ne misli, da vsako odlaganje priznanja alžirske vlade, ki edina predstavlja alžirsko ljudstvo v borbi za neodvisnost, lahko prejudicira razvoj prijateljske politike do arabskega sveta, politike, ki je bila še pred kratkim zazelena v senatu med razpravo o proračunu zunanjega ministrstva.»

Poslanci pa so na današnji seji odobrili proračune ministrstev za promet in za pošto. Pred tem so komemorirali pokolj v Cefaloniji, ki so ga nacisti izvršili v septembru 1943 nad divizijo Acqui. Nato so poslanci začeli z razpravo o proračunu kmetijskega ministrstva.

V ponedeljek se bo sestalo vodstvo PSI. Razpravljalo bo o političnem položaju. Vse kar je v zvezi s pripravami za kongres, pa bo opravil centralni komite, ki se bo sestal 29. in 30. t. m. Kot je znano, bo kongres v prvi polovici januarja prihodnjega leta v Neaplju.

A. P.

—«»—

Mac Millan obišče Bonn

BONN, 24. — Na vabilo bonnske vlade bosta predsednik angleške vlade Mac Millan in zunanji minister Selwyn Lloyd obiskala 8. in 9. septembra Bonn. V diplomatskih krogih izjavljajo, da so sestanek organizirali, ker se je v Londonu opazila precejšnja rezerviranost po Adenauerjevem razgovoru z De Gaullom. Nekateri listi so kritizirali ta sestanek in zaradi tega želi Adenauer sestanek z Mac Millanom.

Dva ameriška senatorja zahtevata umik s kitajskih obalnih otokov

Govorice o delnem sporazumu v Varšavi - Letalska bitka nad Formoško ožino - Poziv angleških laburistov in sindikatov Mac Millanu, naj ne podpira ameriške politike

WASHINGTON, 24. — V Beli hiši odklanjajo vsak komentar o vesteh iz Pariza, da sta ameriški in kitajski poslanik v Varšavi dosegla na včerajšnjem sestanku delen sporazum.

Medtem se je zvedelo, da je Čangkajšek zahteval ameriško dovoljenje, da z letali napade kitajske topovske postojanke nasproti Kvemoja. Za sedaj pa v Washingtonu nočejo tega dovoliti.

Ameriška senatorja Humphrey in Clark sta objavila izjavo, v kateri pravita, da bi morali zapustiti Kvemoj, če varšavski razgovori ne bi imeli uspeha. «Malo verjetno je, pravi izjava, da bi uspeli razbiti blokado Kvemoja, ne da bi uporabljali atomsko orožje. Upamo, da se bo veleposlanik Beam v Varšavi lahko sporazumel o ustavitvi sovražnosti in o rednem umiku nacionalističnih sil. Če ne bi razgovori privedli v četrtek do nobenega rezultata, bi se morali takoj obrniti na Združene narode, da se doseže ustavitev sovražnosti, čemur naj bi sledil vojaški umik.»

Oba senatorja izjavljata, da zapustitev Kvemoja ne bi imela nobenih posledic za obrambo Formoze. «Zato smo se znova znašli na robu vojne in to ne zaradi kakega takega vzroka, ki bi bil vsaj od daleč povezan z našo varnostjo.»

Kakor zatrjujejo v krogih formoških oblasti, bi bili v Tajpehu pripravljeni sporazumeti se o ustavitvi sovražnosti na področju Kvemoja, odklanjajo pa zapustitev teh otokov.

Ameriški tajnik za obrambo McElroy, ki se je danes razgovarjal z Eisenhowerjem, ni hotel odgovoriti na razna vprašanja, ali nameravajo ZDA dovoliti Čangkajškovim letalom bombardiranje kitajske celine. Dejal pa je, da se oskrbovanje obalnih otokov po morju in z letali «redno nadaljuje».

Kakor poroča Čangkajškovo letalsko poveljstvo, je danes zjutraj prišlo do velike letalske bitke nad Formoško ožino. Uradno poročilo pravi, da se je skupina 32 formoških letal «Sabre» srečala z več ko 100 kitajskimi letali «Mig 17». Letala «Sabre» so se v treh presledkih spopadla s kitajskimi letali. Poročilo pravi, da je bilo sestreljenih 10 kitajskih letal in verjetno še dve drugi, medtem ko so bila tri poškodovana. Kakor vsa poročila, dodaja tudi to, da so se vsa formoška letala nepoškodovana vrnila.

Pekinški radio pa je uradno javil, da so kitajska letala sestrelila danes eno formoško letalo «Sabre» nad pokrajino Fukien. Poročilo pa ne omenja bitke, o kateri poročajo iz Tajpeha. Predstavnik kitajskega zunanjega ministrstva je izjavil, da pekinška vlada izreka svoje dvanajsto opozorilo ameriški vladi zaradi kršitve kitajskih teritorialnih voda in zračnega prostora.

Zadnje dni so začeli v večji meri oskrbovati kitajske obalne otoke z letali. Vendar pa je poveljnik ameriških sil na Pacifiku admiral Felt izjavil: «Nismo pretirano optimisti, toda nismo niti pesimisti.» Formoški list «New Life Daily News» poroča, da so ZDA sklenile pospešiti pošiljanje modernega orožja na Formozo. Od 1. septembra dalje so letalski most za prevažanje vojaškega materiala na Formozo okrepili na 50 odstotkov.

Iz Londona poročajo, da so trije laburistični poslanci pisali Gaitskellu in ga pozvali, naj zahteva od Mac Millana, da «loči Veliko Britanijo od dejanj vlade ZDA in njenega zaveznika Čangkajška». Trije poslanci obžalujejo, ker Mac Millan ni sprejel Gaitskellovih predlogov. Dalje zahtevajo poslanci poseben sestanek laburistične stranke.

Aneurin Bevan pa je objavil članek v laburističnem glasilu «Daily Herald», v katerem kritizira ameriško politiko do Kitajske. Bevan pravi, da angleško ljudstvo ne podpira ameriške politike glede kitajskih obalnih otokov, in dodaja, da je dolžnost britanske vlade, da jasno pove, da ne misli trpeti posledic, ki bi lahko nastale v zvezi s to politiko. V članku je tudi rečeno, da je ameriška oborožena intervencija na obalnih otokih kriva, ker Kitajska ni mogla do sedaj izvajati svoje suverenosti nad temi otoki. Glede Formoze pravi Bevan, da se mora suverenost nad tem otokom vrniti celinski vladi, in zaključuje, da podpora Čangkajšku pomeni odkrito izzivanje in nadaljevanje državljanske vojne.

Voditelji britanskih Trade Unionov so sklenili, da bodo zahtevali sestanek z Mac Millanom, da mu sporočijo svojo zaskrbljenost zaradi položaja na Daljnem vzhodu.

Izjava glavnega sveta pravi, da je dolžnost britanske vlade potruditi se, da prepriča ameriško vlado, da ne začne vojne za obrambo kitajskih obalnih otokov. Izjava pravi tudi, da so obalni otoki vedno veljali za sestavni del kitajske celine, in dodaja, da bi bilo potrebno varšavske razgovore razširiti, zato da se jih udeležijo tudi države, ki niso neposredno zainteresirane. Glavni svet sindikatov obžaluje, ker angleška vlada ni glasovala v OZN za razpravo o kitajskem predstavništvu.

Končno zahteva širša pogajanja s pomočjo OZN in po potrebi na podlagi posebnega postopka kakor svoj čas glede Libanona in glede Koreje. V Trade Union je včlanjenih nad 8 milijonov angleških delavcev.

Mac Millan je sprejel zahtevo glavnega sveta Trade Unionov za sestanek z voditelji te organizacije. Domnevajo, da bo Mac Millan sprejel delegacijo Trade Unionov jutri popoldne.

—«»—

Čistka v Vzhodni Nemčiji

BERLIN, 24. — Ljudska skupščina Vzhodne Nemčije se je danes sestala v vzhodnem Berlinu, da izglasuje zakon o volitvah, ki so bile določene za 16. novembra. Na seji je podal poročilo predsednik vlade Grotewohl. Najprej je govoril o Daljnem vzhodu in podprl Kitajsko.

Grotewohl je v svojem govoru obtožil bonnsko vlado, da vodi politiko pripravljanja atomske vojne. Vendar pa je ponovil predlog za pogajanja z Bonnom za ustanovitev komisije predstavnikov obeh Nemčij, ki naj bi pomagala štirim velesilam pri pripravi mirovne pogodbe za Nemčijo in za pripravo nemške konfederacije. Pozval je zahodnonemško socialdemokratsko stranko, naj se izreče za pogajanja med obema Nemčijama.

V začetku seje je predsednik skupščine Dieckmann prebral Grotewohlovo pismo, ki sporoča, da je razrešil ministrskega podpredsednika Fritza Selbmanna. V članku, ki ga je napisal za kominformistično glasilo «Vprašanja miru in socializma», pravi voditelj vzhodnonemške komunistične stranke Ulbricht, da je bil Selbmann odstavljen, ker da se je udeležil zarote za zamenjavo voditeljev partije in vlade, za zmanjšanje državnega nadzorstva nad industrijo in za izstop Vzhodne Nemčije iz sovjetskega bloka. Ulbricht pravi, da sta zaroto pripravili dve različni skupini ljudi. Prvo skupino je vodil univerzitetni profesor Wolfgang Harich, ki je bil lansko leto obsojen skupno s štirimi drugimi na zaporno kazen, v drugi skupini pa je bilo 5 oseb, in sicer Selbmann, Schirdewan, minister za državno varnost Wollweber, ministrski podpredsednik Deissner in Gerhardt Ziller.

Spaak poročal na seji NATO o svojih razgovorih v Atenah

Predlagal je baje nekatere spremembe v Mac Millanovem načrtu o Cipru
Nikozijski župan odobrava Makariosov predlog

ATENE, 24. — Kakor piše grški opozicijski tisk, so novi predlogi Makariosa rezultat stikov med Karamanlisom, zunanjim ministrom Averovom, Makariosom in predstavniki angleške laburistične stranke, ki so nedavno obiskali Grčijo. List «Avgi» piše, da so se sporazumeli, da bi pobudo za tako rešitev morala dati angleška laburistična stranka in Makarios bi nato predlog sprejel. Toda izjave Barbare Castle so onemogočile te načrte.

Konservativni politični krogi so zelo rezervirani v svojih komentarjih v zvezi z Makariosovo pobudo, kakor tudi v zvezi z reakcijo škofa Kiprianosa, ki je bil izgnan skupno z Makariosom na Sejšelskih otokih in je sedaj v Atenah, kjer vodi skrajno krilo ciprske etnarhije. Makarios je izjavil, da Kiprianos lahko zadrži kakršno koli svoje osebno mnenje o načinu reševanja ciprskega vprašanja.

Ciprskemu liberalnemu listu «Phileleftheros» je Makarios izjavil, da je povsem gotov, da bo ciprsko ljudstvo podprlo njegov predlog o neodvisnosti Cipra. «Naučil sem se obravnavati vprašanja realno. Gotov sem, da bo ciprsko ljudstvo, zavedajoč se te realnosti, podprlo moj predlog. Cenim, da današnji položaj narekuje tak korak,» je dodal škof.

Župan v Nikoziji Dervis je izjavil, da podpira Makariosov načrt. «Že večkrat smo poudarili, je dejal, da je edina oseba, ki predstavlja ciprsko ljudstvo, nadškof Makarios. Vsakdo drug, ki izrazi svoje mnenje, de a to popolnoma osebno».

Dopisniku belgijskega katoliškega lista «De Standard» je Makarios izjavil da je pesimist glede Spaakovega posredovanja. Dodal je, da je predvsem treba vedeti, ali bo Spaak lahko dosegel koncesije od Angležev in Turkov. Na vprašanje, ali se bo vrnil na Ciper, če bi začeli izvajati angleški načrt, je Makarios izjavil: «Če bom dobil dovoljenje, bom takoj odšel tja, ker je to moja dolžnost».

Predsednik grške vlade Karamanlis pa je nocoj izjavil, da zelo ceni Spaakova prizadevanja. Dodal pa je, da ni pričakovati takojšnjih rezultatov, ker NATO ne more vsiliti svojih sklepov.

Predstavnik Foreign Officea je uradno potrdil da je Barbara Castle obvestila britanskega poslanika v Atenah o Makariosovih predlogih, preden so bili ti predlogi objavljeni. Poslanik pa je obvestil Foreign Office. Predstavnik je dodal, da britanska vlada ni napravila nobenega koraka da bi stopila neposredno v stik z Makariosom ali pa s prizadetimi zavezniškimi vladami.

Voditelj laburistične stranke Gaitskell pa je izjavil, da je Barbara Castle obiskala Grčijo, Turčijo in Ciper osebno in ne kot predstavnica stranke. Kritiziral je tudi njene izjave, v katerih je obsojala ravnanje angleške vojske na otoku.

Tajnik NATO Spaak je o svojih razgovorih v Atenah poročal na današnji seji stalnega sveta NATO v Parizu. Delegati se bodo ponovno sestali jutri. Domnevajo, da je Spaak kot spremembo k Mac Millanovemu načrtu predlagal, naj grškega in turškega svetovalca pri vladi na otoku izvolita obe skupnosti na Cipru, namesto da bi ju imenovali atenska in ankarska vlada. S tem bi se izognili, da bi grška in turška vlada imeli pravico nadzorstva nad upravo na otoku, in prav tako se ne bi kršil lausanski sporazum, s katerim se je Turčija odpovedala vsaki pravici do otoka.

Voditelj ciprskih Turkov dr. Kučuk je zavrnil Makariosov načrt in je izjavil, da se Turki ne bodo nikoli oddaljili od političnega programa, ki ga je določila Turčija.

V predmestjih Nikozije so danes angleške čete obkolile vas Engomi ter začele preiskave po hišah. Medtem pa so na vsem otoku začeli prebivalci pripravljati zaloge živeža za šest dni kakor so predlagali po atenskem radiu, in kakor so britanske oblasti na otoku že priporočale Angležem in angleški vojski. Bojijo se namreč, da bo v dneh po 1. oktobru iz bojazni pred neredi določena za več dni policijska ura.

Rašid Karami sestavil novo libanonsko vlado

Krščanski falangisti so včeraj povzročili nove nerede - Vojska je odredila stroge varnostne ukrepe in prepovedala nositi orožje po ulicah

BEJRUT, 24. — Predsednik Sehab je danes podpisal tri dekrete. S prvim sprejema ostavko prejšnje vlade z drugim daje opozicijskemu voditelju Rašidu Karamiju pooblastilo za sestavo nove vlade, s tretjim pa odobrava vlado, ki jo je sestavil Karami. V novi vladi prevzema Karami predsedstvo ter notranje in obrambno ministrstvo.

Ostali ministri so: zunanje zadeve: Philippe Takla (kristjan); delo in pravosodje. Jusef Soda (kristjan); gospodarstvo in informacije: Charles Helu (kristjan); šolstvo in zdravstvo: Hamad Safiedin (musliman); finance: Rasik Naja (musliman); kmetijstvo ter pošta in telegraf: Fuad (Druz); javna dela, komunikacije in načrtovanje: Faid Brad (kristjan).

Karami je nocoj objavil izjavo, v kateri pravi da bo «skušal rešiti Libanon iz izrednih pogojev, v katerih je sedaj».

«Zaupam, da mi bosta razumnost Libanoncev in njihova iskrenost pomagala, da dosežem svoje smotre, t. j. ohranitev nacionalnega pakta (tradicionalni sporazum med kristjani in muslimani) in da delujem za narodno enotnost,» je pripomnil Karami.

Karami je tudi izjavil, da odobrava odločno politiko Sehaba, da se napravi konec državljanske vojne. Na koncu je izjavil, da namerava zahtevati umik ameriških čet, toda dan umika je odvisen od razvoja dogodkov.

Danes so krščanski falangisti povzročili nove nerede v Bejrutu in prišlo je do spopadov. Baje je bilo med spopadi ubitih 10 oseb. Voditelj opozicije Salam je izjavil, da je bilo ubitih 15 njegovih pristašev, drugih 40 ali 50 pa ranjenih. V več krajih Bejruta je prišlo do streljanja. Nocoj so v prestolnici uvedli policijsko uro. Zdi se, da skuša krščanska falanga skupno z ostalimi pristaši Samuna in Samija Solha izzvati nove nerede, zato da bi preprečili odhod ameriških čet, čeprav namerava Sehab zahtevati njih umik.

Libanonska vojska je odredila izredne ukrepe. Po ulicah so se pojavili tanki. Vojaški poveljnik v Bejrutu je napovedal sledeče ukrepe: 1. Prepovedano je nositi orožje po ulicah prestolnice in predmestij. Prepoved velja tudi za tiste, ki imajo orožni list. 2. Varnostne sile so dobile ukaz, naj brez opozorila streljajo na vsakogar, ki bi na cesti nosil orožje. 3. Vse hiše, od koder bodo prihajali streli bodo porušili s težkim orožjem.

Poročilo dodaja: «Po prihodu generala Sehaba na oblast, ki začenja novo dobo narodne enotnosti, potem ko so vzroki, ki so opravičevali, da prebivalstvo nosi orožje za svojo obrambo, izginili, se ugotavlja, da je nastala nova napetost, ker so se po ulicah pojavili nekateri oboroženi elementi. Zato je bilo sklenjeno sprejeti te ukrepe v pričakovanju, da oblasti zaplenijo vse orožje.» Zaradi teh ukrepov je v prestolnici kmalu prenehalo streljanje. Le tu pa tam se je ponavljalo na meji med uporniškim delom mesta in tistim delom, kjer prevladujejo falangisti. Toda vojska povsod obvladuje položaj. Po objavi novih ukrepov se je opazilo, da falangisti, ki so razmeščeni ob svojih barikadah niso več oboroženi. Vendar pa še dalje ovirajo promet in silijo trgovce, naj zaprejo trgovine.

Na splošno se ugotavlja, da je vojska sedaj prvič odredila stroge ukrepe, kakršnih ni odredila ves čas upora, in vse kaže, da ji bo uspelo napraviti red.

Tudi ameriško poveljstvo je s tanki zastražilo pot, ki vodi iz pristanišča na letališče. Močneje so zastražili tudi ameriško poslaništvo, ameriško biblioteko ter kraje, kjer živi večina ameriških državljanov.

Predstavnik ameriškega poslaništva v Bejrutu je izjavil, da včerajšnji Sehabov govor, s katerim je ta napovedal, da bo zahteval čim prej umik ameriških čet, ne velja za ZDA kot uraden korak.

Egiptovski tisk z navdušenjem pozdravlja novega libanonskega predsednika. «Al Ahram» piše da bo svobodni Libanon, kljub težki dediščini, ki jo je zapustil Samunov režim, pod generalom Sehabom lahko uresničil vse svoje težnje.

—«»—

TURIN, 24. — Na nekem tovornem železniškem vagonu, ki je prišel pred štirimi dnevi iz Francije s pošiljko avtomobilov «Renault», so našli danes 3 naboje tritola, težke 100 gramov vsakega. Avtomobili so bili namenjeni podjetju «Malfredi» v Brescii. Ugotovili so, da naboji niso imeli vžigalnikov. Zato domnevajo, da alžirski atentatorji niso utegnili do kraja pripraviti atentata.

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 21.8, najnižja 15, zračni tlak 1018,2, pada, veter zahodnik, 3 km na uro, vlaga 58 odst., morje mirno, temperatura morja 21,7 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, CETRTEK, 25. septembra
Kleofa, Uroš
Sonce vzide ob 5.54 in zatone ob 17.59. Dolžina dneva 12.05. Luna vzide ob 16.43 in zatone ob 3.23.
Jutri, PETEK, 26. septembra
Justina, Stojslava

Živahna volilna kampanja

Za okrepitev levičarskih sil v bodočem občinskem svetu

Na prvem zborovanju PSI je prof. Apih obrazložil okvirni program agitacije te stranke - KD tekmuje v nacionalizmu z misovci

Na mestnih trgih se vedno bolj oživljajo volilna kampanja in polemike med strankami.

Neodvisna socialistična zveza je imela tudi sinoči dve volilni zborovanji, in sicer v Barkovljah in pri S. M. M. Zgornji, na katerih so govorniki obrazložili volivcem volilni program NSZ in poudarili, da se morajo volivci zavedati velikega pomena teh občinskih volitev po grenkih izkušnjah, ki jih je imelo mesto s prefekturnim komisarjem na občini. V enem samem letu komisarske uprave je bilo prebivalstvo obremenjeno z občinskimi davki do najvišje mere, hkrati pa je komisar zvišal Acegatove tarife za skupno nad 700 milijonov lir letno, kar je seveda najbolj prizadelo delavske družine. Poleg tega pa so govorili tudi o gospodarskih, socialnih in narodnostnih vprašanjih, ki jih izvoljena občinska uprava ne more in ne sme ignorirati. Da pa bo lahko občinski svet resnično deloval v korist vsega prebivalstva, je treba preprečiti, da bo prišla občinska uprava v roke samih demokristjanov. Zato so pozvali volivce, naj glasujejo za kandidate NSZ, da se bodo levičarske sile v občinskem svetu okrepile in preprečile monopol demokristjanov.

Med zadnjimi strankami ki do včeraj še niso začele z volilnimi zborovanji, je bila poleg Agnelettove SDZ in klerikalne SKS tudi Socialistična stranka Italije. Sinoči je za to stranko volilno kampanjo začel njen tržaški tajnik prof. Elio Apih z daljšim programskim govorom in podal z njim okvir, v katerem se bo gibala socialistična agitacija te stranke. Ta okvir je v kratkem naslednji:

1. splošna politična platforma sloni na dveh glavnih postavkah, ki sta znani pod nazivi «avtonomija» in «demokratična alternativa». Prva pomeni konec frontizma, druga pa izvedbo tako imenovanega «tretjega dejanja» na poti v socializem, kar pomeni: ob strogem in doslednem izvajanju vseh določb republiške ustave in ob spoštovanju demokratičnih metod doseči v italijanski politiki korak dalje iz sedanje negibnosti in s tem čim večji vpliv delovnih množic na izvajanje oblasti.

2. Glede politike PSI v bodočem občinskem svetu pa je njen tržaški tajnik napovedal, da se bodo njeni svetovalci držali predvsem dveh smernic. Prva se tiče odnosa do programa bodočega občinskega odbora. Če bo po presoji PSI njegov program dober, tako da bo pomenil neko odločnejše odprtje v smeri socialnejše politike, potem se bodo socialisti vzdržali, tako da ne bo vzroka za imenovanje novega komisarja, kot grozijo demokristjani. Pri tej presoji pa se PSI ne bo zadovoljila z mrvicami in ne bo dovolila, da se ji meče pesek v oči. Druga smernica pa je zahteva po integralni prosti coni in zahteva po teritorialni avtonomiji tržaške pokrajine v okviru bodoče dežele Furlanije-Julijske krajine.

Komunisti so imeli tudi včeraj vrsto volilnih zborovanj, na katerih so govorniki ostro napadli demokristjane in njihove zaveznike v prejšnjih občinskih odborih, ki se na občini niso zanimali za interese delovnega prebivalstva. Tudi danes bo imela KPI sedem letečih volilnih zborovanj v raznih krajih mesta.

Za socialdemokrate pa so včeraj govorili Cesare Lonza in Oberdan Pierandrei. Prvi je obravnaval vprašanje moralizacije javne uprave in v tej zvezi polemiziral s komunisti, namesto da bi se ozrl na demokristjane, ki so vsa pretekla leta delali na občini, kar so hoteli. Sicer pa se opazuje, da se socialdemokrati v tej volilni kampanji spuščajo zlasti v protikomunistično kampanjo, kar gotovo ne more koristiti okrepitvi vseh naprednih delavskih sil v našem mestu. Danes pa bodo imeli socialdemokrati več letečih volilnih zborovanj in večje zborovanje na Trgu Goldoni, kjer bo govoril Cesare.

Za demokristjane je včeraj govoril na Trgu Garibaldi, kjer je bilo le nekaj oseb, prvak tržaške Katoliške akcije dr. Venier. Začel je z znanim geslom: «zagotoviti KD večino v občinski upravi». Od te demokristjanske večine, ki so jo imeli demokristjani po zaslugi sleparskega volilnega zakona, imajo Tržačani zelo žalostne izkušnje. To pa demokristjanov ne moti. Hočejo na vsak način vzpostaviti svoj monopol v občinski upravi. Toda dr. Venier je včeraj pokazal pravi izraz demokristjanske politike v Trstu. Vabil je fašistične volivce, naj zapustijo MSI in naj glasujejo za KD, «ki se bori za obrambo italijanstva» bolj kot kdorkoli. V potrdilo te «nacionalne» politike je fašistične volivce spomnil na «mobilizacijo oklopnih divizij leta 1953 za obrambo vzhodnih meja, ko je bila KD sama na vladi». Poleg tega je zavrnil vsako sodelovanje ne samo s komunisti, ampak tudi s socialisti, ker sta na državnozborskih volitvah kandidirala komunista Bidovca». Samo za socialdemokrate in druge «demokratične» stranke, med katere spadajo seveda tudi monarhisti in liberalci, ima KD vedno odprta vrata.

—«»—

ZAPRTO STOPNIŠČE

Stopnišče, ki veže Ul. Rigutti in Molino a Vento bo zaradi rušenja nevarnega zidu, ki je ob strani, zaprto za prehod, in sicer od 25. t. m. dalje.

Volilna zborovanja NSZ

USI-NSZ

Danes bosta naslednji zborovanji Neodvisne socialistične zveze:

V Križu ob 20. uri in na Proseku ob 20. uri.

* *

JUTRI ob 19. uri pa bo volilno zborovanje na TRGU GARIBALDI, na katerem bosta govorila dr. Jože Dekleva in Bortolo Petronio.

Bela stavka v ladjedelnici Sv. Roka

Delavci ne bodo pričeli z delom dokler ne dobe zaostalih prejemkov

Tako so sklenili na enotni skupščini v ladjedelnici - Rezultati razgovorov med lastnikom podjetja in dr. Palamaro še niso znani

Včeraj je bila v ladjedelnici Sv. Justa skupščina delavcev, na kateri so predstavniki obeh sindikalnih organizacij obrazložili nastali kočljivi položaj in soglasno sklenili, da ne bodo pričeli z delom, dokler ne bodo prejeli vseh zaostalih prejemkov. Sklenili so tudi, da bo v petek skupščina v sobi št. 40 na sindikalnem sedežu v Ul. Duca d'Aosta, kjer bodo razpravljali o nadaljnjem razvoju položaja in o akciji katero bodo začeli delavci.

Položaj v ladjedelnici se torej včeraj bistveno ni spremenil in delavci še vedno ne delajo, gospodar pa še ni našel možnosti, da bi jim izplačal prejemke.

Tudi o razgovorih, ki jih je imel lastnik ladjedelnice z vladnim generalnim komisarjem, se ni izvedelo kaj podrobnejšega, čujejo pa se glasovi, da je vladni komisar zagotovil, da se zanima za zadevo in da bo napravil, kar je v njegovi moči, da se premoste sedanje finančne težave.

Delavci zahtevajo, naj komisar uvede kontrolirano upravo, kot je to v nekaj primerih že uvedla v preteklih letih v Trstu ZVU in do česar je uspešno prišlo na pobudo županov v nekaterih občinah v Italiji. Vladni generalni komisar ima nedvomno mnogo več možnosti, saj lahko izdaja in izpreminja zakone in bi torej lahko našel tudi juridični način da premosti upravne in zakonske težave. Na vsak način pa je treba, da pride čimprej do resnega ukrepa, ki naj reši to vprašanje. Čujejo se tudi glasovi, da lastnik po svoji plati išče rešitve iz zagate, vendar ni znano, če mu bo to lahko uspelo brez aktivnega posega oblasti.

Delavcem ladjedelnice Sv. Justa so poslali delavci podjetij CRDA iz Trsta in Milj solidarnostno brzojavko.

—«»—

Teden knjižnic

Kot se že dogaja v državah, ki so na bibliografskem področju bolj napredovale, priredijo letos prvič tudi v Italiji od 5. do 12. oktobra TEDEN KNJIŽNIC. Teden organizira Italijansko združenje knjižnic ob podpori vladnih oblasti. Namen tedna ne bo samo splošna propagandna akcija o nalogah, ki jih morajo knjižnice opravljati v sodobni družbi, marveč tudi opozorilo vsem o nujnosti, da se ta važna javnokoristna služba prilagodi sodobnim zahtevam in da se čimbolj demokratizira. Razen tega pa bo namen tedna, da pospeši sprejetje organičnega zakona o italijanskih knjižnicah, ki bi se morale izenačiti v svojih funkcijah in v juridičnem in upravnem statusu.

V Trstu bodo priredili teden knjižnic pod pokroviteljstvom najvišjih političnih, upravnih in prosvetnih oblasti, in sicer na pobudo pokrajinske delegacije Italijanskega združenja knjižnic.

—«»—

Nesreče na delu

Franc Kalc iz Gropade 45 je moral včeraj zjutraj v bolnišnico, kjer so ga zaradi rane na desni strani glave udarca na podlahtnici leve roke in omotičnega stanja sprejeli s prognozo okrevanja v 10 ali 12 dneh na I. kirurškem oddelku.

Kalc, ki se je pripeljal v bolnišnico z rešilnim avtom, je izjavil, da se je ranil med delom v novem naselju S. Sergio.

Amelia Framalica s Trga Donota pa so sprejeli na zdravniškem oddelku zaradi zastrupitve s hlapi barve, ki jo je uporabljal v strojnem oddelku angleškega parnika «British Star», ki jo gradijo v ladjedelnici Sv. Marka. Framalico se bo moral zdraviti približno 10 do 20 dni.

Zvečer pa se je tudi Nicoli Manginiju iz Ul. sv. Marka pripetila nezgoda med delom v neki mizarski delavnici, kjer mu je stružnica odrezala prvi prst leve roke. Mož se bo moral zadržati kakih 40 dni na I. kirurškem oddelku.

Precej čudna nezgoda se je včeraj v prvih popoldanskih urah pripetila mestnemu uslužbencu, zaposlenemu v kopališču v Barkovljah, Michelu Rutiglianu iz Ul. R. Manna, ki je v enem od številnih kabin udaril, seveda nehote, z glavo ob zid.

Zaradi globoke rane na glavi so ga pridržali na opazovalnem oddelku in če ne bo komplikacij, bo moral okrevati v osmih dneh.

—«»—

Lambretist povozil žensko

Zaradi raznih poškodb in še posebno kostnih, ter zlomov se bo morala Savoia Linardi por. Stalio iz Ul. Rossetti zdraviti, pa čeprav v domači oskrbi in s popolnim počitkom, več kot mesec dni, in to vse zaradi prometne nezgode, katere žrtev je postala ženska malo pred 13. uro med prekoračenjem Ul. Gatteri.

—«»—

Nagla smrt dveh mladih mož

Še mlad mož je moral včeraj zjutraj zapustiti ta svet trpljenja, ker mu je smrt pretrgala nit življenja. Gre za 48-letnega Frumenzia Maura iz Dantejeve ulice v Miljah. Okoli 8.20 je zdravnik potrkal na vrata njegovega stanovanja za dnevni pregled. Mauro je bil namreč bolan in ker zdravniku ni nihče odgovoril, je ta opozoril Maurovega brata, ki je z rezervnim ključem odprl stanovanje. Zdravniku ni preostalo drugega, kot podpisati potrdilo o smrti.

Proti večeru je umrl verjetno naravne smrti tudi 36-letni Milan Starc s Trga Libertà, ki je bil zaposlen kot instalater pri hišah v gradnji nedaleč od livarne ILVA. Mož je delal v prvem nadstropju prve hiše, ko je, kot so videli njegovi kolegi, segel z roko v višino srca in se zgrudil na tla. Dva delovna tovariša sta mu priskočila na pomoč, a ker nista dosegla nobenega uspeha, sta poklicala zdravnika Rdečega križa, ki je spoznal, da Starcu ne bi služila nobena pomoč. Bil je namreč že mrtev.

—«»—

Izdelan program odbora za kampanjo in večjo porabo grozdja

Tradicionalni praznik grozdja bo v nedeljo popoldne v Križu

Tekmovanje med trgovci za najbolje opremljene izložbe grozdja - Prošnje je treba oddati do sobote opoldne - Nekaj kritičnih pripomb

Prihodnjo nedeljo bomo na našem področju praznovali tradicionalni «praznik grozdja». Študijski odbor za kampanjo za večjo porabo grozdja in za organizacijo «praznika grozdja» je že do podrobnosti izdelal program, ki se odraža predvsem v raznih tekmovanjih in «prazniku grozdja», ki bo letos v Križu.

Za tržaško občino sta predvideni predvsem dve tekmovanji, in sicer tekmovanje trgovcev, ki bodo najbolje opremili svoje izložbe z grozdjem ter tekmovanje lastnikov kioskov na raznih ulicah in trgih ter na pokritem trgu v Ul. Carducci, ki bodo prodajali samo grozdje. Trgovci jestvin in sadja ter zelenjave, ki bodo najboljše predstavili grozdje v svojih izložbah, bodo nagrajeni s tremi denarnimi nagradami, ki znašajo 30 tisoč, 20 tisoč in 15 tisoč lir, medtem ko bodo ostali dobili diplome in medalje. Lastniki kioskov za prodajo grozdja pa bodo prejeli štiri denarne nagrade, in sicer v znesku 30.000, 20.000, 15.000 in 10.000 lir, poleg tega pa še medalje in diplome.

Za miljsko občino predvideva program postavitev kioskov za prodajo grozdja, pri čemer bosta dva najboljša nagrajena s 25.000 oziroma 15.000 lirami. Podobno velja za dolinsko občino, kjer bodo konkurirali lastniki kioskov za prodajo grozdja v Boljuncu. Najboljši kiosk bo prejel 30 tisoč lir nagrade. Tu naj omenimo, da bo popoldne v Boljuncu igrala godba na pihala, ki naj povzdigne razpoloženje ob prazniku grozdja.

Kot smo že omenili, bo glavna prireditev ob «prazniku grozdja» v Križu. Program predvideva postavitev posebnega kioska, v katerem bodo ob 8. uri začeli prodajati grozdje. Ob 10. uri bodo domačim otrokom (?) podarili grozdje, ob 13. uri pa se bo s stadiona pri Sv. Soboti začela kolesarska dirka do Križa, in sicer tako, da bo šla trikrat skozi Križ kjer bo tudi cilj. Medtem pa se bo domača mladina in tudi drugi lahko pomerili v tekmovanju z «vrečami», pri čemer bo zmagovalec dobil 2.000 lir nagrade, drugo in tretjeplasirani pa po 1.500 oziroma 1.000 lir. Popoldne bo tudi koncert godbe na pihala, in sicer z začetkom ob 16. uri. Takrat bodo nastopili tudi plesalci iz Ločnika, ki bodo izvajali razne furlanske plese do 20. ure. Ob 19. uri se bo začel ples na «brjarju» ki bo trajal do poznega večera. Omenjeni odbor sporoča, da bodo med Trstom in Križem neprekinjeno vozili avtobusi.

Odbor nadalje obvešča vse zainteresirane, ki se nameravajo udeležiti tekmovanja, da morajo biti prošnje za sodelovanje pri tekmovanju izročene najkasneje do 12. ure v soboto 27. t. m., in sicer v tajništvu odbora na prefekturi, soba št. 75. Trgovci in lastniki kioskov morajo napraviti prošnjo na navadnem papirju ter v njej navesti osebne podatke, kategorijo trgovine ter točen naslov.

Sedaj ko je znan program kampanje za večjo porabo grozdja in «praznika grozdja» pa ne moremo mimo tega, da ne bi izrazili nekaj kritičnih pripomb. Menimo namreč, da je ta program preveč «prefekturni», namreč v smislu, da je preozek in neživljenjski. Po našem mnenju bi bilo namreč treba kampanji in prazniku samem dati bolj domač, tržaški pečat in na tem zainteresirati čimveč ljudi. Tako bi na primer lahko ob «prazniku grozdja» priredili razstavo kletarskega orodja, prikazali delo v vinogradih in različne vrste grozdja, organizirali tekmovanje domačih vinogradnikov za najboljši pridelek namiznega grozdja itd. Tudi zabavni del programa bi bil lahko v marsičem izpopolnjen. Nič nimamo proti, če v programu sodelujejo furlanski plesalci iz Ločnika, toda prav tako bi lahko povabili (in z manjšimi stroški!) tudi domače plesalce iz Škednja, Rojana ali Brega, ki s svojimi plesi prav nič ne zaostajajo za Furlani. Tudi ni rečeno, da mora igrati samo ena godba na pihala, saj imamo na našem področju, predvsem pa v tržaški okolici dovolj in tudi kvalitetnih godb. In končno naj omenimo še to, da bi bilo prav, ko bi prihodnje leto ta odbor razširili, in sicer tako, da bi vanj prišli zastopniki vseh kategorij, ki imajo s kampanjo in «praznikom grozdja» kaj opraviti: vinogradniki, trgovci, novinarji, predstavniki kmetijskih organizacij itd.

Upamo, da bodo prefekturi prihodnje leto naše nasvete upoštevali, saj so bili napisani le z namenom, da se da kampanji in «prazniku grozdja» čimvečji poudarek in s tem doseže kar največji uspeh.

Iz sodnih dvoran

Izsiljevanje ali dobri nasveti za pridobitev naklonjenosti dekleta?

Kraja 16 kg ameriških lešnikov ter dve obsodbi - Ne žali šoferjev filobusov!

Silvio Reiter se je le za las rešil hude kazni in zapora. Sicer ga bo verjetno razsodba razveselila, saj je malo manjkalo, da bi moral prestati kazen za krivdo, ki jo je tajil od vsega začetka. Omeniti moramo, da je bil obtožen nič manj kot izsiljevanja in tudi uzurpacije naslovov.

Prijavo proti njemu je vložil delavec tovarne «Vega» s sedežem v žaveljskem industrijskem pristanišču, s katerim se je Reiter sestal avgusta letos v baru Prosen na Garibaldijevem trgu. Do tu sta si izjavi obeh enaki. Razlikujeta pa se v raznih potankostih. Delavec Lorenzo Valentinuzzo je namreč izjavil, da je Reiter hotel milijon lir, da bi prenehali z neko preiskavo v zvezi z nekim tihotapstvom alkohola. Reiter, katerega je Valentinuzzo smatral za funkcionarja davčne oziroma finančne uprave, pa je dejanje tajil, izgovarjajoč se, da mu je delavec ponudil 50 ali 100 tisoč lir.

Sicer je cela zadeva precej meglena in nejasna. Reiter, ki je bil zaljubljen v Valentinuzzovo sestrično, je ob prihodu iz bolnišnice, kjer je obiskal svojo ljubljenko (bila je na zdravljenju zaradi poskusa samomora), srečal na stopnicah stanovanja nekega moža, ki mu je ponudil naprodaj steklenico likerja. Spočetka ni hotel ničesar slišati, a ko mu je neznanec dejal, da jo je dobil od nekega delavca tovarne Vega, jo je kupil. Ker je hotel prihraniti svoji ljubljenki nadaljnjo žalost, je hotel opozoriti delavca na zadevo. Ni izključeno, da ga je ta smatral za kakega funkcionarja.

Sicer bo bolj verjetno mnenje Reiterjevega odvetnika, ki je poudaril, da si je hotel Reiter s tem opozorilom pridobiti zaupanje sorodnikov svoje ljubljenke. Dejstvo je namreč, da so se vsi protivili, da bi dekle živelo z Reiterjem, ki je bil poročen, pa čeprav je ločeno živel od žene. Najbolj jezna nanj je bila mati njegove ljubljenke Addolorata Angielillo, ki mu je nekoč tudi zažugala, da ga bo spravila od 3 do 10 let v ječo.

In prav ta ženska je moža identificirala. Valentinuzzo je namreč o izsiljevanju obvestil direktorja tovarne, ki se je posvetoval z odv. Gefter-Wondrichem. Doma je tudi povedal celo zgodbo in ko je neznanca opisal, ga je Angielillova nemudoma identificirala. Da se ni zmotila, je dokazala v popoldanskih urah, ko je šla z nečakom v bar Prosen, kjer bi moralo priti do ponovnega sestanka.

Sicer je vsa zadeva nekam čudna zaradi netočnosti izjav Valentinuzza in drugih in tako sodnikom ni preostalo drugega kot moža oprostiti zaradi pomanjkanja dokazov.

Preds. Corsi, tož. Brenci, zapisn. Urbani, obramba odv. Amodeo.

* * *

Tatvina 16 kg ameriških lešnikov iz nekega železniškega vagona je sprožila preiskavo v krogu železniške uprave in tudi sodna oblast je morala uvesti postopek, ki se je zaključil s prijavo sodišču pod obtožbo tatvine 44-letnega Giovannija Meneghinija iz Ul. dei Fabbri, 58-letnega Francesca Albriga iz Ul. Moreri in 42-letnega Giorgia Dionisa s Trga Libertà.

Preiskava železniške uprave je ugotovila, da ne nosi Dionis nobene krivde in sedaj je mož dosegel tudi od sodnikov, da so ga oprostili zaradi pomanjkanja dokazov. Nasprotno pa so Meneghinija in Albrigo obsodili za tatvino 2000 lir vrednih lešnikov vsakega na 5 mesecev in 10 dni zapora ter na 4500 lir globe. Na njuno srečo je kazen pogojna brez vpisa v kazenski list.

Do tatvine je prišlo 11. januarja lani, ki je Meneghini urejeval na postaji pri Sv. Andreju železniški konvoj. V nekem vagonu, ki je bil namenjen v Avstrijo, je bilo 167 vreč lešnikov. Vrata tega vagona pa so se zaradi sunka nepričakovano odprla in ena izmed vreč se je raztrgala. Meneghini, ki je opazil lešnike, je stegnil roko in si jih spravil v žep morda 20 dkg.

Tatvine so obtožili tudi Albriga, vendar je ta tajil ter pojasnil da je ameriške lešnike kupil na Trgu Ponterošo ter jih prinesel na delo. Ker so bili slabega okusa, jih je spekel na peči in jih skupno z drugimi delavci pojedel. Mož je pri izpovedi navedel tudi stojnico, kjer naj bi bil kupil lešnike, a odgovor prodajalke, da prodaja le pečene lešnike, ga je spravil v še večjo zadrego, iz katere se ni mogel izvleči in ki mu je sedaj prinesla obsodbo.

Preds. Fabrio, tož. Pascoli zapisn. Urbani, obramba odv. Amodeo, Strudhoff in De Senibus.

V zadnjem trenutku se je Giuseppe Saccà iz Ul. Conti 20. julija 1956. leta umaknil filobusu št. 18, ki je privozil po Goldonijevem trgu ravno v trenutku, ko je mož prekoračil cesto. Prestrašen in jezen obenem je mož zakričal na šoferja, naj uporabi klakson, in ker se je ta čutil užaljenega, je poklical agenta upravne policije, ki je moral sestaviti zapisnik. Posledica tega je bila, da se je Saccà znašel pod obtožbo žalitve javnega funkcionarja pred sodnikom. Ta pa ga je oprostil zaradi pomanjkanja dokazov, češ da ni imel namena žaliti šoferja javnega prevoznega sredstva.

Sodnik Tavella, tož. Affatati, zapisn. Cheni, obramba odv. Santoro.

—«»—

Izidi jesenskih izpitov

Ravnateljstvo državne nižje trgovske strokovne šole s slovenskim učnim jezikom v Trstu, Trg Gioberti 4, sporoča, da so v jesenskem roku 1957-1958 izdelale nižji tečajni izpit sledeče dijakinje: Godina Ada, Giorgi Eletta, Martellani Marina, Spangern Nadija, Terčon Marija Ana, Vatovec Silvana in Žagar Marija.

Zaključek kongresa italijanskih pediatrov

Za čimprejšnje cepljenje otrok proti poliomielitisu

Priporočilo ministrstvu za zdravstvo, da poskrbi za potrebna sredstva in da poskrbi za učinkovito pomoč poliomielitikom

Včeraj se je v tržaški pomorski postaji zaključil 26. kongres italijanskih pediatrov, ki je tri dni obravnaval številna vprašanja v zvezi z otroškimi pljučnimi boleznimi ter zdravniško-socialnim problemom poliomielitisa v Italiji.

Včeraj so razpravljali predvsem o poliomielitisu, pri čemer so številni zdravniki, ki se že vrsto let ukvarjajo s tem problemom, ugotavljali nujnost in potrebo cepljenja otrok s Salkovim cepivom. V tem smislu je kongres italijanskih pediatrov sprejel tudi resolucijo, v kateri ugotavlja vedno večjo važnost zdravniško-socialnega problema poliomielitisa v Italiji, zaradi česar priporoča ministrstvu za zdravstvo, da čimprej pripravi vse potrebno za cepljenje otrok proti poliomielitisu, in sicer na osnovi dognanj in širokih izkušenj vseh kulturnih narodov na tem področju. Poleg tega je kongres zdravnikov za otroške bolezni tudi priporočal vladi, da s primernimi zakonskimi ukrepi poskrbi za financiranje socialnih ustanov, katerih dolžnost naj bi bila nuditi zdravstveno pomoč poliomielitikom med boleznijo in po njej.

Po tako rekoč soglasnem mnenju italijanskih pediatrov o nujnosti preventivnega cepljenja otrok proti poliomielitisu lahko torej pričakujemo, da bo tudi pri nas v najkrajšem času prišlo do obveznega cepljenja otrok proti tej nevarni bolezni.

—«»—

Skuterist oplazil učitelja

Pri prekoračenju ceste pri Portici di Chiozza se je v 66-letnega učitelja Maria Rossija iz Pesara zaletel, oziroma bolje rečeno, ga je oplazil skuterist, ki je po nezgodi nadaljeval vožnjo proti Drevoredu XX. septembra. Ni izključeno, da se fant ni zavedel nezgode.

Učitelj je moral v bolnišnico, od koder pa so ga po nudeni zdravniški pomoči odslovili.

—«»—

Zgodaj je zašel na kriva pota

Predvčerajšnjim se je zglasil na policiji Roman Zahar iz Boršta in prijavil, da mu je neznani tat, izrabljajoč dejstvo, da pušča odprta vrata stanovanja, ukradel harmoniko, aktovko ter par čevljev v skupni vrednosti 19.000 lir.

Seveda je hotela policija odkriti tatu in je uvedla preiskavo. Razmeroma hitro je sum padel na komaj 15 let starega Nadia B. iz Stramara. Fant je zgodaj zašel na kriva pota. Predvsem je imel grdo navado da je zginil zdoma in da se ni menil za sorodnike, kot se slednji — kakor kaže — niso brigali zanj. Zdaj pa je prišel čas obračuna. Fant je pred desetimi dnevi zapustil dom in se zaposlil za hrano in stanovanje na seniku kot pastir pri Uršuli Žerjal por. Pavlič iz Boršta 21. In prav v seniku, kjer je Nadio prespal noč po paši, so agenti odkrili Zaharju ukradeno blago. Največje presenečenje pa je bilo odkritje ročne bombe vrste «Sipe» nemškega izvora.

Nepoštenega Nadia so odpeljali na zaslišavanje in fant je priznal, da je ukradel tudi platnen plašč iz barake ribičev nedaleč od čistilnice olj «Aquila». Pastirčka so izpustili na začasno svobodo, a akti o preiskavi s prijavo zaradi tatvine so romali na sodišče za mladoletnike.

PREDVOLILNO REŠETO

Na to naj KD odgovori

V preteklem občinskem svetu je demokristjanski svetovalec in bivši pokrajinski tajnik KD prof. Romano zahteval od demokristjanskega župana Bartolija pojasnila, kako je s proračunom in obračunom «posebnih uprav» (Gestioni speciali). Obenem je tudi povedal nekaj neprijetnih reči o načinu, kako in v kakšne namene občinska uprava uporablja denar te ustanove, ki je prinašala občini milijonske dobičke letno. Poleg tega pa je treba povedati, da o dohodkih in izdatkih «posebnih uprav» ter o njenih dobičkih ni bil nikoli predložen občinskemu svetu v obravnavo ali pa vsaj v vednost ustrezen proračun oziroma obračun. To vprašanje in ugotovitve demokristjanskega svetovalca so povzročila med občinskimi svetovalci opozicije veliko zanimanje in takojšnjo zahtevo, da se zadeva razčisti, da se imenuje posebna preiskovalna komisija in da se pokažejo občinskemu svetu jasni računi.

Do sedaj pa ni bilo še mogoče zvedeti, na osnovi kakšnih pooblastil je občinski odbor razpolagal z dobički te ustanove, ki niso bili nikoli zabeleženi v proračunskih postavkah. Na sinočnjem volilnem zborovanju pa nam je demokristjanski prvak dr. Venier le povedal, kako in za kaj so porabili del teh dobičkov. Dejal je: «Posebne uprave» so bile za občinsko upravo častna postavka, saj so izkazale dobiček. Res je, da smo s tem dobičkom popravili in uredili «Villo Revoltello» ter s tem dali županstvu njegov reprezentativni prostor». Koliko denarja so porabili za ta županski «reprezentativni prostor» ni povedal. Svoj čas se je govorilo, da je občina za popravilo in ureditev «Ville Revoltella» porabila 20 milijonov lir. Toda ti stroški niso bili zabeleženi v nobenem občinskem proračunu, ki je bil predložen občinskemu svetu.

Zato se nam vsiljuje vprašanje: Zakaj ni občinski odbor predložil občinskemu svetu v odobritev sklepa za izdatke za popravilo in ureditev «Ville Rivoltella», ko je vendar znano, da so bili občinskemu svetu predloženi sklepi za izdatke za namestitev vodne pipe na kontovelskem ali na bazoviškem kopališču? Na to vprašanje naj demokristjani odgovorijo.

—«»—

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 24. septembra 1958 se je v Trstu rodilo 6 otrok, porok je bilo 25, umrlo je 5 oseb.

PORočILI SO SE: Barist Puggioni Lorenzo in delavka Prelazzi Liliana, mesar Kemperle Livio in gospodinja Chiaruttini Daria, oficir Stregola Domenico in uradnica Scorgari Lucia, uradnik Masi Bruno in prodajalka Iacaza Norma, stražnik Di Carlo Clemente in gospodinja Beasco Nerina, trgovski potnik Mori Fausto in uradnica Perco Antonietta, mehanik Tonello Gino in prodajalka Curci Marianna, mehanik Tommasini Dario in uradnica Zupancich Daira, šofer Sangalli Lino in uradnica Masi Nidia, mizar Sergas Silvano in šivilja Filipas Maria, podoficir Benedicenti Pasquale in telefonistka Sorge Inge, novinar Nievo Stanislao in študentka Artelli Consuelo, prodajalec Masutto Bruno in gospodinja Gherlani Ada, sluga Toscano Benito in baristka Bisciani Marisa, uradnik Doriguzzi Stelio in uradnica Morpurgo Renata, krojač Aiello Giuseppe in gospodinja Ricatti Clara, krojač Panj Alessandro in frizerka Fratepietro Lucia, elektromehanik Vusio Giulio in bolničarka Curci Giovanna, zidar Ellero Sergio in gospodinja Bonifacio Editta, risar Fragiacomo Oliviero in gospodinja Zuppini Ada, delavec Zarli Mario in šivilja Vitrani Antonietta, delovodja Carli Leonardo in frizerka Zotti Laura, mehanik Ruan Cesare in vezilja Cherbavaz Ondina, študent Schiffree Giuliano in študentka Delneri Livia, delavec Renco Sergio in šivilja Fakin Bruna.

UMRLI SO: 77-letna Marsché, por. Chirani Luigia, 55-letni Zagar Jožef, 43-letni Kren Germano, 52-letni Riaviz Alfredo, 61-letna Del Piero, por. Urzi Giuseppina.

—«»—

NOČNA SLUŽBA LEKARN
v septembru

Alabarda, Istrska ulica 7; de Leitemburg, Trg San Giovanni 5; dott. Praxmarer, Trg Unità 4; Prendini, Ul. Tiziano Vecellio 24.

—«»—

Valute

	Milan	Rim
Zlati funt	5.900.—	6.100.—
Marengo	4.500.—	4.700.—
Dolar	623.—	625.—
Frank franc.	132.—	136.—
Frank švicar	144.—	146.—
Sterling	1.720.—	1.760.—
Dinar	80.—	85.—
Šiling	23.75	24.25
Zlato	707.—	710.—
Zah. n. marka	147.—	149.—

ŠOLSKE VESTI

INDUSTRIJSKI STROKOVNI TEČAJ V NABREZINI Z ODDELJENIMI RAZREDI V SV. KRIŽU

Vpisovanje v I., II. in III. razred se vrši samo še danes 25. t. m. v ravnateljstvu v Nabrežini od 9. do 12. ure.

* * *

INDUSTRIJSKI STROKOVNI TEČAJ V DOLINI

Ravnateljstvo slovenskega industrijskega strokovnega tečaja v Dolini obvešča vse prizadete, da se vpisovanje za I., II. in III. razred vrši samo še danes 25. septembra od 9. do 12. ure.

* * *

VIŠJA REALNA GIMNAZIJA

Na višji realni gimnaziji s slovenskim učnim jezikom v Trstu, ki ima poleg razredov z realnim učnim načrtom tudi popolne razrede s klasičnim učnim načrtom, se vrši *vpisovanje* za šolsko leto 1958-1959 samo še danes od 10. do 12. ure v tajništvu zavoda v Ul. Lazzaretto vecchio 9-II.

* * *

NIŽJA STROKOVNA ŠOLA

Ravnateljstvo Državne nižje trgovske strokovne šole s slovenskim učnim jezikom v Trstu, Piazzale Gioberti št. 4, opozarja, da se vrši vpisovanje za šolsko leto 1958-59 samo še danes. Tajništvo je odprto od 10. do 12. ure.

Ravnateljstvo nadalje sporoča dijakom zavoda, da bo otvoritvena šolska sv. maša 1. oktobra 1958 ob 8. uri v cerkvi pri Sv. Ivanu.

Redni pouk se prične v četrtek 2. oktobra 1958 ob 8. uri.

* * *

DRŽAVNA TRGOVSKA AKADEMIJA

Ravnateljstvo državne trgovske akademije s slovenskim učnim jezikom v Trstu opozarja, da je vpisovanje za šolsko leto 1958-59 samo še danes.

Potrebne informacije se dobijo v tajništvu od 10. do 12. ure.

* * *

DRŽ. NIŽ. INDUSTRIJSKA STROKOVNA ŠOLA

Ravnateljstvo državne nižje industrijske strokovne šole s slovenskim učnim jezikom v Trstu, Rojan, Ulica Montorsino 8-III. nadstropje sporoča da je vpisovanje za šolsko leto 1958-59 samo še danes 25. septembra 1958.

Šolsko leto 1958-59 se prične dne 2. oktobra t. l.

Šolska sv. maša bo v sredo dne 1. oktobra t. l. ob 9. uri. Učenci in učenke naj se zberò ob 8.45 pred šolo, od koder odidejo skupno v rojansko župno cerkev.

* * *

NIŽJA SREDNJA ŠOLA

Ravnateljstvo Slovenske nižje srednje šole v Trstu v Ul. della Scuola Nuova 14 sporoča staršem, da se rok za vpisovanje v to šolo zaključi danes. Vpisati se morajo tudi učenci, ki so delali sprejemni izpit.

Čitajte in širite
PRIMORSKI DNEVNIK

GLEDALIŠČA

KONCERT V AVDITORIJU

V Pasaži Protti se nadaljuje prodaja vstopnic za drugi koncert Tržaškega filharmoničnega orkestra pod vodstvom Alberta Zedde in ob udeležbi violinista Uta Ughija, ki bo jutri ob 21. uri v Avditoriju. Na sporedu so skladbe Schuberta, Beethovna, Confalonierija in Mendelssohna.

RADIO

CETRTEK, 25. septembra 1958

RADIO TRST A

7.00 Jutranja glasba; 11.30 Brez obvezno, drobiž od vsepovsod in... Predavanje: «Medved in človek»; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Ciganski orkester Barnabas Bakos; 13.30 Zabavna glasba; 17.30 Plešite z nami; 18.00 Richard Strauss: Sonata za čelo in klavir v F-duru; 18.35 Madžarski orkester Veres Lajos; 19.00 Slovenski samospevi; 19.15 Radijska univerza: Mednarodne organizacije: (13.) «Od Evropske obrambne skupnosti do Zahodnoevropske zveze»; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Šport; 20.30 Zbor Slovenske filharmonije; 21.00 Ilustrirano predavanje; Malo znane ljubezenske zgodbe iz svetovne zgodovine: (11.) «Dickensovo srečanje z Gibernijo» nato Glasbeni varieté; 21.40 Orkester José Granados; 22.00 Sodobna književnost in umetnost: Dino Buzzatti: «Šestdeset povesti», poroča Mirko Javornik; 22.15 Ansambel Franco Vallisneri; 22.30 Rahmaninov: Koncert št. 3 v d-molu, op. 30; 23.05 Igrajo «The Three Suns» z godalnim orkestrom; 23.30 Polnočna glasba;

RADIO TRST

11.00 Simfonična glasba; 12.10 Orkester Carlo Esposito; 14.30 Tretja stran; 17.30 Beethoven: Sonata za klavir; 17.40 Popevke brez besed; 17.55 Iz rubrike «Furlanija v svetu»: «Septembrsko jutro»; 18.15 Orkester Cergoli; 18.40 Bruckner: «Simfonija št. 4»; 19.45 Pravni nasveti; 21.00 Puccini: «Madame Butterfly».

II. PROGRAM

9.30 Nastopi orkestrov Angelini, Barzizza in Segurini; 13.00 Orkester Piero Rizza; 14.30 Pregled prireditev; 15.15 Popevke Pina Spotti ja; 15.30 Popevke in romance; 16.00 Ves svet si je podoben; 16.45 Pariški spomini; 17.00 Koncert operne glasbe; 20.30 Glasbeni varieté; 21.00 «Bagdadska nevesta», slušna igra.

RADIO KOPER

Poročila v slov.: 7.00, 7.30, 13.30, 15.00.

Poročila v ital.: 6.30, 12.30, 17.15, 19.15, 22.30.

5.00-6.15 in 7.00-7.15 Prenos RL; 7.15 Glasba za dobro jutro; 12.00 Glasba po željah; 13.40 Kmetijski nasveti; 13.45 Dve uverturi Franza Suppeja; 14.00 Glasba po željah; 14.30 Pogovor z volivci; 14.40 Domači zabavni ansambli; 15.20 Slovenske narodne izvajajo razni ansambli; 15.40-17.00 Prenos RL; 17.00 Madžarske melodije; 17.25 Odlomki iz oper; 19.30-22.15 Prenos RL; 22.15 Swane River Jazz — igra Preacher Rollo and the Saints.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10,00, 13,00, 15,00, 17,00, 19,30, 22.00, 22.55.

8.05 Orkestralna matineja; 9.00 Radijski roman — Branko Copič: Ne žaluj, bronasti stražar — III.; 9.20 Revija popevk in ritmov; 10.10 «Kaoar boš na rajžo šel...»; 10.34 Iz solistične zakladnice; 11.00 Poje Diana Duharry; 11.15 Anatol Ljadov: Osem ruskih pesmi; 11.30 Oddaja za cicibanemi: a) Z. Petan: Knjiga za jasmin; b) «Sedem palčkov vam igra, poje pa Sneguljčica»; 12.00 Igra trio Dorka Skoberneta; 12.15 Kmetijski nasveti; 12.25 Zabavni potpourri; 12.40 Narodne pesmi poje Ženski vokalni kvartet; 13.30 Od arije do arije; 14.15 Radijski leksikon; 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40 Filmska kronika; 16.00 Glasbene uganke; 17.10 Jelka Cvetežar poje s kvintetom Jožeta Kampiča; 17.25 Iz filmov in glasbenih revij; 18.00 Cetrtkova reportaža; 18.15 W. A. Mozart: Koncert za klavir in orkester št. 23 v A-duru, K. 488; 18.45 Radijska univerza — Dr. Roko Zivkovič: Radioaktivnost — najnevarnejša kuga naše civilizacije; 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov; 21.00 Ovidove tožbe (literarna oddaja); 22.15 21.20 S festivala v Bergenu; 22.15 Kratek obisk na VI. festivalu jazza v Frankfurtu.

TELEVIZIJA

17.00 Spored za otroke; 18.30 Poročila; 18.45 Stari in novi šport; 19.00 Potovanje po svetu; grški otoki; 19.30 Znanost in fantazija; 20.00 Oddaja za kmetovalce; 20.30 Poročila; 21.00 Odnehaš ali nadaljuješ; 22.00 Totoclub; 22.30 Oddaja o lovu in ribolovu; 23.00 Poročila.

KINO

Excelsior. 16.00: «Pest prahu», G. Cooper, Diana Varzi, S. Parker.
Fenice. 14.45, 18.15, 21.45: «V 80 dneh okrog sveta» Vse izkaznice neveljavne. Vstopnina 450 L.
Nazionale. 16.00: «Peklenski živ», H. Fonda, L. Darnell, V. Mature.
Arcobaleno. 16.00: «Divjak in veter», A. Magnani, A. Quinn, A. Franciosa.
Supercinema. 16.00: «Zbogom orožje», Rock Hudson, Jennifer Jones.
Filodrammatico. 15.00: «Moja nova policist», T. Pica, varieté.
Grattacielo. 16.00: «Bonjour tristesse», D. Kerr, J. Seberg, W. Chiari.
Cristallo. 16.30: «Zbogom za vedno», M. Del Frate, F. Fabrizi. 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Capitol. 16.30: «Morilec X», R. Jason, M. Goring. 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Astra Roiano. 16.30: «Stej do 5 in umri», J. Hunter.
Alabarda. 16.30: «Tajno povelje tretjega Reicha».
Aldebaran. 16.00: «Do konca», R. Pellegrin, J. Moreau in M. Bardot.
Ariston. 16.00: «Zakon vešal», J. Cagney, D. Dublins, I. Papas.
Aurora. 16.30: «Bandit Cord», J. Mac Crea.
Garibaldi. 16.30: «Pozabi mojo preteklost», V. Cortese, E. Manni.
Ideale. 16.00: «I frenetici», A. Dale.
Impero. 16.30: «Polna življenja», J. Holliday. 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Italia. 14.30, 18.00, 21.30: «Vojna in mir», A. Hepburn, H. Fonda.
Moderno. 16.00: «Alarm v New Yorku» M. Held, N. Tiller. 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
S. Marco. 18.00: «Moj paradiž», O. Grimm, H. Ruehmann. 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Savona. 16.00: «Skoraj zasebna tajnica», K. Hepburn, S. Tracy.
Viale. 16.00: «Zver, ki je izzivala svet». 21.00 «Odnehaš ali nadaljuješ».
Vittorio Veneto. 16.30: «Idol pesmi», T. Sands, L. Gentle.
Belvedere. 16.30: «Stavka žena». 21.00 «Odnehaš ali nadaljuješ».
Massimo. 16.30: «Camping», M. Allasio, N. Manfredi. 21.00 «Odnehaš ali nadaljuješ».
Novo cine. 16.00: «Saharska legija», A. Ladd.
Odeon. 16.00: «Mi smo stebri», Stan Laurel in Oliver Hardy.
Radio. 16.00: «Prva črta», Jack Palance.

NA PROSTEM

Arena dei fiori. 20.00: «Tenkočuten kriminalec», G. Lewis.
Arena D'ana. 20.00: «Winchester 73», James Stewart, S. Winters.
Marconi. 20.00: «Plamen nad pragozdom», R. Cameron in V. Ralston.
Para so. 19.30, 21.30: «Nepremagljivi», G. Cooper, P. Goddard.
Ponziana. 20.00: «Brezupne ure», H. Bogart, F. March.
Secolo Sv. Ivan. 18.30: «Princesa Sisi».
Stadio. 19.45: «Ubiti me moraš».
Valmaura. 19.45: «Umetniki in modele», D. Martin, A. Ekberg.

KINO MILJE

Europa: «Kapitan Koepenika».
Verdi. Zaprto.

Izšla je praktična knjiga o VIDEMSKEM SPORAZUMU. — Dobite jo v slovenskih knjigarnah v TRSTU in GORICI. Stane 250 lir.

MALI OGLASI

PEKOVSKEGA vajenca od 14-18 let iščem — naslov na upravi lista, Ulica S. Francesco 20.

Skladišča LONDONTEX
Posebnosti: angleško in domače blago
Nepremočljivi plašči - Bunde - Nogavice nailon - Srajce
NEPOSREDNA PRODAJA IZ TOVARNE
Preden opravite vaše nakupe nas obiščite
TRST, UL. GALATTI 18 (poleg glavne pošte)

Kako je moč priti do kvalitetnega zbora

K prejšnjemu svojemu članku, v katerem sem skušal prikazati nekatere negativne strani naših zborov in poslušalstva, vzroke, ki negativno vplivajo na razvoj naših zborov, bi rad pripomnil še sledeče:

Ali morda sledi iz dosedanjih izvajanj, da bodo pevski zbori polagoma izumrli? Nikakor ne. Toda dobiti bodo morali novo, sodobnejšo obliko in morda bod, manj številni. Saj do danes še nobena oblika umetnosti ni izumrla zaradi tehničnega napredka ali novih načinov posredovanja. Film še ni uničil gledališč, radio ni uničil predavalnic, niti koncertnih dvoran niti časopisa. Vse tehnične pridobitve so le izpopolnile dosedanji način posredovanja glasbe in so pravzaprav silno popularizirale. Radio je prinesel koncertno dvorano v dom. Ni mogel in verjetno tudi televizija ne bo mogla popolnoma nadomestiti neposrednega poslušanja živih in vidnih izvajalcev. Saj so tudi redijske in televizijske dvorane vedno polne občinstva, ko so prireditve dostopne javnosti! Ker je pa vse v medsebojni vzročni zvezi, seveda tudi tehnika ni mogla, da ne bi vplivala na dosedanje oblike glasbenega in seveda tudi zborovskega delovanja. Prevzela je določene funkcije, ki so do takrat le slabo delovale. Nastala je peč nova delitev dela in nasploh, kakor se to vrši povsod, v ekonomiji, produkciji, trgovini itd. Skratka: tehnika je dala glasbi nove možnosti, novo pestrost, terja pa, da se tem novim možnostim prilagodimo.

Kakšne so možnosti za nadaljnje življenje zborov?

Eno je gotovo: zbori se morejo pri publiki uveljaviti le s svojo kvaliteto tako v izvedbi kot v izboru predvajanih skladb. Ali za vzorno podajanje zadostuje le želja? Gotovo ne. Za to je potrebno resno, vztrajno delo. Za tehnično izpopolnjevanje pevcev, kratke, a pogoste vaje iz prav istih razlogov kakor je za športno pripravljenost potreben stalen trening. A potrebno je tudi, da ima vsakdo občutek, da je njegov trud zaželen in cenjen.

Ali moremo tržaški Slovenci sestaviti tak zbor «za Arezzo»? Ali premoremo dovolj pevcev za tak zbor, ki bi se naj predstavil pred strogimi kritiki? Imamo jih. Celo za več takih zborov. Saj je pevski glas tisti instrument, ki ga je narava dala vsakemu človeku. Ljudje brez posluha ali celo brez glasu so le izjeme. Mnogo manjše pa je število onih, ki bi bili voljni sodelovati v zboru, posebno če prevladuje mnenje, da so zbori nekaj preživelega. Še manjše je število onih, ki imajo odločen glas in posluh in ki bi bili voljni vztrajno hoditi k vajam, na njih resno sodelovati in se vezati vsaj za nekaj let. Če se svojih prednosti zaveda in ima veselje, si bo zastavil visoki cilj, t. j. žrtvoval bo še denar in se posvetil solopetju. Če pa veselja za petje nima, bo ostal doma. — Današnji način življenja zahteva tudi od marsikoga na delovnem mestu tak urnik, ki mu onemogoča vsakršno sodelovanje v zboru. Marsikatere pa zadržuje tudi strah, ker je uslužben tam, kjer bi na tako udejstvovanje gledali z negodovanjem...

Pri zbiranju pevcev za tak zbor bi pač naleteli na marsikatere težave. Pri odstranjevanju teh bi se ne smeli posluževati nobenih šablonskih sredstev in si nikjer ne jemati vzorov. Težave, ki jih imamo tržaški Slovenci so tako povsem naše, da se ne moremo v nobenem primeru zgledovati niti v Sloveniji niti v Italiji. Posluževati se moramo le onega načina, ki bo pri nas rodil sadove.

Čeprav govorimo o zboru, ki bi se naj nekoč predstavil v Arezzu, si ne smemo delati utvar. Ce bomo mislili le na to in le v zvezi s tem tekmovanjem, ne bomo takega zbora nikoli imeli. Misliti moramo le na zbor, ki bo imel umetniške ambicije in ki bo morda nekoč le dozorel do take stopnje, da bo lahko razmišljal o čem višjem. Prej bo moral pa uspešno delovati, nabrati si dober repertoar, pridobiti si rutino in zliti se v homogeno celoto. Najvažnejši pogoj za pridobitev homogenosti pa je, da sodelujejo v istem zboru za daljšo dobo vedno isti pevci. Zbor, v katerem se vsako sezono izmenja polovica pevcev ne more nikamor napredovati.

Za tak resen zbor ne morejo veljati nobena opravičila za izostanke. Ce so izostanki upravičeni ali neupravičeni, je škoda v študiju natančno ista. V takem zboru bi morali biti le pevci, katerim njihova služba dopušča, da se redno udeležujejo vaj. Ze prej sem omenil da je tudi pevcu potreben trening, zato je za napredek zbora silno važno, da vsak pevec stalno poje. Pravilno bi bilo, da ima tak zbor vsaj — poudarjam: vsaj — vsak drug dan vajo t. j. trikrat na teden. Redke in morda zato dolge vaje imajo slabo lastnost, da pevec od ene do druge vaje pozabi večino tega, kar je že pridobil. Če so vaje zelo redke pa ne ostane v pevcu prav nič. Če se pa redke vaje še neprimerno podaljšujejo, le utrujajo pevca, ki proti koncu nima več niti prave pozornosti. Zato je vrednost takih vaj povsem iluzorna. Vaje pa, ki se vrste vsak dan, imajo prednost, da vzdržujejo v stalni pripravljenosti pevski organ in ga komaj opazno, a vztrajno razvijajo in da je vsaka naslednja vaja le nadaljevanje prejšnje t. j., da se vsaka vaja prične tam, kjer se je prejšnja nehala. Prej navedena potreba treh tedenskih vaj je le kompromisna rešitev.

Tako redno in stalno delo je za tak zbor potrebno tudi zato, da more uvežbati zahtevni, moderen in — ojoj! — zato težji program. Naj mimogrede omenim, da se v Arezzu tekmuje s skladbami

UBALD VRABEC

(Nadaljevanje na 5. strani)

— Ma Jakec, kej taku moučiš? Kej ti je?

— *Znaš kej? Stediram kaku gre vkep tisti dan, ke je napredna, mlada Italija vzela Rim jen papeži državo, jen tisto, ke so zaprli, ku se reče, tiste javne hiše. Zakej je governo zbrou zmed tristupetinšesdeset dni prou dvajsti setember. Kaku de ni najdu za tu prou nobenga druzga dneva. Kej rečeš?*

— Jest sm pej zastopu. Povej ti meni: se kej zgodi danes tle pr nas, de ne be biu vatikan dekordo? Kašna reč, ke uan ne be tou?

— *E ne, a.*

— Ben videš. Zdej poslušej. Na dvajsti setembra so vzeli papeži Rim, je res? Jen Vatikan je biu zastran tega forte jezen, jen kral jen papež so se pole tolko let gledali zmiri postrani. Ma cejt teče, jen danes krala ni več, ma vatikan pej ja. Jen zdej ke Vatikan nazaj komendira čez celo državo je reku: Nečko zaprte tiste hiše, glih na dvajsti setembra, de se boste bol zapouneli, kadaj ste nam vzeli Rim. Si zastopu? Tu je za štraf.

— *Ma znaš de si jo ta bot pej res pogruntou. Kadu be se misiu.*

— Videš, zdej vela tle tisti pregovor: božji mlini meljejo počasi ma gvišno. Tudi tisti, ke se zdej tolko zaganjajo zastran Giuffretata bojo še plačali gor. Ani se delajo preveč norca sez vsega.

— *Cuj, Mihec, kej nisi uni bot pravu, de boš pitor, de boš delou abstraktne slike. Kej se ne bi tega lotu jen pestu politiko, ke ni zate?*

— Ti meni ne boš neč ukazavou, zastopeš. Ce se vsak uasu lahko intrigira ses politiko, se lahko tudi jest. Tiste moje abstraktne slike pej bom vre naredu, kadar bo cejt. Zdej sm denu šele fežu močt. Zdej se moremo kej poment od volitu. Samo ne znam če se žiher menemo po slovensko. Sej videš, tle smo na velikem placi jen se lahko spouneš kašen geto so nardili zadnji bot zastran slovenskega govorjenja.

— *Mihec, neč se bat. Magari bojo vsi moučali, ma midva se boma zmenla ku zmiram.*

— Ben, kej rečeš, kadu bo dobu narveč?

— *Kadu? Tisti, ke jema u rokah platno jen škarje. Demokristjani pej. Uani jemajo governo, uani odločavajo, kadu lahko vole jen kadu ne, uani jemajo banke jen dnar jen povrhi še hudiča, ke si vse zapisava, kadu ke vole proti. Ma vselih ne bojo mogli prou sami komendirat, zatu ke bo tudi drugeh dosti. Jen več glasou ke bojo dobili ta rdeči, bol se bo lahko gledalo demokristjanam na prste, de ne bojo mogli preveč mečkat sez ludskim dnarjem.*

— Pej tisti Slovenci od lipe?

— *Kej si češ čakat od njeh. Sej so pr ta zadneh volitvah delali propagando glih za demokristjane. Ce pride kašen od njeh na kamun, bo glih taku dajau zmiri ražon demokristjanam. Sej videš, de delajo kar morejo, de be se jem prkupli.*

— Ma tudi pr demkristjanah niso vsi zmiri dekordo. Denmo reč, Bartolija so vre sami deštregirali. Jen večkrat se kej skregajo.

— *Se zna, ke mislejo na vse drugo, samo ne kaku be bulše rihtali kamun. Kaku be nardili, de ne be biu tramvaj taku drag, kaku be znižali kamunske dauke, poprauli ceste kamer je treba jen tolko drugeh reči. Jen mi, kader ke bomo volili, moremo volt taku, de bojo zastopli, de jem na damo ražon, de nam ni prou koker ke delajo. Zatu ke če jem damo še pr volitvah potuho, pole viš bojo delali prou kar bojo teli.*

— Ben, Jakec, nej ti bo: zdej si pej anbot prou povedau.

BITI OČE, MATI, VZGOJITELJ NASPLOH, NI LAHKO

Če se otroci prepirajo...

Vzrokov je več, dva sta pa najvažnejša: uveljavljanje «jaza», ki mora dobiti pravilen okvir, in napačni odnosi v družini

«Z možem nikoli ne razčiščujeva svojih tegob pred otroci in če pride kdaj tudi do ostrih besed, opraviva to na samem, da bi otroci tega ne opazili. Kljub temu se najini otroci med seboj tako pogosto pričkajo in kregajo in celo stepejo se». Take «sentence» so zelo pogoste in njih namen je prvenstveno prikriti odgovornost staršev za morebitne izpade malčkov pred gosti, pred tujci. Pedagog bo na to rekel, da otroku ni potrebna le lepa predstava, ker bo že sam od sebe, tudi če se bo v družini zdelo vse v najboljšem redu, opazil, da med starši nekaj ni prav. Vsako prikrivanje bi bilo tukaj odveč ali vsaj zaman in edina rešitev v tem je čim večja iskrenost in sodelovanje malčkov v družinski skupnosti.

Seveda to ni lahko, toda še nikoli nismo rekli, da je biti oče in mati lahko, da je lahko biti vzgojitelj. Starši velikokrat grešijo vprav v dveh skrajnostih: eni skušajo otroku prikazati vse rožnato, drugi pa pred njim neprimerno razkrivajo vse svoje, tudi medsebojne tegobe. Govorimo torej o vzrokih otroških prepirov in o vlogi staršev pri tem. Zadeva je dokaj zapletena, vsekakor ne lahka.

Zajedavost med starši, spori in prepiri med sostanovalci v hiši, spori in prepiri na ulici: vse to je predmet, ki pritegne pozornost otroka. Marsikdo bo mislil, da se bo otrok tega naučil in da se starejši brat z mlajšim večkrat spre prav zato, ker se je tega naučil od staršev ali sosedov. To ni res, vsaj nujno ni. Otrok se v svojem psihičnem razvoju prej ali slej zave, da obstaja. Ko se začenja zavedati samega sebe, hoče ta svoj «jaz», hoče samega sebe uveljaviti in tedaj nujno pride v spor z drugim, naj bo bratom, očetom ali materjo ali pa z neko osebo izven družine, ki je prav tako «jaz» in ima svoje pravice. Vsi ti sporčki ali spori so dejansko spori dveh «interesov», dveh «jazov». Psiholog bo glede tega rekel celo, da je tak spor in prepir nekakšna potreba otroškega psihičnega razvoja. Tolmačeno s pedagoške plati pa ta «potreba» ne sme čez določene meje.

Pravilno in povsem naravno je, da začenja otrok v določenem psihološkem razvoju postavljati samega sebe, svoj «jaz» na prvo mesto. To je nujnost njegovega razvoja in tu se začne svojevrstna vloga staršev in učiteljev. Če ima otrok sicer naravno pravico uveljavljati svoj «jaz», so starši in vzgojitelji dolžni to priznati, toda omejiti do meje, da se otrokov «jaz» stopi v skupnost družine ali šole, v celoto, kjer rekamo «mi». To se pravi, da morajo oče, mati ali vzgojitelji nasploh otroku njegov «jaz» ohraniti, vendar se ta «jaz» more podrediti skupnim interesom celote: družine ali šole, to se pravi interesom kolektiva.

To seveda velja še posebej za odnose med starši in otrokom in za morebitne spore med približno enako starimi otroci, katerih eden se je že vživel v celoto «mi», dočim drugi še ni toliko dozorel. Še težje je v odnosih med nekoliko starejšim otrokom in veliko mlajšim njegovim bratcem ali sestro. Splošna šibkost staršev je, da ob prihodu mlajšega bratca ali sestrice, posvetijo vso pozornost temu in se za starejšega ne zmenijo, češ da ta «že razume». To je zgrešeno, ker se bo starejši instiktivno temu uprl in bo iskal uveljavitve ali vsaj čustvenih stikov drugje, vsekakor izven družine in do staršev in do mlajšega brata oziroma sestre pa bo sovražno razpoložen, se bo z njim sprl, kregal ker se bo čutil prikrajšanega.

Še veliko huje pa je v primerih, ko pride na svet nov član družine, ko je prvi ali prejšnji otrok že 7, 8 let star in starši posvetijo veliko več pozornosti starejšemu, češ, saj «mali» itak nič ne razume. Prvo leto bo že nekako šlo, toda pozneje se «mali» začenja zavedati in ko bo imel dve, tri leta, bo občutil, da je zapostavljen in zgrešeno bi bilo misliti, da se tega še ne zaveda. Če bo zares zapostavljen pred bratom, si bo kmalu ustvaril občutek manjvrednosti, ki ga bo spremljal vse življenje, mu zavrl razvoj in čeprav si bo ta otrok tudi ustvaril svoj «jaz», bo ta šibak, plah in se v življenju ne bo nikoli mogel povsem uveljaviti.

Začeli smo s preprostim sporčkom, kot znakom uveljavljanja otroka. Ni nujno, da imajo otroci na glavah vedno buske, ki so si jih med seboj «razdelili», dovolj je, da se med seboj pogosteje spro in že moramo temu poiskati osnovni vzrok. Del vzroka bo verjetno v težnji po «uveljavljanju», del pa bi mogel izhajati iz nepravilne vzgoje, iz nepravilnega ocenjevanja razmer, kajti razmere v skupnosti, v družini so za vzgojo velikega pomena. Vsak izgovor, da starši svojih medsebojnih tegob ne obravnavajo pred «njimi», je le izhod v silo, le izgovor, ker otrok tudi skozi lepo pročelje vidi, da v hiši ni vse čisto.

Pravilen odnos med očetom in materjo ter med njima in vsemi otroci brez «miljenčkov» je edini možen vzgojni sistem. Če tudi tedaj zraste na glavi enega ali drugega otroka kaka buška, se svet ne bo podrl.

—«»—

Tenke noge

Če se nam zdi, da imamo roge tenke in premalo razvite, si moramo vendarle nekoliko pomagati. Ne, čudežev ne bomo delale, pač pa je res, da si mišice lahko okrepimo. Kako? Vsak dan, toda zares vsak dan bomo tekle eno minuto na prstih. Pri tem bomo močno napele mišice nog in kolen ne pripogibale. Tudi sicer bomo skušale čim več telovaditi z nogami, nato pa masirati nogo v smeri od pete proti kolenu. To bo mišice okrepilo. V kolikor pa si s tem ne bomo veliko pomagale, bomo skušale to doseči z zunanjim videzem in sicer tako, da bomo nosile nogavice brez črt, čevlje z ne previsoko peto in po možnosti zelo lahke čevlje, tako da se bodo tudi tanke noge zdele debelejše.

—«»—

ZA DOBRO VOLJO

Previdnost

Po dolgem trudu in napornem delu je Charlie Chaplin — pred davnimi leti — zbral toliko denarja, da si je kupil avtomobilček. Vozilo je imel, voziti pa ni znal. Nekaj dni kasneje so ga prijatelji videli za krmilom blizu bolnišnice. Več ur je krožil tam okoli. Navsezadnje ga je stražnik vprašal: «Zakaj pa kar naprej vozite okoli bolnišnice?»

Chaplin je odgovoril: «Iz gole previdnosti. Veste, danes prvič sedim za krmilom».

Izidor Cankar

Kakor smo včeraj poročali, je v ponedeljek ponoči v Ljubljani umrl znani slovenski literarni kritik in zgodovinar, umetnostni zgodovinar, Cankar. Dr. Izidor Cankar se je rodil 22. aprila 1886 v Šiški. Gimnazijo in teologijo je študiral v Ljubljani, zgodovino umetnosti in estetiko pa je vseučiliščih v Louvainu in na Dunaju, kjer je bil leta 1913 promoviran za doktorja filozofije. Po dokončanih študijih se je dr. Izidor Cankar posvetil publicistiki in leta 1920 postal docent, nato pa profesor za zgodovino umetnosti na ljubljanskem vseučilišču. Od leta 1936 je bil tudi v diplomatski službi v Argentini in Kanadi, po drugi svetovni vojni pa leto dni v Grčiji. Od leta 1947 dalje je dr. Izidor Cankar ponovno živel v Ljubljani kot docent na univerzi.

Ljubljanski univerzitetni profesor dr. Stane Mikuš je o pokojniku med drugim zapisal: «Osebnost Izidorja Cankarja prerašča naše običajne mere in vrednotenje. Njegov duh bo v vsej celovitosti prav presodila šele zgodovina.»

Dr. Izidor Cankar je bil v sicer tako kulturni sredini, kakršna je slovenska, nekakšen pionir v zgodovini umetnosti. Večina njegove dejavnosti se je vrtela vprav na tem področju in če smo rekli, da je bil na svojem področju pionir, smo mislili na to, da je slovensko umetnostno zgodovino postavil na povsem znanstvena tla in jo privedel do izredno visoke ravni. To dokazujejo njegovi uspehi na praktičnem področju, kot tudi njegova strokovna dela. Bil je učenec znamenitega Dvoržak in dunajske šole in v svojem «Uvodu v umevanje likovne umetnosti» (1926), je dokazal, da je šel delj od svojega učitelja, Prof. Stele je o tem Cankarjevem delu zapisal, da se enakopravno uvršča med največja dognanja evropske zgodovine umetnosti na področju sistematike in teorije.

Drugo Cankarjevo veliko delo je sicer nedokončana «Zgodovina likovne umetnosti v Zahodni Evropi do konca renesanse». Ceprav delo ni dokončano, predstavlja velik pomen, dokazati razvoj umetnostne misli skozi dobe ob določenih družbenih in duhovnih silnicah in spremembah.

Poleg teh strogo znanstvenih del je pokojnik zapustil tudi literarno delo «S poti» in svoje znane «Obiske». Poleg tega je Izidor Cankar prevajal iz angleščine in francoščine in leta 1936 pripravil kritično izdajo celotnih del Ivana Cankarja (19 knjig). Pred desetimi leti pa smo v njegovi izdaji dobili še tri knjige pisem Ivana Cankarja.

Dr. Izidor Cankar pa ni bil le teoretik, ampak se je lotil tudi praktičnih načrtov. Bil je soustanovitelj Narodne galerije, pobudnik Moderne galerije in ustanoviteljev Umetnostno-zgodovinskega društva ter njegovega glasila «Zbornik za umetnostno zgodovino». Zato smemo reči, da če je slovenska zgodovina umetnosti danes teoretično in praktično na tolikšni ravni, je za to velika zasluga pokojnika, ki si je s svojo obsežno in neutrudno dejavnostjo postavil velik in neminljiv spomenik.

TRI DNI JUGOSLOVANSKEGA SAN REMA

Zabavne melodije Opatija 58

II. festival zabavne glasbe «Opatija 58» se je vršil v muzealno razkošni dvorani opatijskega hotela «Kvarner», polni secesijskih reminiscenc avstro-ogrskega okusa

Z neprimerno manjšim hrupom, kakor je to običaj v San Remu in po vseh drugih evropskih festivalskih središčih se je začel in končal II. festival zabavne glasbe «Opatija 58» v muzealno razkošni dvorani opatijskega hotela «Kvarner», polni secesijskih reminiscenc avstro-ogrskega okusa in dekorativne štukature. Do tri dolge večere polno zasedeni dvorani se je pred festivalskim občinstvom po večkrat zvrstilo 18 novih jugoslovanskih zabavnih popevk, izbranih za «finale» od približno 350, ki so jih neznani avtorji poslali na natečaj. Vse tri večere je prenašala celotna jugoslovanska Radiodifuzija in TV-mreža, tako da so opatijski festival gledali (sicer bolj slabo, pa vendar!) tudi v Trstu na kanalu 6 in celo v Ravenni, kjer so frekvenco sprejemali direktno z Učke. Tržaške bralce bo zanimal droben, dekorativni detajl televizijskega prenosa: ob pavzi na sobotnem, to je zadnjem večeru je prišlo iz Trsta telefonsko obvestilo, da sledijo festivalu tudi na tržaških ekranih, nakar je reporter zagrebške televizije Cino Handl pozdravil «vse tržaške gledalce opatijskega festivala». Tako je v nekem smislu tudi Trst javno potrdil svojo indirektno udeležbo na jugoslovanskem San Remu, če ne štejem številnih topolinov in tudi kakšnega večjega avtomobila z oznako TS, ki jih je bilo videti tiste dni v Opatiji.

Nekaj podatkov: na odru sta bila pred občinstvom razvrščena dva zabavna ansambla, in sicer Zabavni orkester Radia Zagreb, ki ga vodi Ferdo Pomykalo in beograjski Mali plesni ansambel. Vsaka popevka je bila izvajana sprva po dvakrat, seveda z drugim pevcem in z drugim ansamblom. Dva dni so poslušali Radia Ljubljana, Zagreb, Beograd, Novi Sad, Skoplje itd. izbirali najboljšo popevko za nagrade poslušalcev Radia Ljubljana, Zagreb in tako naprej. Na festivalu sta ocenjevali in izbirali po dve najboljši popevki tudi dve žiriji, in sicer žirija Jugoslovanske Radiodifuzije in žirija kritike. Kakor je to že skoraj tradicija, se žiriji v končni oceni nista skladali in podelili vsaka po dve nagradi različnim popevkam. Tretji dan, to je v soboto, so na zaključnem večeru festivala izvajali le nagrajene popevke

Omenili smo že, da je bilo izvajanih popevk točno 18. Od teh je bila ena sama izvajana izven konkurence, to pa zaradi preočitne podobnosti z italijansko popevko «Fragole e cappellini», izvajani na letošnjem festivalu v San Remu. To sicer ni bila uradna obrazložitev, toda za tistega, ki vsaj malo pozna note (pesmi so bile tiskane že na razpolago ob začetku festivala), ni bilo dvoma, da je to bil razlog za diskvalifikacijo. Od ostalih sedemnajst popevk jih je nekaj doživelo lep sprejem in neka znana italijanska založniška hiša, katere predstavnik je bil na festivalu, je odkupila dve. Žirija kritike, ki je bila pri ocenjevanju in dodeljevanju nagrade zagrebškega ilustriranega tednika «Globus» je najbolj dosledna, ker je pri ocenjevanju predvsem upoštevala dva očitna «tipa» skladb: popevke (šlagerje) in pesmi (šansone). Pri svoji razlagi je poudarila, da je upoštevala pri dodelitvi dveh nagrad zlasti spodbudo za razvoj obeh stilov v Jugoslaviji, ki za sedaj pač še nima tradicije v tovrstni usmeritvi zabavne glasbe. Prvo nagrado te žirije je prejela popevka «Vozi me vlak v daljave...», njen avtor, ki se je do konca festivala skrival pod šifro L-3-7 je mladi, komaj 21-letni Ljubljančan Jože Privšek, po poklicu sicer grafik, toda že eno leto aranžer Plesnega orkestra Radia Ljubljana, vibrafonist in mnogo obetajoč skladatelj modernega jazz-improvizacijskega stila. Privšek je prejel tudi drugo nagrado poslušalcev Radia Ljubljana. Prvo nagrado Jugoslovanske Radiodifuzije in drugo nagrado žirije kritike je prejel slow zagrebškega skladatelja Dragana Dukiča «Okrečem listove kalendara», izredno inventivna, harmonsko zahtevna in melodično bogata skladba, ki ima — kar je skorajda izjemen primer! — tudi lep, vsebinsko dosleden in poetično zasnovan tekst. Največja priznanja občinstva in poslušalcev pri sprejemnikih pa je vsekakor vzbudila popevka-valček «Mala deklica» v izvedbi dueta Ivo Robič in komaj 15-letne Zagrebčanke Zdenke Vučkovič. «Mala deklica» je prejela nič manj kakor pet nagrad, njen avtor je Zvonko Vandekar iz Zagreba, doslej znan po številnih popevkah, ki so na programih vseh jugoslovanskih radijskih postaj. Tudi foxtrot «Hišica v cvetju» je prejela tri nagrade in se bo brez dvoma naglo razširila med poslušalce in ljubitelje zabavnih popevk. Brez smisla bi bilo na tem mestu naštevati vse pesmi in avtorje, to navsezadnje tudi ni bil namen tega prispevka.

Zdi se pa potrebno nasteti pisano galerijo pevcev, ki so ob različnih zasedbah interpretirali nove jugoslovanske popevke. Naj začnemo pri Slovencih, ki sta jih zastopali že precej znani pevki Marjana Deržaj in Beti Jurkovič. Največji delež so imeli seveda hrvaški pevci: mala Zdenka Vučkovič, ki ji prerokujejo briljantno bodočnost na tem področju, potem Anica Zubović, stari znanec vseh radijskih postaj Ivo Robić, novoodkriti jugoslovanski Jony Dorelli — Toni Kljakovič in prav tako popularni Duo s Kvarnera. Srbijo sta zastopala odlična pevka zabavnega žanra Lola Novakovič in basist kecaljskega timbra Dušan Jakšić. Vsi so po svoje dobro odpeli nekaj popevk, še posebno odkritje pa sta bila Beti Jurkovič in že omenjeni Toni Kljakovič.

Bralci «Primorskega dnevnika» so — gotovo ne po lastni krivdi! — navajeni na običajno «črno kroniko» vseh takih in podobnih festivalov: drobne intrige, kuloarska pričepetavanja, odkrivanje pikantnih tajn v življenjepisu tega ali onega pevca, triumf in rojevanje «zvezde» tipa Domenico Modugno in tako naprej. Žal jim — vsaj glede opatijskega festivala! — tokrat ne morem ustreči. Tokrat ni bilo ne intrig in ne očitnega prišepetavanja (izključujem publiko in na tisoče neznanih poslušalcev pri radijskih aparatih!), pa tudi ne pikanterij. Prvi dan festivala sem sredi Opatije, ob hrupu in gneči tu in inozemske množice zagledal Marjano Deržajevo: v eni roki je držala zajeten kos klobase, v drugi pa krajec kruha in globoko je bila zatopljena v opravilo, ki je v organski zvez z navedenima dvema predmetoma. Žal se v tistem hipu ni našel v njeni bližini niti eden od množice fotoreporterjev, ki bi kjerkoli lahko ovekovečil izrez iz «privatnega življenja» Marjane Deržaj. Znani beograjski humorist Serafim je na intervjuju konstatiral, da je mimo vsega najbolj imponirala naravnost čudežna vzdržljivost občinstva, ki je pokazalo izredno kondicijo, ko je poslušalo tri večere zaporedoma osemnajst pesmi, vsako osemnajstkrat. To dejstvo predstavlja sijajno reklamo za Opatijo, katere imenitna klima tako dobro deluje na živčni sistem gostov, da jim celo festival zabavne glasbe nič ne more!

In tako se je zaključil drugi jugoslovanski Sanremo brez večjih avantur, brez Domenica in brez reklamnih stolpcev na prvih straneh. Na ljubljanskih, zagrebških in beograjskih cestah pa petošolke že prepevajo «Kučica u cviječu, trava oko nje, i kad bi u njoj bio dragi, imala bih sve».

ML

Skladatelj Bojan Adamič ter Marjana Deržaj (levo) in Beti Jurkovič (desno) sta peli na festivalu v Opatiji

Z vrtne veselice P.d. „Rado Pregarc"

Na vrtni veselici, ki jo je preteklo nedeljo priredilo pri Piščancih prosvetno društvo «Rado Pregarc», je med drugimi nastopil tudi mešani pevski zbor Saleč-Zgonik (levo), trio iz Doline in duet Darko in Dario

KAKO KONSERVIRAMO HRANO

PATENTNI KOZARCI in njihova prednost

Kakšne kozarce moramo uporabljati pri konserviranju brane?

Pri navadnih kozarcih, ki jih zapiramo s pergamentnim papirjem ali celofanom, se dogaja, da tako zaprti kozarci propuščajo zrak, kar ima za posledico, da konservirano blago počasi hlapi in se vsebina zmanjšuje. V takih kozarcih se konservirano blago ne kvari, ker smo dodali sladkor ali neko drugo sredstvo (sol, rum, alkohol itd.). Če je to sredstvo v nepravilnem razmerju, se konservirano blago kvari; vsekakor pa gornje plasti, izgube, zaradi dotika z zrakom, svoj naravni videz in okus.

Povsem drugače je s patentnimi kozarci. Le-ti so sicer dražji, a se zaradi svojih prednosti izplačajo že po kratkem času. Pri patentnih kozarcih se sladkor dodaja le zaradi okusa, hrano pa moremo konservirati tudi brez njega. V tem primeru obdrži konservirano blago svoj naravni okus. V patentnih kozarcih konservirano blago ne hlapi, se ne suši in se tudi ne more pokvariti, ker je patentni kozarec hermetično zaprt. Pa tudi čas kuhanja v pari (sterilizacija) je pri patentnih kozarcih krajši. Pri tem je treba paziti na to, da je patentni kozarec dobro izdelan, da se namreč rob kozarca in pokrov točno ujemata. Gumasto tesnilo mora biti celo in nepoškodovano, pred uporabo pa ga je treba prekuhati. Po kuhanju, ko se kozarci ohlade, jih je treba pregledati in ugotoviti, če pokrov zapira trdno kozarec.

V nasprotnem primeru je treba pregledati gumasto tesnilo, in če je nepoškodovano, je treba kuhanje ponoviti. Prostor, kjer vkuhavamo, mora biti suh, zračen in ne preveč svetel.

Češplje v rumu

1 kg zdravih, trdnih, vendar dobro zrelih češpelj operemo, zbrišemo, odstranimo peclje in vsako 3—4 krat prebodemo z zobotrebcem do koščice. S tako pripravljenimi češpljam, takoj napolnimo manjše kozarce in jih sproti potresamo z dobrim kristalnim sladkorjem. Porabimo ga za vso količino 35 dkg. Nazadnje napolnimo kozarce do polovice z nepremočnim rumom, jih neprodušno zapremo in postavimo za teden dni na sonce. Nato jih spravimo v temen, suh in hladen prostor. Po nekaj tednih so češplje za uporabo. Češplje lahko postrežemo k precej mastni pečenki. Če imaš težave v želodcu, pojej eno do dve. Sok pa bomo porabile kot dodatek k raznim sladicam ali pa k čaju namesto navadnega ruma.

— *Da, da, gospod komisar, točno tako. Naš blagajnik in njegova tajnica sta izginila sinoči, takoj po zabavi.*

Goriško-beneški dnevnik

Ob popolnem soglasju vseh občinskih mož

Danes pričeli asfaltirati pokrajinsko cesto v Doberdobu

Prizadevanje občinske uprave, da bi se čimprej elektrificirali zaselki v Dolu

Brez velikih in javnih razprav, kot da gre za stvar, ki se tiče samo Doberdobcev, so tudi voditelji te kraške vasi srečno rešili zelo zamotano vprašanje, ki je vaščane dolgo let mučilo; da povemo kar na kratko: to vprašanje je asfaltiranje ceste po vasi.

Danes zjutraj bosta pred osmo peljala skozi vas še zadnja avtobusa, od 8. ure dalje pa bodo cesto zaprli, dokler dela ne bodo dokončana. Predvideva se, da bodo prvi sloj «spalmobita» polili do sobote, seveda če bo vreme naklonjeno.

Občinski predstavniki so bili v tem vprašanju popolnoma soglasni; vsi so bili praha siti že čez glavo. Po vasi je namreč velik promet z najrazličnejšimi avtomobili, saj je cesta čez Doberdob najkrajša zveza med industrijskim središčem Tržičem in upravnim središčem naše pokrajine Gorice. Po tej cesti vozi vsak dan več avtobusov, veliko tovornih avtomobilov, osebnih avtomobilov in motociklov, hiše pa so razmeščene na obeh straneh ceste, tako da se prahu ne morejo izogniti.

Doberdobski župan tov. Andrej Jarc je bil v zadnjem času večkrat pri prefektu, da bi dosegel zadovoljivo rešitev napeljave elektrike v Dol. Prebivalci zaselkov v Dolu so edini prebivalci naše dežele, ki prebivajo vzdolž državne ceste, pa si še svetijo s petrolejkami. Na tem področju sta dve vojašnici finančarjev in trije obmejni bloki, kjer si uslužbenci svetijo na najbolj primitiven način kot naši dedje.

Elektrifikacija Dola je neobhodno potrebna. Vendar je treba začeti sedaj tako rekoč od začetka, medtem ko bi se načrt laže izvedel, če bi se ga prejšnji občinski predstavniki lotili skupno z elektrifikacijo Jamelj in Poljan.

—«»—

Tečaj judo v UG Goriziana

Japonska rokoborba ali «judo», kot jo tudi imenujejo, je v Evropi že nekaj let zelo v modi. Skoraj ni večjega mesta, kjer ne prirerajo tečajev, ki jih obiskuje zelo veliko mladeničev, na tudi precej predstavnikov nežnega spola, ki so bolj bojevite narave.

UG Goriziana že tretje leto organizira tečaj, ki se bo začel 30. septembra. Vpisovanje vsako popoldne na sedežu UG Goriziana v Ul. Rismondo 2.

—«»—

Aretacija Plahute zaradi tihotapstva?

Po Gorici se je razširila govorica, da so jugoslovanske oblasti v nedeljo aretirale goriškega trgovca s kolesi in motornimi vozili Ivana Plahuto iz Ulice Duca d'Aosta, ker so baje našle pri njem 200 tisoč din, ki naj bi jih omenjeni trgovec prinesel iz Italije. Zdi se, da so denar dobili carinniki na bloku pri Rdeči hiši pri osebni preiskavi.

Zanimanje za delovanje in izposojanje sokovnika

V torek popoldne in zvečer je na sedežu v Ul. Ascoli 1 tov. Vilma Bregant prikazala uporabo sokovnika, to je neke vrste parnega kotlička, ki služi za pridobivanje najrazličnejših nealkoholnih sadnih sokov. Prikazu je prisostvovalo večje število gospodinj iz mesta in okolice, ki se želijo v gospodinjstvu čimbolj izpopolniti in tako tudi svoji družini nuditi kaj več kot do sedaj.

Potem so se prisotne dogovorile glede izposojevanja sokovnika, s katerim so že pričele na domu izdelovati prve sadne sokove in jih spravljati v steklenice.

Res lepa iniciativa, ki zasluži splošno pohvalo.

Tiste gospodinje ki se iz nakršnega koli razloga niso odzvale povabilu, lahko pridejo vsak dan na sedež v Ul. Ascoli 1, kjer bodo dobile vse potrebne informacije in kjer se bodo lahko dogovorile tudi glede izposojanja aparata za dom.

—«»—

Simfonični koncert v Verdijevem gledališču

Danes zvečer bo tržaški filharmonični orkester pod vodstvom dirigenta Alberta Zedda izvajal drugi simfonični koncert sezone «Jesen 1958» po ljudskih cenah. Prireditev bo v Verdijevem gledališču, kjer prodajajo vstopnice po 250 lir za balkon in 200 lir za parter danes ves dan. Sodeloval bo tudi štirinajstletni violinist Uto Ughi.

Program koncerta je naslednji: Beethoven: koncert op. 61 za violino in orkester; Schubert: Rosamunda, uvertura; Confalonieri, Hilaria, suita; Mendelssohn, simfonija št. 4 op. 90.

Koncert se bo pričel točno ob 21.15. Po začetku ne bo vstop v dvorano dovoljen do prvega odmora.

Seja občinskega sveta v Gorici

Odkup zemljišča pri Podgori za 7.000.000 lir

Izid natečaja za preureditev občinske hiše

Sinoči je bila seja goriškega občinskega sveta, ki se je pričela z županovo komemoracijo umrlega duhovnika Marcona ter umrlega bivšega občinskega svetovalca SDZ Ivana Brumata. Župan je polemiziral tudi s stališčem CISL, ki očita podjetju ATA, da ne spoštuje pogodbe, ki jo je sklenilo z županstvom za vzdrževanje mestnega prometa. Dr. Bernardis je branil podjetje ATA, češ da je napravilo veliko več, kot je dolžno po pogodbi.

Nadalje so sklenili odkupiti zemljišče Kocjančičevih iz Podgore, ki se razprostira med pokopališčem in Ulico Slataper. Plačali ga bodo s posojilom, ki ga bodo najeli pri Državni posojilnici. Znašalo bo 7 milijonov lir občina pa ga bo z 8-odstotnimi obrestmi odplačevala 15 let.

Natečaja za širitev občinske hiše so se udeležili trije gradbeni strokovnjaki, vendar nobeden od predloženih načrtov ne ustreza pogojem, ki jih je postavila pristojna komisija. Prve nagrade niso podelili, drugo nagrado pa si delita ing. Renato Fornasari iz Gorice in arhitekt Luigi Meccarini iz Voghere. Tretjo nagrado v znesku 150.000 lir so podelili znanemu goriškemu arhitektu Massimilianu Fabianu za izredno podroben in okusno izdelan načrt. Predlog občinskega odbora, naj se izid natečaja odobri, je bil sprejet s pripombo svetovalca Podbersiga, ki se je čudil, zakaj se je natečaja udeležilo tako malo goriških gradbenih strokovnjakov. Župan je na koncu pripomnil, da bodo morali za spremembe stare občinske hiše, ki je s pročeljem obrnjena na trg, dobiti odobritev oddelka za lepe umetnosti, ker je poslopje zaradi svojega starinskega sloga zaščiteno.

Končno so odobrili nakup večjega števila parcel, med katerimi tudi 1000 kv. m zemlje Marije Bearci iz Ulice Duca d'Aosta, da so lahko razširili cesto v smeri proti Trstu in je tako usposobili za naraščajoči promet.

—«»—

Srčni napad delavke v Podgori

Včeraj okrog 13. ure je 40-letna delavka v podgorski predilnici Iva Semolič dobila srčni napad. Z rešilnim avtomobilom Zelenega križa so jo peljali v bolnišnico pri Rdeči hiši.

—«»—

V nedeljo na Trgu C. Battisti tombola Zelenega križa

Ko bo v nedeljo 28. avgusta v Gorici praznik grozdja, bo Zeleni križ organiziral tudi tretjo tombolo, ki bo na Trgu C. Battisti. Cinkvina bo 30.000 lir, prva tombola 60.000 lir, druga tombola pa 10.000 lir. Kartele bodo prodajale pooblaščene osebe. Čisti izkupiček bo služil za nakup novega rešilnega avtomobila, v katerem bodo nameščena tudi jeklena pljuča. Ta aparat bodo lahko prenesli na kraj, kjer ga bodo potrebovali, uporabljali pa ga bodo tudi v rešilnem avtomobilu samem med bolnikovim prevozom.

Z njim so že marsikateri osebi rešili življenje. Neobhodno potreben je za utopljence, osebe, ki so se zastrupile ali jih je ožgala strela, obenem je edini aparat, s katerim je možen prevoz bolnikov, ki imajo paralizo dihalnega mišičevja.

Ker so v Gorici tombole zelo priljubljena ljudska igra, saj segajo začetki tradicionalne tombole v korist ustanove O. Lenassi že v prejšnje stoletje, lahko upamo, da bo tudi nedeljska dobro obiskana, da se bo osebje Zelenega križa, ki tako požrtvovalno opravlja svoj poseg lahko še bolje opremilo in tako uspešneje pomagalo bolnim meščanom.

Pismo iz goriškega okraja

Zelo dober pridelek grozdja zlasti v sodobno urejenih vinogradih

«Najboljša obramba pred točo je zavarovanje pridelka pri Državnem zavarovalnem zavodu»

NOVA GORICA, 24. septembra. — Kogar te dni zanese pot po vaseh Vipavske doline in Brd, bo v vsaki vasi priča živahnih priprav vinogradnikov, ki hitijo z urejanjem kleti, s pripravo posode in vsega, kar je potrebno za trgatev. Bogata trgatev se bo začela prve dni oktobra, kot so določili občinski ljudski odbori s svojimi odloki o trgatvi, da preprečijo trganje nezrelega grozdja in da se zagotovi kar najboljša kakovost vinskega pridelka. Letošnji vinski pridelek bo povsod na Goriškem, razen na ožjih področjih, kjer je klestila toča, nadpovprečen, in mnoge vinogradnike skrbi, kam bodo spravili mošt, ker jim primanjkuje posoda.

Zlasti visoke hektarske donose bodo imeli v sodobno urejenih vinogradih. Tako na primer na zadružnem gospodarstvu na Dobrovem računajo, da bodo na kompleksnih, povojni urejenih vinogradih pridelali od 100 do 130 stotov grozdja na hektar. Na kmetijskem gospodarstvu Ajševica — v vinogradu z latniško vzgojo trt v Stari gori — pa bo pridelek še precej večji.

Na prevzem tržnih viškov grozdja in mošta se živahno pripravljajo tudi vinske kleti v Vipavi, Dornberku, Vipolžah in zlasti v novi veliki kleti v Dobrovem, kjer so že v prvem letu obratovanja s pravilno nego vin dosegli mednarodno kvaliteto in dobili visoka priznanja — zlato in srebrno medaljo — za razstavljena vina na zadnji mednarodni vinski razstavi v Ljubljani.

Pred kratkim so se na glavni zadružni zvezi Jugoslavije dogovorili tudi o odkupnih cenah za grozdje in vino, ki ga bodo odkupovale zadruge. Cene so zaradi obilne letine tudi v drugih predelih Jugoslavije in drugod znatno nižje od lanskih. Najvišja odkupna cena za običajno grozdje je določena na 1,60 din za stopnjo sladkorja, grozdje sortnih vrst 1,80, grozdje kvalitetnih sort pa po 3 dinarje za sladkorno stopnjo. Vino pa bodo odkupovali: običajno konzumno vino po 3,90 din, za maligan konzumno sortno vino po 4,20 din, kvalitetno vino po 6 dinarjev in visokokvalitetno vino po 8 dinarjev maligan.

Toča je letos na Goriškem zajela le ožja vinogradniška področja v severozahodnih Brdih, Solkan in ožjo okolico ter v manjši meri nekatere vasi na Vipavskem. Povzročena škoda pa je kar precejšnja, saj znaša po cenitvah Državnega zavarovalnega zavoda samo v vinogradih, zavarovanih proti toči, blizu 50 milijonov dinarjev, ki jih bo novogoriška podružnica Zavoda izplačala 750 prizadetim vinogradnikom. Izplačali bodo skoraj še enkrat več kot znašajo vplačane premije zavarovancev. To kaže, da je zavarovanje vinogradov in drugih kultur pred točo še vedno nerentabilno, ker se je uveljavilo predvsem na območjih, kjer so pojavi toče pogostejši. Če pa bi zavarovanje te vrste razširili tudi na področja, kjer je toča redkejši pojav, bi s premijami lahko krili primanjkljaje na območjih, ki jih toča večkrat prizadene. Zaradi nerentabilnosti mora Državni zavarovalni zavod kriti pri manjkljaj zavarovanja pred točo iz drugih rentabilnejših panog zavarovalstva.

Pozitivno pa je to, da na Goriškem zavaruje svoj pridelek pred točo vsako leto več vinogradnikov, ker so že mnogi spoznali, da je zavarovanje pridelka proti toči pri DOZ najbolj učinkovita obramba proti toči. Tako je letos zavarovalo pridelek že nad 1200 vinogradnikov, med katerimi je 80 odstotkov skupinskih zavarovanj, ki so jih organizirale in dale zanje pobudo kmetijske zadruge. Ta oblika zavarovanja je najugodnejša, obenem pa najbolj učinkovita, ker si vsakdo z malimi izdatki za premije zagotovi dohodke v realni vrednosti pridelka tudi če ga uniči toča, ker plača škodo Državni zavarovalni zavod. Kako pomembno vlogo ima Državni zavarovalni zavod v kmetijstvu, lepo osvetljuje med številnimi drugimi naslednji primer: ko je letos toča sklestila vinograde v Brdih, je neki vinogradnik, ki ni hotel zavarovati vinograda proti toči, ves obupan razmišljal, kako bo preživljal družino, ker mu je toča uničila skoraj ves pridelek. Zena pa se mu je smejala. Ta ženina navidezna brezbrižnost nad nesrečo ga je tako razjezila, da je začel besno kričati, naj vendar ne bo tako lahkomiselna. Le-ta pa mu je mirno odgovorila: «Nisem tako lahkomiselna kot ti. Pridelek sem pred dnevi sama zavarovala pri DOZ, ki nam bo plačal povzročeno škodo.»

Zavod zavaruje tudi druge pridelke: žito, koruzo, krompir, sočivje in živino, prašiče, drobnico ter čebele proti poginu. Zavarovanje živine in čebel proti poginu je že močno razširjeno. Danes je na Goriškem zavarovanih že okrog 14.000 glav goveda in kopitarjev in letos je Zavod izplačal zavarovancem za nastalo škodo pri govedu že blizu 3 milijone dinarjev. Pri živini uvajajo še dodatno zavarovanje za zdravljenje živine, s katerim prevzema Zavod (proti povračilu minimalne dodatne premije) tudi stroške za zdravljenje živine. Za zdravljenje določen del premije, ki med letom ni bil porabljen, pa se po pravilih Zavoda deli med zavarovalno skupnostjo, Zavodom in veterinarjem, ki je skrbel za zdravljenje živine. To zavarovanje se uvaja le v krajih, kjer je veterinarska služba že urejena.

Po vaseh, kjer se živinorejci skupinsko zavarujejo, postavlja Državni zavarovalni zavod tudi prenosne lekarne za pomoč ponesrečeni ali bolni živini. Takih lekarn je v okraju že 20. Sredstva sklada za preventivo, v katerega se steka del plačanih zavarovalnih premij, pa Zavod uporablja za gradnjo ograj in drugih naprav za povečanje varnosti živine na planinskih pašnikih. Tako so zavarovalna dela na Ljubinskih, Knežkih planinah, na planini Rut in Upale v glavnem že dokončali, še letos pa bodo ogradili planine Zabče in Zatolmin.

J. J.

Pokrajinski odbor

Anketa o tuberkulozi med našo živino

Na torkovi seji pokrajinskega odbora so med drugim razpravljali o nevzdržnem finančnem položaju, v katerem je pokrajinska uprava. Položaj postaja vedno resnejši.

V nadaljevanju seje so odborniki odobrili nekatera popravila na pokrajinskih stavbah. Odbornik Grigolon je poročal o anketi za ugotovitev stanja živinske tuberkuloze v naši pokrajini. Odbornik Fabrizio pa je povedal o stikih s tržaško pokrajinsko upravo, da bi nekatere gluhoneme otroke poslali v Trst v zavod, ki tam že posluje, slepe pa v zavod «Rittmeyer», ki je prav tako v Trstu.

Na dolgo in široko so odborniki razpravljali o bodoči ureditvi mostu «Figariola» na obalni cesti Belvedere - Gradež, ki ga bodo pričeli obnavljati v bližnji prihodnosti. V ponedeljek je bila na sedežu pokrajinske uprave seja prizadetih kamionistov in avtobusnih podjetij iz Gradeža, ki vzdržujejo zveze z mestom sredi lagune.

Odbornik Poleši je še govoril o uspehu, ki ga je dosegla pokrajinska uprava z akcijo za ustanovitev industrijske šole v Gorici. Dejal je tudi, da bo posebna komisija kmalu zaključila delo o stanožu pokrajinskih uslužbencev. Nato so še govorili o cestnem vprašanju, ki ga bodo verjetno zaključili v soboto na seji pokrajinskega sveta.

—«»—

Kino v Gorici

VERDI. 21.15: Koncert tržaške filharmonije.

CORSO: pričetek predstav ob 15., 18.10 in 21.30 uri: «Potovanje okoli sveta v 80 dneh», cinemascope v barvah. Igra 40 znanih igralcev.

VITTORIA. 17.15: «Nevarna leta», G. Baker in F. Vaughan.

CENTRALE. 17.00: «Življenje Jamesa Deana».

MODERNO. 17.00: «Junaki našega časa».

—«»—

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna D'Udine, Ulica Rabatta 18, tel. 2124.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj so na goriškem letališču zabeležili najvišjo temperaturo 24 stopinj ob 15.30 uri, najnižjo pa 9 stopinj ob 6.20 uri.

Uradni podatki o prometu skozi tržaške bloke

Letos rekordno število prehodov raznih turistov

Podvojilo se je število italijanskih državljanov, ki obiščejo Jugoslavijo - Postopno ustaljevanje obmejnega prometa s propustnicami

V letošnjih poletnih mesecih je osebni mednarodni promet skozi obmejne bloke našega področja presegel vse najvišje številke preteklih let. S potnimi listi je tako prišlo v avgustu na naše področje 17.890 italijanskih državljanov in odšlo v Jugoslavijo 18.450 italijanskih državljanov. Ta številka je skoro dvakrat višja kot v istem mesecu lanskega leta, ko so znašali prihodi in odhodi 8.530 odnosno 8.730. Porast ni omejen samo na ta mesec temveč so tudi julijski podatki podobni, saj so že v juliju opazili, da se je promet skoro podvojil.

To govori, da je postala Jugoslavija turistično zanimiva tudi za številne italijanske državljane in da je prišlo iz turističnih pa tudi drugih razlogov do vedno tesnejših osebnih stikov, obiskov itd.

Prav tako zadovoljivi so tudi podatki glede tujih državljanov, ki so šli skozi bloke s potnimi listi. Avgusta je tako prišlo na naše področje skozi bloke 101.220 tujcev, odšlo pa v Jugoslavijo 89.690 tujcev, medtem ko je lani v istem mesecu prišlo 95.260 in odšlo 83.470. V teh številkah so upoštevani jugoslovanski državljani, ki so letos v večjem številu s potnimi listi odšli na razna turistična krožna potovanja po Italiji, odnosno ki so obiskali vsaj Trst in Benetke. Večji del pa seveda odpade na avstrijske, nemške in druge tuje turiste, ki so zlasti v poletnih mesecih kar navalili proti turističnim središčem toplega Sredozemlja. Pri tem je značilna razlika med številom tujih državljanov, ki so na naše področje prišli, in državljanov, ki so odšli iz Trsta v Jugoslavijo, saj se v vseh poletnih mesecih že več let opaža, da prihaja na naše področje iz Jugoslavije več tujih državljanov, kot se jih iz Trsta odpelje proti Jugoslaviji.

Prav obratno od mednarodnega prometa pa smo v poletnih mesecih prvič opazili, da je padlo število prehodov s propustnicami, ki kar velja tako za prebivalce tržaškega področja kot za prebivalce sosednjega jugoslovanskega področja. Številke pravijo, da je v avgustu prišlo na naše področje 140.030 oseb z jugoslovanskimi propustnicami (lani 154.260) in da je odšlo iz Trsta in okolice z italijanskimi propustnicami na sosednje jugoslovansko področje 138.170 oseb (lani v avgustu 169.970 oseb).

Ta padec ne predstavlja nekaj presenetljivega, temveč so ga odgovorni organi že pričakovali. Število prebivalstva je namreč omejeno in ko so vsi ali skoro vsi, ki imajo interes obiskati sosednje področje, napravili propustnico, ne obstajajo več osnovni razlogi, da bi število obmejnih prehodov še nadalje raslo s tako vrtoglavo naglico, kot je bilo to v zadnjih letih. Postopno se pride do nekakega zasičenja in lahko sedaj opažamo samo še sezonsko gibanje in verjetno postopno povečanje števila prehodov, ki pa bo opazno šele v daljšem razdobju. Na znižanju prehodov je vplivalo tudi povečanje števila dni za bivanje na sosednjem področju, kar je omogočilo, da nekdo v redu opravi svoje opravke, obišče vse sorodnike v razpoložljivih treh dneh in mu zaradi tega ni več treba izkoristiti vseh štirih mesečnih prehodov.

MEDNARODNI PROMET

(s potnimi listi)

	Italijanski državljani		Tuji državljani	
	prišli	odšli	prišli	odšli
Julij 1958	9.950	11.470	62.580	58.230
Avgust 1958	17.890	18.450	101.220	89.690
Julij 1957	4.690	5.530	48.360	46.750
Avgust 1957	8.530	8.730	95.260	83.470

LOKALNI PROMET

(s propustnicami)

	Prebivalci trž. področja		Prebivalci jug. področja	
	prišli	odšli	prišli	odšli
Julij 1958	122.480	125.140	136.550	134.570
Avgust 1958	138.500	138.170	140.030	139.990
Julij 1957	128.630	130.360	128.490	127.760
Avgust 1957	167.840	169.970	154.260	152.720

Praznik grozdja

V nedeljo 28. t. m. bo v Ljudskem vrtu praznik grozdja. Program bo naslednji: ob 10. uri otvoritev stojnic za prodajo grozdja in vina domače proizvodnje. Ob 10.30 bodo nastopile furlanske skupine narodnih noš ob 11. uri pa bo na sporedu instrumentalni koncert. Popoldne ob 16. uri bodo ponovno priredili nastop folklornih skupin, ob 16.30 bo nastopil pevski zbor Solvay iz Tržiča, ob 17.30 pa bo ponovno instrumentalni koncert.

—«»—

Padec moškega

Ko je ob 18.15 pred Rihlijevo postajo stopil z avtobusa 68-letni Mario Ventrame iz Vidma, se je spotaknil na zadnji stopnici in si je pri padcu zlomil levo zapestje. Zdraviti se bo moral 40 dni.

—«»—

○ Danes popoldne od 14. do 16. ure bo visokošolcem na razpolago uradnik tajništva tržaške univerze, na sedežu Akademskega krožka na Korzu Italia 10-III.

Iz spomenice Združenja stanovanjskih upravičencev

V 6 letih so zgradili 8.462 stanovanj število družin pa se je povečalo za 17.000

V gradnji pa je z javnimi sredstvi samo okrog 900 stanovanj vštevši 356 stanovanj za ezule

Obsežno smo že poročali o spomenici, katero je pripravilo «Združenje stanovanjskih upravičencev» o stanovanjskem vprašanju v našem mestu. Po podatkih, ki jih je združenje zbralo na osnovi uradnih virov, se je stanovanjska kriza v zadnjem razdobju še zaostrila. Tako je obstajalo v Trstu ob koncu leta 1951 56.450 stanovanj in 88 tisoč družin ter je torej manjkalo 21.550 stanovanj. Ob koncu lanskega leta pa je bilo 74.912 stanovanj in 105.090 družin ter je torej primanjkovalo kar 30.088 stanovanj.

Nedvomno so v obravnavanem razdobju zgradili precejšnje število stanovanj, vendar mnogo premalo, da bi zadostili potrebam, ki so mnogo hitreje naraščale, zlasti zaradi priseljevanja ezulov, kot nova stanovanja. Značilno je tudi, da se pri nas zida velika večina stanovanj z državno podporo, saj so zgradili v razdobju šestih let od leta 1952 do 1957 8.462 stanovanj, med katerimi je samo 2.856 na račun privatne pobude, ostala pa so vsa zgrajena z državno pomočjo odnosno večina izključno z državnimi sredstvi.

To pomeni, da je privatna pobuda bila vedno zelo malo agilna pri gradnji stanovanj na našem področju, kar odraža splošni gospodarski položaj, zlasti če pomislimo, da je razmerje med javnimi in privatnimi gradnjami po drugih italijanskih pokrajinah prav obratno. Težnja gradnje stanovanj po privatnem kapitalu pa se stalno znižuje, saj so gradili predvsem stanovanja «in condominio» torej, da je stanovalec tudi postal lastnik novega stanovanja in je izplačal celotno vsoto v nekaj obrokih, med katerimi ni v nobenem primeru minilo več kot leto ali dve. Skoro pa ni gradenj privatnih stanovanj «za najemnino».

V takih pogojih je razumljivo, da za daljše razdobje ne moremo iskati rešitve stanovanjskega vprašanja drugje kot v javni dejavnosti. Tu pa, čeprav so podatki na prvi pogled zadovoljivi, s stvarmi ni najbolje.

V letošnjem letu grade z državnimi sredstvi odnosno z državno podporo naslednja stanovanja:

zakon	kraj		število stanovanj	predvidena dograditev
1958				
št. 640	Sv. Ana		56	september 1959
št. 640	Sv. Ana		69	oktobe. 1958
št. 640	Sv. Ana		70	oktober 1958
št. 408	Ul. Buonarroti		17	oktober 1958
št. 408	Campi Elisi		49	december 1958
št. 43	ILVA-Skedenj		22	september 1958
št. 43	CRDA-Campi Elisi		36	december 1958
Ezuli	Skedenj		112	november 1958
		Skupaj	411	
1959				
št. 640	Naselje S. Sergio		120	junij 1959
št. 640	Lonjerska cesta		151	junij 1959
ezuli	Carbola		115	oktober 1959
ezuli	Ul. Baiamonti		129	oktober 1959
		Skupaj	515	

Iz teh podatkov je razvidno, da je ritem gradenj vedno bolj počasen in da na ta način ne bo mogoče nikoli rešiti perečega stanovanjskega vprašanja. Značilno je tudi, da se z veliko zamudo izvaja zakon št. 43 (INA-Casa), odnosno se zelo točno izvaja oni del zakona, ki predvideva, da morajo delavci in uslužbenci plačati poseben prispevek, medtem ko so šele prejšnji mesec izročili prva stanovanja. V tej zvezi je tudi značilno, da je že leta 1956 takratni župan Bartoli napovedal takojšnjo gradnjo naselij S. Sergio, Barkovlje-Boved in Rocol — Sv. Alojzij, do česar še sedaj ni prišlo.

Iz navedenih in utemeljenih razlogov je sestavilo Združenje stanovanjskih upravičencev vrsto zahtev, da se reši pereče stanovanjsko vprašanje. Te zahteve so naslednje:

1. Obnoviti je treba veljavnost zakona št. 261, katerega so v Trstu pričeli izvajati s precejšnjo zamudo in na osnovi tega zakona zgraditi v daljšem razdobju 10.000 ljudskih stanovanj, za katere naj plačujejo stanovalci najemnino na osnovi 1,5 odst. obresti na stroške za gradnjo. Na ta način bi se lahko izselile družine iz prenapolnjenih stanovanj, bi dobili mladi pari možnost dostojnega stanovanja in bi postopno lahko podrli nezdrava stanovanja in ukinili kolektivna zavetišča.

2. Povečati je treba število gradenj na osnovi zakona št. 640, da se odstranijo nezdrava stanovanja, kletna stanovanja, barake itd., pri čemer ne bi smele veljati omejitve glede družinskih članov.

3. Takoj je treba pričeti izvajati že predvidene načrte za gradnjo novih naselj na osnovi zakona št. 43 (INA-Casa).

4. Povečati je treba nakazila za gradnjo stanovanj v okviru zakona št. 751 (zakon «Aldisio»).

5. Se nadalje je treba dodeljevati posebna nakazila za gradnjo stanovanj za begunce, tako da njih potrebe ne bodo preveč vplivale na dodelitev stanovanj za krajevno prebivalstvo.

6. Uvesti je treba popolno ukinitev stanovanjskih izgonov, vse do takrat, ko se stanovanjski položaj ne bo normaliziral in ko ne bo prišlo tudi do normalnih najemnin.

7. Vladni generalni komisar naj izda dekret proti špekulacijam in raznim prispevkom («buona entrata»).

8. Združiti je treba razne komisije, ki dodeljujejo stanovanja, in mora biti v tej enotni komisiji zastopano tudi združenje stanovanjskih upravičencev.

—«»—

Obvestilo INCA

Danes ob 18. uri bo v Ul. Zonta 2 sestanek zaupnikov INCA, na katerem se bodo pogovorili o bolniškem zavarovanju.

—«»—

Obvestilo volivcem

Občinski volilni urad poziva vse meščane, ki so menjali stanovanje po 15. oktobru 1957 in ki niso tega sporočili matičnemu uradu, naj sporočijo temu uradu v Ul. Diaz 25 takoj svoj novi naslov.

Občani, ki bi opazili na volilnem potrdilu kakšno napako, se lahko tudi obrnejo na volilni urad, da jim morebitne napake popravi.

PISMA UREDNIŠTVU

Dragi Primorski!

V današnjem P.D. sem na 1. strani prebral kratko vest, da je bil te dni v Bocnu Gschnitzer, podtajnik avstrijskega zunanjega ministrstva, ki je znan po svoji specifični funkciji, da skrbi samo za južnotirolsko manjšino. Očitno je prišel v Bocen dejansko samo zato, da bi bil navzoč pri svečani otvoritvi specialne biblioteke za južnotirolska vprašanja pri Kulturnem zavodu. Pri tem sem se spomnil, da bi lahko tudi pri nas v Trstu imeli tako specializirano biblioteko za vprašanja Slovencev v Italiji. Saj imamo že lepo in bogato Študijsko knjižnico, ki ima na razpolago mnogo gradiva o raznih problemih. Mislim, da bi bilo potrebno ustanoviti le poseben specializirani oddelek za ta vprašanja v biblioteki sami in ga iz dneva v dan in iz leta v leto marljivo in pedantno izpopolnjevati. V okviru tega oddelka bi lahko vrirejali v prvi vrsti za naše srednješolce in visokošolce predavanja o teh vprašanjih. Za trdno vem, da o njih v šoli zelo, zelo malo slišijo, tako da sem prepričan, da marsikateri niti ne ve, koliko nas je in kje prebivamo. Kaj še, da bi vedel za zgodovino vseh borb za naš obstoj v zadnjem stoletju, saj se v šoli niti ne učijo, da smo se prav tukajšnji Slovenci v relativno največji meri udeležili oborožene borbe proti fašizmu in nacizmu. Za razliko od tukajšnjih slovenskih zgodovinskih učnih knjig, vsebujejo italijanske vsaj glavne podatke o odporniškem gibanju.

Kaj mislite: ali bi morda kdo iz Študijske knjižnice o tem predlogu povedal svoje mnenje?

V Trstu, 24.9.1958.

SENTJAKOBCAN

HOROSKOP ZA DANES

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) — Bodite samozavestni, ker vam dan obeta veliko. Svojemu prijatelju, ki je v sklepin neodločen, pomagajte.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) — Na lahek način boste prišli do denarja. Ves dan boste prebili v prijetnem vzdušju in duševnem ravnotežju.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) — Danes bi se dalo priti do odločilne izbire poklica. Uspeti bi mogli tudi v čutstvenih zadevah. Nekdo se vam ponuja.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) — Uredite že enkrat zadevo, ki jo toliko odlašate. Pomembnejši dogodek v družini.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) — Sreča v špekulacijah. Zanesite se na prijatelje in zaupajte v bližnjo osebo, ki vas ima delo jansko rada in vas ceni.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) — Današnji dan je povoljen za one, ki iščejo službo ali novo delo. Obeta se velik zaslužek.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) — Potovanje, ki bi znalo ali veliko koristiti ali veliko škodovati. Odvisno bo od vaše sposobnosti.

ŠKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) — Bodite čim bolj zaprti vase in ne izdajajte svojih poklicnih in poslovnih zadev. Bodite velikodušni, toda le do neke meje.

STRELEC (od 23. 11. do 22. 12.) — Če boste pravočasno posegli v zadevo, boste veliko dosegli in še bolj dvignili svoj ugled.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) — Se vedno vztrajate na napačni poti. Ne bo pravice boste rinili do konca. Povsetovite se še bolj ljubljeni osebi.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) — Odlična priložnost, ki pa jo boste zamudili. Ne boste uspeli v načrtu ki ste ga že dolgo pripravljali. Prepočasni ste.

RIBE (od 20. 2. do 20. 3.) — Zmagali boste nad težkočami, ki vas mučijo. Nepričakovana stava in uspeh. Ublažite vzdušje svoje okolice.

Izpred kazenskega sodišča

Leader Carlo Tolloy ne trpi nobenih kritik

Včeraj bi se morali zagovarjati E. Laurenti, Varni in inž. Turre - Turek, pa so proces odložili

Carlo Tolloy, vodja ene izmed indipendentističnih skupin, je zadnje čase sprožil ofenzivo proti vsakomur, ki se drzne govoriti proti njemu. Pred nedavnim je prijavil voditelje njemu nasprotne skupine. Včeraj pa so prišli na vrsto odgovorni urednik dnevnika «Il Corriere di Trieste» Eugenio Laurenti, predsednik Fronte za neodvisnost Carlo Varni in inž. Turre-Turek Giuseppe.

Prva dva sta obtožena klevetanja po tisku zaradi številnih člankov, ki jih je objavil dnevnik. Sicer so bili skoraj vsi članki objavljeni v obliki pisma, ki jih je časopisu pošiljal Varni. Inž. Turre pa je bil obtožen, da je na občnem zboru indipendentistov žalil Carla Tolloya, češ da mu je izsilil podpis na prijavi kot kandidat na njegovi listi, predloženi pri zadnjih političnih volitvah.

Do razprave pa včeraj ni prišlo zaradi neveljavnosti pozivnega dekreta na razpravo, zaradi česar je sodišče odredilo, da se proces, ki ga bodo formalizirali, odloži za nedoločen čas. Obtožence branita odv. Kezich in Amodeo, Carla Tolloya, ki se je prijavil kot zasebna stranka, pa zastopa odv. Pangrazi.

—«»—

Odložena razprava o bencinu v tankih

Včeraj bi morali pred splošnim sodnikom razpravljati o sporu, ki je nastal zaradi interpretacije čl. 38 videmskega sporazuma o bencinu v avtomobilskih tankih. Znano je namreč, da so obmejni finančni organi začeli meriti bencin; osebe, ki so ga uvozile, kot predvideva sporni člen, so morale plačati globo, ali če je niso hoteli, podpisati zapisnik.

Prizadete osebe so se obrnile na odv. Terpina, ki je poklical finančne organe na zagovor pred spravnim sodnikom. Toda državno pravobranilstvo, ki vztraja na interpretaciji člena 38, češ da velja le za jugoslovanske državljane, je z izgovorom, da poziv ni bil poslan na pravi naslov, doseglo odložitev spravne razprave do 30. oktobra letos.

Predvidevajo, da bo rezultat tega postopka znan šele okoli decembra letos ali celo januarja prihodnjega leta.

Kino na Opčinah

predvaja danes 25. t. m. z začetkom ob 18. uri film:

«Poj mi dober dan žalost»

(Cantami Buongiorno tristezza)

Igrajo: GIACOMO RONDINELLA in MILLY VITALE

Mednarodno finansiranje nerazvitih dežel

V gospodarski in politični problematiki Zahoda prihajata v zadnjem času čedalje bolj v ospredje dve vprašanji: kako zavreti nazadovanje mednarodne trgovine in kako organizirati mednarodno finansiranje, da bi zagotovili zanesljivejši in stalnejši ekonomski razvoj. Ekonomska plat obeh problemov prihaja do izraza v neizkoriščenih zmogljivostih v industrijskih kapitalističnih deželah in v čedalje večjih gospodarskih in finančnih težavah razvitih dežel, ki so prisiljene omejevati uvoz. Stvar pa ima tudi svojo politično plat. Tu gre za odnose med Vzhodom in Zahodom, za ekonomske in trgovinske akcije Vzhoda. Samo po sebi je razumljivo, da pri tem ne smemo zapostavljati še enega činitelja, namreč odnosov med samimi industrijskimi deželami, za katere je značilen čedalje ostrejši konkurenčni boj. Zato tudi za vse načrte o saniranju, stabilizaciji in ravnovesju, o katerih zdaj dosti razpravljajo, je značilen ogorčen boj nasprotnih interesov in ta seveda vpliva tudi na mednarodno politiko nasploh.

Osnovni vzrok nazadovanja svetovne trgovine je v razponu med proizvodnjo in potrošnjo, v potrošne zmogljivosti tržišča. Ta zastoj je še toliko večji spričo nenormalnih razlik med cenami surovin, spričo nazadovanja mednarodne likvidnosti, neenakomerne razdelitve deviz in zlata. Skraja, ko je bil ta proces še v začetni fazi in še ni začel negativno vplivati na mednarodno trgovino, so bile zahodnoevropske dežele relativno mirne in zadovoljne spričo izboljšanja svojih trgovinskih in plačilnih bilanc ter povečanja deviznih rezerv. Zelo važno vlogo so imele pri tem nizke cene surovin in občuten padec cen v pomorskem prometu. Po objavljenih podatkih je v prvem polletju tega leta v vseh kapitalističnih industrijskih deželah bolj ali manj nazadoval uvoz po vrednosti, medtem ko se je izvoz večine teh dežel še nadalje nekoliko povečal v primerjavi z lanskim. Zmanjšanje uvoza po vrednosti ni pomenilo, da se je ustrezno zmanjšal tudi uvoz po količini. Nižje cene surovin ob nespremenjenih cenah industrijskih izvoznih izdelkov so tem deželam omogočile, da so z zmanjšanim izvozom kupovale enake količine surovin kakor prej. Toda deželi, ki izvažajo surovine, zlasti kovine in rude, ni zadelo samo znižanje cen, marveč tudi količinsko zmanjšanje izvoza, ki je nastalo zaradi nazadovanja industrijske proizvodnje in zaradi čedalje večje uporabe sintetičnega materiala namesto nekaterih doslej rabljenih surovin. Nasploh so bile tudi v večji meri porabljene nakopičene zaloge, nakup pa omejen na dejanske potrebe. Posebno vlogo pri tem je imela tudi ameriška politika nakupovanja za strateške rezerve. Spričo omejitev teh nabav je bilo prizadetih več vrst blaga, ki v mednarodni trgovini ni brez pomena, zlasti če upoštevamo tiste izvozne dežele, ki izvažajo predvsem rude in minerale. Nekatere druge kapitalistične dežele, ki so si do pred kratkim prav tako ustvarjale strateške rezerve, zdaj popolno krčijo te rezerve.

Spričo takšnega razvoja so postale cene surovin pereč problem, pereče pa je postalo tudi vprašanje mednarodnega finansiranja za ustvarjanje in širjenje tržišča in svetovne trgovine. V okviru ostalih ekonomskih in političnih razlogov, ki smo jih omenili, so v sedanji fazi svetovne ekonomske problematike prevladala vprašanja mednarodnega finansiranja.

Zdaj že zlepa ni nobenega načrta, ob katerem se ne bi pojavil problem financiranja. V poročilu generalni skupščini OZN je generalni sekretar Hammarskjoeld opozoril na to, da je večina človeštva še vedno obsojena na življenje v bedi, čeprav živimo v dobi neslutenih uspehov na področju materialne blaginje. Zlasti je opozoril na to, da sredstva, ki jih vsako leto porabijo v vojaške namene, znatno presegajo skupne gospodarske vire za ekonomski razvoj, kakršne imamo v vseh nerazvitih deželah na svetu. Torej gre za sredstva, ki jih je treba ustvariti za razvoj teh dežel.

To je tudi eno glavnih vprašanj, o katerem razpravljajo na ekonomski konferenci dežel Britanske skupnosti v Montrealu. Delegati vseh dežel poudarjajo, da so jim potrebna dodatna sredstva, za katera pa ne zadostujejo viri Velike Britanije, ker znaša britanski izvoz kapitala zdaj le še okrog 1,5 odst. narodnega dohodka (pred vojno 7 do 8 odst.).

Na bližnji letni konferenci Bretonwoodskih ustanov — Mednarodnega monetarnega sklada in Mednarodne banke za obnovo in razvoj — bodo razpravljali predvsem o povečanju svojih skladov. Sproženi so bili tudi konkretni predlogi, naj včlanjene dežele zvišajo svoje vloge v Skladu in prevzamejo večje obveznosti nasproti Banki, da bi ta lahko absorbirala večja sredstva na mednarodnem tržišču kapitala. Sprožen je bil tudi predlog, da bi ustanovili novo finančno ustanovo, ki bi se naslanjala na Mednarodno banko in bi poslovala tako, da bi izdajala kredite z nižjimi obrestmi, brez cele vrste jamstev, ki jih terja Mednarodna banka. Te kredite naj bi bilo moč odplačevati tudi v nacionalnih valutah zadolženih dežel.

V vseh kapitalističnih industrijskih deželah zdaj proučujejo načrte o večjih možnostih za finansiranje izvoza in o kreditih za razvoj na dvostranski podlagi. V okviru te problematike je treba omeniti tudi novo obliko mednarodnih akcij upniških dežel, ki je prišla do izraza v odobritvi kreditov Franciji, Turčiji in Indiji, ker so te dežele v izredno težavnem deviznem položaju. Razpravljajo tudi o nekaterih novih regionalnih načrtih, ki zadevajo dežele na Bližnjem vzhodu in v Latinski Ameriki ter južnoevropske dežele v okviru zahodnoevropske integracije.

V zvezi z vsemi temi načrti je treba za zdaj ugotoviti, da se je težišče razprav in akcij na področju svetovne ekonomske problematike prvič usmerilo na vprašanje finansiranja.

V. M.

Proti jedrskim poskusom protestirajo v Tokiu tudi budistični menihi, ki jih na sliki vidimo tik pred policaji

Eksplozija po 45 sekundah poleta

Izpopolnjena mornariška raketa «Polaris» se je razletela in v kosih padla na tla

Raketa je bila sestavljena iz dveh stadijev in zdi se, da je do razpada prišlo prav tedaj, ko bi se moral prvi stadij izčrpati in bi moral začeti delovati drugi stadij

CAPE CANAVERAL, 24. — Neka raketa «Polaris» ameriške mornarice je danes eksplodirala med poletom, potem ko je bila izstreljena z oporišča v Cape Canaveralu. Del rakete je padel v bližini reke Indian blizu Cape Canaverala, medtem ko so se drugi kosi razpršili po širokem področju. Raketa, ki je sestavljena iz dveh stadijev in je podobna operativnemu modelu mornariške rakete «Polaris», je bila izstreljena ob 18.20 (po srednjeevropskem času). Prav v trenutku, ko je izginjala z vida opazovalcev, se je zaslišal zamolkel grom in videlo se je, kako je del rakete (ki meri skupno 7,62 m) padel na tla več kilometrov južno od Cape Canaverala. Nekaj sekund nato pa je drugi del rakete povzročil eksplozijo le nekaj metrov od točke izstrelitve. Ta eksplozija je sprostila belkaste plamene ter veliko «gobo» dima rjave barve.

Zdi se, da je razpad rakete nastal približno 45 sekund po izstrelitvi, in sicer v trenutku, ko bi se moral prvi stadij izčrpati in bi morali začeti delati motorji drugega stadija.

«Polaris» je raketa z akcijskim radijem 2400 km, ki uporablja trdo gorivo. Raketa, ki je bila danes izstreljena, je bila še izpopolnjena in je bila prva taka raketa, ki je bila izstreljena.

Obrambno ministrstvo je pozneje objavilo, da je kontrolni tehnik povzročil, da je eksperimentalna raketa «Polaris» med letom eksplodirala, in sicer zaradi tega, ker je raketa šla izven določene poti. Obenem je obrambno ministrstvo sporočilo, da ni bilo nikakih žrtev in da tudi ni bila povzročena nikaka škoda.

Atomski vlak s hitrostjo 500 km

BUDIMPEŠTA, 24. — Glasilo madžarske komunistične mladine «Magyar Ifjusag» poroča, da bo v Sovjetski zvezi začel voziti prvi atomski vlak med 1960 in 1965. List dostavlja, da bo vlak dosegel povprečno hitrost 500 km na uro. SZ namerava porabiti atomski vlak za zvezo z obrežjem Pacifika.

Po 15 letih so ji vrnili otroka

CALTANISSETTA, 24. — Sodišče v Caltanissetti je danes izdalo razsodbo, po kateri se vrne po 15 letih materi njena hčerka, ki ji je bila odvzeta v prvih dneh življenja, in s katero se lažna mati obsoja na 2 leti zapora zaradi lažnih izjav.

Salvatrice Aleo je 18. avgusta 1943, ko ji je bilo 16 let, rodila v bolnišnici v Caltanissetti deklico, ki so ji dali ime Silvana. Nekaj dni nato je mati porodnice odvzela novorojenko ter jo brez vednosti svoje hčere oddala neki ženski. Ko so jo odpustili iz bolnišnice, je mlada mati zaman skušala izvedeti od matere, kje je njen otrok, in končno je stvar javila policiji.

V tem času pa je Grazia Lo Giudice, ki je imela otroka, z lažnimi izjavami registrirala na matičnem uradu deklico kot svojo hčer in ji dala ime Concetta. Nato se je z možem in otrokom preselila v Rim.

Pred časom pa je prava mati vendarle zvedela, kje se nahaja njena hči, ki je v tem času že postala mladenka, ter je prijavila Lo Giudice sodnim oblastem. Sodišče v Caltanissetti je obsodilo Grazio Lo Giudice na 2 leti zapora ter na plačilo stroškov in odškodnine ter odredilo, da se Silvana vrne pravi materi.

Rop v banki blizu Brescie

BRESCIA, 24. — V torek popoldne so zakrinkani roparji izvedli napad na neko bančno podružnico v Pedernagi blizu Brescie. Zvezali so oba uradnika in jima zamašili usta ter nato odnesli okrog pet milijonov. Potem so se z nekim «1100» odpeljali.

Ugotovljeno je bilo, da je bil napad skrbno pripravljen. Z avtomobila so stopile tri osebe, od katerih sta dve šli v banko, tretja pa je ostala na pragu. V banki sta se obe osebi začeli pogajati z uradnikoma za nakup računskega stroja. Medtem ko sta uradnika dopovedovala, da je treba ponudbo nasloviti na bančno centralo v Bresci, je vstopil tretji ropar, ki je potegnil revolver ter ukazal uradnikoma, naj se postavita k zidu z dvignjenimi rokami. Nato je ukazal ostalima dvema, naj uradnika zvežeta, sam pa je odšel k blagajni. Ker se je bal, da ne bi pri odpiranju blagajne kaj pogrešil, je ukazal enemu izmed uradnikov, da blagajno odpre. Potem ko so pobrali denar, so roparji prerezali telefonske žice ter zaprli vrata na cesto; nato so se z veliko brzino odpeljali z avtomobilom. Medtem je eden od uradnikov uspel, da si je osvobodil roke ter je z laktom razbil steklo na vratih ter začel kričati na pomoč.

Neke osebe so se spominjale štirih številk z evidenčne tablice avtomobila, toda dognalo se je, da so roparji na pravo tablico pritrdili drugo iz lepenke. Uradnika sta povedala, da se je v govoru roparjev poznal lombardski dialekt, vendar pa ne tisti iz Brescie.

Roparjev še niso zasledili.

SZ ni kupec za angleški otok

LONDON, 24. — «Nimamo navade, da bi kupovali angleške otoke,» je izjavil predstavnik sovjetskega veleposlaništva v Londonu glede na glasove, da je SZ dala ponudbo za nakup otoka Strome ob severni Škotski, katerega lastnik je neki Hoyland. Stroma je tri kilometre dolg otok, ki je bil namenjen za nagrado za neki «quiz» ameriške televizije, toda do tega ni prišlo zaradi angleških protestov. Hoyland išče drugih kupcev za otok, ki ga nihče noče.

TOKIO, 24. — Včeraj se je neka japonska ladja ob otoku Kiušu pri poskusni vožnji prevrnila in se potopila. 25 oseb so rešili, medtem ko 12 oseb manjka.

Rasistična zagrizenost

Privatni pouk za bele študente

Na smrt obsojeni črnec Wilson bo mogoče pomiloščen

CHARLOTTESVILLE (Virginia), 24. — Starši in učitelji v Charlottesvillu so končno organizirali privatni pouk za 1000 belih študentov, potem ko je bila šola v zvezi z razpravo o rasni integraciji zaprta. Najprej je 340 učencev osnovnih šol obiskovalo zasebni pouk v 15 hišah. Danes pa sta dve skupini staršev sklenili, da združita več načrtov v en enotni načrt, da tako organizirata privatni pouk tudi za učence višjih šol.

V raznih predelih Little Rocka je prišlo do spopadov med belimi in črnimi mladinci. Točnih vesti pa o tem ni, kajti poročila so prikrojena tako, kot bi bili vedno črnci tisti, ki napadajo, in ubogi belčki pa tisti, ki jih vedno izkupijo. Kdor pozna dejansko stanje, pa takim poročilom ne more verjeti.

Guverner Alabame Folsom bo imel v petek razgovor s črncem Wilsonom, ki je obsojen na smrt, ker je ukradel 1,95 dolarja. Folsom namreč hoče, da se njegov pravni svetovalec Montgomery, ki je sedaj odsoten, prej vrne. Za petek so bili sklicani vsi, ki se jih tiče zadeva Wilsona, tudi predstavniki zbornice. Zdi se, da bo potrjena vest, da namerava guverner James Folsom Wilsona pomilostiti.

Črnec se je poročil z angleško mladenko

CAMBRIDGE, 24. — Ameriški črnski pilot James Smith iz Little Rocka se je poročil z mladenko Shirley Ann Rik iz Newmarketa blizu Cambridgea. Po poroki s Shirley je letalec Smith izjavil: «Če bi odpeljal Shirley v Little Rock, bi ji prerezali grlo, še preden bi lahko šla čez cesto.» Ko so ga vprašali, kaj mislijo njegovi starši o mešani poroki, je odgovoril: «Sprva so se skušali protiviti, potem pa so mi dali svoj blagoslov. Rekli so mi, naj ne pripeljem Shirley domov, ker bi bilo to preveč nevarno. Ko se bova vrnila v ZDA, se bova nastanila v severnovzhodnem delu dežele.»

Neutrudna strela

TRIDENT, 24. — Ko je včeraj nad tridentinsko pokrajino divjala nevihta, je strela udarila v dve veliki sadni drevesi, kakih 150 metrov daleč od neke hiše v Mezzani (Primiero). Potem ko je ožgala omenjeni drevesi, je strela prešla v kuhinjo hiše ter je omamila, opekla ter pometala v stene 7 članov družine, ki so bili tamkaj zbrani, [illegible] žice električne napeljave, pri čemer se je žarnica razletela, raznesla radijski aparat, ki je bil odprt, pridvignila in razmetala kakih deset plošč tal in končno je še v shrambi razbila nekaj steklenic. Poglavar družine je bil potolčen po glavi, njegova žena in triletna deklica sta bili opečeni po hrbtu in rokah, tašča in njena hči sta bili obtolčeni po raznih delih telesa in po hrbtu sta bila opečena še tudi druga dva otroka.

Od dreves, v katere je treščila, je strela zapustila po travniku vse do hiše osmojen jarek. Na tej poti je naletela še na neki zid, skozi katerega je prešla ter pri tem zrušila približno dva kubična metra gradiva.

OTTAWA, 24. Kanadski veleposlanik v Madridu Leon Mayrand je premeščen kot veleposlanik v Rim.

Kako priti do kvalitetnega zbora

(Nadaljevanje s 3. strani)

16. in 17. stoletja. Te so pisane skoro vedno polifono t. j. tako, da vsaka pevska skupina izvaja svojo melodijo povsem samostojno od ostalih. Ta način zahteva od pevcev veliko gotovost in neodvisnost v ritmični razdelitvi. Povrhu pa so take skladbe pisane še pet ali šest glasno, če ne več. Sodobne skladbe pa zahtevajo od pevca še neprimerno večjo zanesljivost v intonaciji, ker zahtevajo nemelodičnih postopov in disonantnih akordov.

Repertoarna politika takega zbora bi seveda morala biti povsem nova. Skladbe iz čitalniške dobe bi morale biti skoro izločene, prav tako narodne pesmi v preveč enostavni priredbi. Pozornost bi morala biti posvečena mojstrom predklasične dobe in najmodernejšim stvaritvam sodobnih slovenskih in drugih skladateljev. Koncertiral bi seveda prvenstveno v Trstu, Gorici in na našem podeželju tu in tam pa priredil tudi kako turnejo. Mogel bi uvesti tudi neko obliko intimnih koncertov s katerimi bi pospeševal še družabnost, ki nam v Trstu precej manjka. Glede sodelovanja pri radijskih oddajah pa mislim, da bi morali biti raje previdni. Kajti vsako snemanje v radiu razmnoži vsako skladbo praktično v neskončnost. Čim več bi bilo snemanj v radiu, tem manj bi bilo zanimanja za žive koncerte.

O enem pa si moramo biti na jasnem: Zbor, ki bi se razvijal v smeri, da bi mogel kdaj konkurirati pred mednarodnim forumom, ne bo postal zlepa popularen t. j. ne bodo se obisovalci trli pred blagajno za vstopnice. Vsaj danes in v najbližnji bodočnosti bo tak zbor duhovna last le enega dela naše javnosti. Popevke, ki jih nudijo radio, televizija, film in bar, bodo še obvladovale ulico. Vpliva takih velesil kot je televizija i pod. ne bomo mogli kar tako nevtralizirati z našimi razpravami, sejami in okrožnicami. Večina se bo pač ogrevala ne morda za to, kar je najlepše ali najbolje, ampak za to, kar najpogosteje sliši.

Takšen zbor more biti le rezultat prizadevanj onih, ki čutijo dolžnost, da po svoji moči nudijo prebivalstvu tudi kaj boljšega kot so modne popevke, s katerimi preplavljajo vse javne lokale, dvorane in stanovanja taka trgovska podjetja kot so televizija in kino. Kot prizadevanja pogumnih ljudi, ki so prepričani, da ima lahka, zabavna glasba svoje področje, resna, umetniška pa svoje; da kulture nekega naroda ne merimo z «Volare», kakor slovenske glasbene kulture ne merimo z «murkami». Imamo umetniško fotografijo in imamo pornografske fotografije. Imamo «Zločin in kazen», a tudi «Grand Hotel», imamo arhitektonsko pomembne stavbe in imamo tudi bencinske črpalke. In tako imamo tudi Deveto simfonijo in pa «murke». Naša dolžnost naj bi bila, da imamo poleg murk še kaj boljšega, tudi če ta želja ni soglasno izražena.

U. V.

Borba proti kugi

Zlasti miši in bolhe so prenašalci kuge

L. 1957 je bilo na vsem svetu le 514 primerov kuge, toda nevarnost te bolezni je še vedno resna

ŽENEVA, 24. — Po poslednjih vesteh, ki jih je dobila Svetovna zdravstvena organizacija, je bilo v letu 1957 v vsem svetu samo 514 primerov kuge; kljub temu pa so izvedenci soglasno mnenja, da je nevarnost te bolezni še vedno resna, ker jo razširjajo predvsem miši. Znano je namreč, da so zlasti miši in njihovi paraziti — bolhe — dejanski in nevarni prenašalci kuge. Zaradi tega so izvedenci te mednarodne organizacije, ki se predvsem pečajo z borbo proti kugi, sklenili, z namenom, da bi jo povsem zatrli na vsem svetu, da bodo začeli z bitko, ki naj povsem zatre te tako nevarne glodalce. Strokovnjaki so mnenja, da je to dosegljivo tudi v velikem obsegu, kakor to dokazujejo že doseženi uspehi na Srednjem vzhodu, v Iranu, Indiji in Indoneziji. Ne gre seveda za to, da bi zatrli milijone miši, ki žive v podzemlju, ampak za to, da se s sistematičnim proučevanjem ugotovi, katere vrste miši so bolj podvržene kugi in zato bolj primerne, da jo prenesejo na človeka.

LIZBONA, 24. — Na sredozemskem obrežju pri Almenari, približno 30 km južno od Castellon de la Plana sta trčila dva avtobusa. Pri tem je 6 oseb izgubilo življenje, 18 je pa ranjenih. Med ranjenimi je 10 žensk in 3 otroci.

Pogled na porušeno stavbo na periferiji Rima. Kot smo poročali, je do nesreče prišlo, ker so v zadnjem nadstropju prehitro odstranili betonski opaž. Trije delavci so bili pod ruševinami mrtvi, dva pa ranjena

Prevara je uspela, a za kratko dobo

Avtentična Picassova dela «plačali» z lažnimi čeki

Sleparji so v dveh galerijah v Vallaurisu «kupili» več slik in keramičnih del - Trgovca so preslepili z ukradenim potnim listom, toda od treh sta dva že aretirana

NICA, 24. — Trem prav tako iznajdljivim kot drznim sleparjem je uspelo doseči, da sta jim dva lastnika umetnostnih galerij izročila dela velikega slikarja v skupni vrednosti petih milijonov in štiri sto tisoč francoskih frankov. Nakup so plačali s ponarejenimi čeki.

Dogodek se je pripetil preteklo soboto popoldne. V Vallauris so prišli z luksuznim avtomobilom, elegantno oblečeni in so takoj stopili v umetnostno galerijo «La Colombe», kjer jim je lastnik pokazal razna izvirna Picassova dela. Izbrali so številne primerke v vrednosti 3 milijonov in 400.000 frankov. Ko je bilo treba plačati, je eden od «klientov» potegnil iz žepa knjižico bančnega tekočega računa in začel pisati ček. To ni bilo povsem pogodu trgovcu, ki se je spomnil, da so v soboto banke zaprte in je zahteval, naj mu raje plačajo v gotovini. V primeru, da «odjemalci» ne bi imeli pri sebi toliko denarja, je predlagal, da bi nakup odgodili do ponedeljka.

Sleparji, ki so bili pripravljeni na ugovor, so takoj odgovorili, da je to nemogoče, ker morajo odpotovati naslednji dan. «Prihajamo iz Alžira in se vračamo... Vendar pa ne bodite v skrbeh, tu je moj potni list.» Tako potni list kot čekovna knjižica sta se glasila na ime Luciena Hucka, bivajočega v Alžiru.

To je trgovca prepričalo, zlasti še, ker ni hotel, da bi šel po vodi tako velik nakup. Sprejel je ček in neznanci so odšli s slikami.

Nekaj minut kasneje so isti trije sleparji ponovili isti manever v galeriji «Madoura». Lastniki te umetnostne galerije imajo izključno pravico prodajati Picassove keramike. V tej galeriji so sleparji s čekom iz iste čekovne knjižice plačali in odnesli s seboj keramik v vrednosti dveh milijonov frankov.

Šele v ponedeljek sta trgovca odkrila, da sta bila osleparjena: potni list in čekovno knjižico so gospodu Lucjenu Hucku v Alžiru ukradli.

Dva od treh sleparjev so že aretirali sinoči v Monacu. Policija drži njuni imeni v tajnosti.

Železniški nesreči

LONDON, 24. — Neka lokomotiva je na nekem nezavarovanem železniškem prelazu blizu Kinetona povozila vojaški avtomobil, pri čemer je bilo šest vojakov ubitih. Vojaki so bili specialisti za vežbanje vojaških psov. In prav psi, ki so se po nesreči rešili, so pritekli v vojašnico in tako «javili» nesrečo.

KOELN, 24. — Potniški vlak je davi trčil z neko lokomotivo na progi Koeln- Trier. Prva dva vagona potniškega vlaka sta se razbila. Mrtvih je bilo 6 oseb, ena pa je hudo ranjena.

BRUGES (Belgija), 24. — Jerome Degryse, ki ima 65 let, je bil obsojen na dosmrtno prisilno delo, ker je svojo ženo ubil z pletilno iglo. Obtožnica je dokazala, da je Degryse ženo 56-krat prebodel z iglo.

V pobesnelosti umoril štiri majhne otroke

Žena in najstarejši sin sta na čudežen način ušla smrti

SPARTA (Michigan), 24. — Ameriški brezposelni delavec Orland Duncan Macmillan je včeraj ustrelil 4 svoje otroke. Najstarejši med njimi je imel 7 let, najmlajši pa 10 mesecev. Žena in peti otrok sta na čudežen način ušla smrti in ranjena so spravili v bolnišnico. Na policiji je Macmillan, ki ima 45 let, izjavil, da je bil med vojno ranjen in da so mu živci popustili. Povedal je, da sta se z ženo prepirala, ker je hotela odpeljati otroke s seboj v Chicago. Ugotovilo pa se je, da je bil Macmillan tudi nekoliko vinjen. Najstarejši otrok se je rešil na ta način, da je simuliral, da je smrtno ranjen, medtem ko ga oče ni smrtno zadel. Vendar pa ga je pobesneli Macmillan udaril po glavi tudi s puškinim kopitom. Po zločinu je morilec hišo zažgal.

Žena morilca je izjavila na policiji, da jo je mož, s katerim se je pred 8 leti drugič poročila, večkrat tepel. Policija je našla Macmillana onesveščenega v njegovem avtomobilu približno miljo daleč od njegovega stanovanja. Morilec, ki je najprej dejanje priznal, je pozneje zopet vse preklical.

Potres v Etiopiji

ADDIS ABEBA, 24. — Potresni sunek, verjetno vulkanskega izvora, je prizadel pokrajino Goggiam. Za sedaj se ve, da je približno 30 mrtvih. Potres je povzročil več plazov na nekaterih hribih in porušenje raznih hiš na površini okrog 80 ha v okrožju Gembeča 208 km od Addis Abebe.

Belafonte bo pel v Milanu

Z letalom iz Kopenhagna je prispel v Milan Harry Belafonte z ženo Julie Robinson Znani pevec bo nastopal od četrtka do nedelje v nekem milanskem gledališču. Belafonte se bo to pot prvič predstavil milanskemu občinstvu.

«Princesa Margaret kakršna je v resnici»

Nemalo zgražanja povzroča slika mladega škotskega slikarja Billa Croziera. Slika je razstavljena od včeraj zjutraj v izložbi neke galerije v Londonu in se imenuje «Princesa Margaret, kakršna je v resnici». Umetnina je izdelana z barvastimi črtami in «collages» ter je na prodaj za 60 šterlingov. Mnenja občinstva niso posebno ugodna; tako je n. pr. neka uradnica dejala: «Sramota! Kaj takega bi lahko napravil tudi dveletni otrok». Neki vratar pa je delo ocenil kot packarijo, ki nima ne repa ne glave. Slikar sam pa je izjavil, da je skušal predstaviti bitje, ki je v vsem nezadovoljno. Njegova slika, je dejal, predstavlja princeso takšno, kot je v resnici: vredna, da bi bila ljubljena, tip mlade ženske, ki bi takoj ugajala vsem, če bi bila rojena v kaki drugi družini, ki bi se poročila in bi imela otroke ter bi zbirala plošče kralja *rock and rolla* Elvisa Presleya.

Za Andoro konec svetovne vojne

Prva svetovna vojna se je včeraj končala tudi za Andoro, miniaturno državo v Pirenejih. Vlada te državice je namreč včeraj sklenila, da se uradno zaključi vojno stanje s Kaiserjevo Nemčijo, ki je trajalo od 1914. Tako je po 44 letih tudi za Andoro, ki ima 5.200 prebivalcev, nastopila mirna doba. Andora je bila tudi med državami, ki so v prvi svetovni vojni napovedale vojno «centralnim silam», toda nikoli ni bila povabljena na mirovno konferenco v Versaillesu. In tako je pač državica, katere vojska šteje 7 mož, ostala v vojnem stanju. Kljub vsemu pa dveh prostovoljcev iz Andore ni motilo, da se ne bi v drugi svetovni vojni ob strani Nemcev borila proti Rusom.

Truplo ohranjeno 52 let

Na nekem ledeniku v Švici so našli popolnoma ohranjeno truplo nekega švicarskega alpinista, ki je izginil v gorah pred 52 leti. To je bil pastor iz Basla Johannes Schernermann, o katerem ni bilo več glasu, odkar je v avgustu 1906 sam odšel na plezalno turo na Gelenstock. Verjetno je padel na ledenik, iz katerega je sedaj spet prišlo njegovo truplo na dan. Identifikacija trupla je bila mogoča na podlagi dokumentov, ki so jih pri njem našli.

Bomba naprodaj

V tridentinski pokrajini je neka deklica več kot mesec dni imela shranjeno neko bombo posebne oblike. Da gre za bombo, je ugotovil cunjar, kateremu je deklica ponudila v prodajo nekaj kilogramov starega železa, med katerim je bila tudi bomba. Deklica je bombo našla med neko ropotijo ter jo shranila do običajnega cunjarjevega obhoda.

Spretni tatovi avtomobilov

V enem tednu so trije spretni mladeniči ukradli kakih 15 avtomobilov. Avtomobile so odpeljali v neko majhno delavnico, kjer so jim odvzeli vse dele, ki se lahko prodajo, potem so jih pustili kje na samem. Toda pred dnevi je policiji uspelo ujeti enega izmed tatov, ki je povedal še imeni drugih dveh, ki sta bila tudi kmalu aretirana.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Športni portreti

Stane Lorger - ponos slovenske atletike

Kaj pravi o odličnem tekaču čez zapreke njegov trener Fedor Gradišnik

Najboljši slovenski in jugoslovanski atlet je že nekaj let prav gotovo Stanko Lorger iz Celja, specialist v teku na 110 m z ovirami. V tej disciplini pa ni samo najboljši v svoji domovini, temveč tudi na Balkanu, kar je potrdil na komaj zaključeni balkaniadi v Sofiji, v Evropi je drugi takoj za Nemcem Lauerjem, pa tudi v svetovnem merilu ga lahko uvrščamo med prvo petorico ali vsaj med prvo desetorico.

Ker je Lorger prav letos dosegel svoj odlični rezultat in rekord svetovne vrednosti 13"8, ne bo odveč, če za naše čitatelje ponatisnemo izjave, ki jih je dal o Lorgerju njegov trener Fedor Gradišnik, da spoznamo kako težka je pot do rekordov in kakšne možnosti ima Lorger še v bodoče.

Na vprašanje kako da je prišlo do tega, da je Lorgerju letos uspelo v taki meri izboljšati rekord v teku na 110 m z ovirami, ko je prej nekaj let »stal« na istem rezultatu, je trener Gradišnik pojasnil:

«Predvsem je važno to, da že na začetku povemo, da je prišel Stane k atletiki zelo pozno. 18 let je bil star in pred vključitvijo v atletske vrste mu je bila telesna vzgoja povsem tuja. Zato ni nič čudnega, če je bil precej trd in da te nerazgibanosti ni bilo mogoče niti z dolgoletnim treningom v večji meri odpraviti. Morda mu je to koristilo v sprintu, saj vemo, da ne teče sproščeno kot nekatera vrsta sprinterjev, ampak bi ga morali uvrstiti med tako imenovane «razantne» sprinterje. Za tek čez ovire pa je bila njegova nerazgibanost seveda velik minus. Z leti si je sicer pridobil precej tehnike, ki pa je v bistvu ni več mogoče mnogo popravljati, prav zaradi njegove telesne konstitucije.

Letos se je sicer še nekoliko popravil. Važno je predvsem to, da je dobil nagib v drugi fazi leta čez oviro. Lahko trdim, da je do polovice proge več kot odličen. V dokaz naj povem, da je na treningu v Stockholmu tekel dvakrat 6.8, kar menda ni uspelo še nikomur. Toda druga polovica — tam so težave. Stanetu manjka vztrajnosti, to lahko ugotovimo z zelo enostavnimi podatki. 100 m je pretekel letos v 10.4. Letečih 100 m pa teče 10.3 ali v najboljšem primeru 10.2, kar dokazuje, da mu že tistih 20 ali 30 m zaleta mnogo odvzame na hitrosti. V tekih proti evropskemu rekorderju Lauerju je v začetku obvezno vodil, potem pa je izgubljal s precejšnjo razliko. Razlaga ni zamotana. Na 100 m je Stane Lauerju vsaj enakovreden. Na 200 m pa nastopi že velikanska razlika — 22.3 in 21.1! Prav katastrofalno pa je razmerje na 400 m — 52.6 in 47.2! Če vemo, da ustreza tek na 110 m ovire po potrebni vztrajnosti vsekakor bolj teku na 200 metrov kot pa na 100 m, vemo že tudi, zakaj pride do popuščanja v drugi polovici.

IZGUBA HITROSTI BOLJSI REZULTAT!

Stanetov trening bo treba bistveno spremeniti. Sam je v Stockholmu priznal, da ga je polomil, ko se je nekoliko preveč štedil in v «trenutku kesanja» obljubil, da bo na vsakem treningu tekel 200 m. Bolje je, da izgubi kako desetinko hitrosti na 100 m in pridobi nekaj desetink na 200 m. Če se bo to zgodilo, sem prepričan, da bo na ovirah boljši. Sicer pa lahko ugotovimo, da je do maja letos, to se pravi čez zimo, treniral že nekako tako kot bi moral. Potem pa je v treningu zelo popustil.

O rekordnem teku bi lahko rekli to, da ga je Stane pričel ležerno in prav to mu je nekako «podaljšalo življenje», da ni toliko popustil v drugem delu proge kot običajno. Verjetno je ugodno na to vplivalo dejstvo, da ni imel nasprotnikov.

CILJ — 200 m 21.3, 21.4

«Zimski trening naj bi dal Stanetu moči in vztrajnosti. V sezoni bova poskušala to vztrajnost zadržati, in sicer v toliksni meri, da bi Stane lahko pretekel 200 m v 21.3 ali 21.4. Če mu bo to uspelo, bodo prišli tudi rezultati na ovirah. Lahko ugotovimo, da Stane ni prestar, saj imamo celo vrsto primerov «starih» zaprekašev, kot na primer Bulančik, Lidman in Finlay in «starih» sprinterjev kot so bili Strandberg, Borchmeyer in drugi. S tem bi hotel namreč reči, da Stane v Rimu leta 1960 še ne bo prestar za kak uspeh».

NEPREKOSLJIVA BILANCA

Vsaj na kratko bomo poskušali podati bilanco desetletnega nastopanja Stanka Lorgerja doma in na tujem. Za začetek lahko ugotovimo da je Lorger jugoslovanski atlet, ki ima največ mednarodnih uspehov. V državni reprezentanci je nastopil dvajsetkrat, od tega na dveh evropskih prvenstvih (v Bernu 4., v Stockholmu drugi) in dveh olimpijskih igrah (Helsinski polfinale, Melbourne 5. mesto). Zmagal je na vseh Balkanskih igrah (1953-1957), na dvoboju Balkan : Skandinavija in na mnogih velikih mednarodnih tekmovanjih, od katerih velja posebej omeniti Moskvo (1957, 1958). Na svojem «spisku» ima skoraj vse evropske tekače na visokih ovirah. Razen Amerikancev Calhouna, Davisa in Shankla, so ga premagali le Lauer, Bulančik in Lundberg, ne da bi se jim «z obrestmi» oddolžil. Sicer je bil tudi še za Parkerjem, Steinesom, Mihajlovom, Stoljarovom, Kinsello in Oprisom, toda vse te tekače je sam premagal večkrat. V državnem merilu je trinajstkrat osvojil naslov prvaka v različnih disciplinah ter sedemnajstkrat dosegel jugoslovanski rekord na 110 m ovire, ki ga je pripeljal od 15.0 na 13.8. Razen tega je državni rekorder tudi na 100 m, 200 m in 200 metrov ovire. Njegova razvojna pot je šla takole:

	100 m	200 m	110 m
1949	11.8	—	16.9
1950	11.2	24.1	16.1
1951	11.1	23.1	15.4
1952	10.8	22.6	14.6
1953	10.7	22.5	14.7
1954	10.7	22.4	14.3
1955	10.6	21.7	14.3
1956	10.5	21.9	14.3
1957	10.5	22.5	14.2
1958	10.4	22.3	13.8

Finalna kolesarska dirka San Pellegrino

Casati vodi v splošni klasifikaciji po zmagi v 6. etapi Stresa-Lecco

Tržačan Sarazin se je v splošni klasifikaciji pomaknil na 12. mesto

LECCO, 24. — Vittorio Casati, 20-letni član lombardskega moštva, je v ključni etapi finalne kolesarske dirke San Pellegrino za l. 1958 izvedel veliki podvig. Na cilj v Lecco je prišel sam in je osvojil oranžno majico prvega v splošni klasifikaciji s kopico sekund prednosti pred Battistinijem, ki je danes tudi izvrstno vozil.

Casati je bil ves čas v ospredju skupno z 20 drugimi kolesarji vse do Ghisalla kjer je na prvih zavojih na vzpon Santuario sprožil napad in pustil za seboj vse svoje spremljevalce. Samo v zadnjih 20 km ravnine je nekoliko popustil in njegov naskok pred ostalimi se je do cilja zaradi tega zmanjšal.

Battistini je ostal v skupini «velikih» premagancev (med katerimi se je odpovedal poslednjim upom tudi Venturelli) toda v zadnjih 50 km se je boril z neverjetno voljo kar ga je spet uvrstilo med možne, čeprav malo verjetne pretendente na prvo mesto.

Takoj po startnem znaku v Stresi je potegnil Poiano, za njim pa so se spustili se štirje njegovi klubski tovarisi, med katerimi je bil tudi Casati. Oranžna majica Milesi, štirje Piemonteži in še kakih 10 drugih kolesarjev je sprejelo poziv na borbo, vsi ostali pa so v naslednjih kilometrih ostali odrezani. Prednost vodečih, ki so v začetni fazi pobega vozili s povprečno hitrostjo okrog 44 km na uro, je na italijansko-švicarski meji dosegla 5 minut. Z nezmanjšanim tempom so potem vozili vse do prvih zavojev vzpona na Monteceneri, kjer pa so že odpadli trije člani vodilne skupine. Vrh za veliko gorsko nagrado je prvi dosegel Ciulli, v ozadju pa je Battistini zaman skušal uiti in se približati vodečim.

V naslednjem spustu se je v vodstvu združilo 17 kolesarjev, ki so vozili s prednostjo 5'40" pred glavnino. Na vzponu na San Fedele d'Intelvi, veljavnem za drugo gorsko nagrado, se je odlikoval Pellicciari, ki je prvi dosegel vrh, na naslednji visoki planoti pa so bili spet v vodstvu Pellicciari, Casati, Lancioni, Pifferi in Canali. Izolirana sta jim sledila Ciulli in Ciacci, nato pa z zaostankom 5'45" glavnina.

Ta vrstni red je ostal nespremenjen vse do vzpona na Ghisallo, kjer je Casati sprožil svoj siloviti in odločilni napad in v nekaj kilometrih pustil za seboj vse ostale. Toda v ozadju je medtem začel napad tudi Battistini in hitro manjšal svoj zaostanek. V zadnjih 20 km planote se je za Casatijem formirala četvorica zasledovalcev, med katerimi so bili Battistini, Pardini, Simonetti, ki so složno diktirali močan tempo in Pifferi, ki je njihovo vožnjo skušal zavirati in tako varovati prednost svojega klubskega tovariša. V tem trenutku je Casatijeva prednost znašala se 3', toda do cilja so zasledovalci zmanjšali zaostanek na 1'27", kar pa je Casatiju še vedno zadoščalo za osvojitev oranžne majice.

V jutrišnji zadnji etapi od Lecca do S. Pellegrino Terme, je Casati največji favorit, če ne za etapno pa skoraj gotovo za končno zmago, za katero pa se bo z vsemi silami boril tudi Battistini.

Vrstni red v 6. etapi Stresa-Lecco (230 km):

1. Vittorio Casati (Lombardija) 6.11'28" p. h. 37.150 km, 2. Pardini (Toskana) 6.12'55", 3. Pifferi (Lomb.), 4. Battistini (Lig.), 5. Simonetti, 6. Sarazin (Jul. Ben.) 6.13'49", 7. Milesi 6.13'53", 8. Ciulli, 9. Tamagni 6.15", 10. Canale 6.15' in 10", 11. Pellicciari 6.15'14", 12. Zanchetta 6.16'15", 14. Zaimbro, 15. Rossi 6.16'30", 16. Matzaioli 6.17'10", 17. Oliviero 6.17'20", 18. Toffoletto, 19. Pedemonte, 20. Vanzella 6.17'23" itd.

SPLOSNI VRSTNI RED PO 6. ETAPI:

1. Casati (Lomb.) 23.35'12", 2. Battistini (Lig.) 23.35'31", 3. Milesi (Piem.) 23.35'53", 4. Pellicciari (Em.) 23.38'54", 5. Giusti (Ben.) 23.39'13", 6. Pardini 23.39'31", 7. Ciulli 23.39' 52", 8. Zaimbro 23.39'52", 9. Venturelli 23.40'10", 10. Pifferi 23.40'17", 11. Verucchi 23.41' in 45", 12. Sarazin 23.42'05", 13. Vignolo 23.43'24", 14. Simonetti 23.43'55", 15. Bernardelle 23.44'16", 16. Vanzella 23.44'22", 17. Jacovella 23.45'47", 18. Marzaioli 23.45'57", 19. Ciacci 23.46' in 10", 20. Zanchetta 23.46'11". itd.

KOLESARSTVO

Startni vrstni red za dirko v Pratu

PRATO, 24. — Na 13. kolesarski dirki za veliko nagrado industrije in trgovine, ki bo v nedeljo v Pratu in ki bo veljala kot zadnja dirka za italijansko prvenstvo profesionalcev v cestni vožnji, bo 15. prijavljenih kolesarjev startalo v presledkih po 2' v naslednjem vrstnem redu:

1. Ciampi (start ob 14,02'); 2. Fantini; 3. Nencini; 4. Coppi; 5. Fallarini; 6. Nicolo; 7. Monti; 8. Tinazzi; 9. Benedetti; 10. Sabadin; 11. Conterno; 12. Zamboni; 13. Moser; 14. Defilippis; 15. Baldini.

Kolesarji bodo vozili na kronometer na krožni progi v dolžini 24,850 km, ki jo bodo morali prevoziti štirikrat.

BOKS

Johansson prvi izzivalec Pattersona

NEW YORK, 24. — V mesečni boksarski lestvici revije «Ring Magazine» je Sved Ingemar Johansson na mestu prvega izzivalca svetovnega prvaka težke kat. Floyda Pattersona. Vrstni red izzivalcev v tej kategoriji je: Johansson, Folley, Pastrano, Valdes-Machen, Moore, Harris, Miteff, Liston in Chuvalo.

Od Italijanov je v lahki kat. Loi nazadoval za eno mesto. Pred njim je kot izzivalec Browna Kenny Lane. Rosi je na 6. mestu. V peresni kat. je Caprar na 9. mestu, v petelinji kat. je D'Agata na 3. mestu. Rollo pa na 5. mestu.

—«—

SEATTLE, 24. — Nemški boksar težke kat. Willi Besmanoff je premagal s tehničnim k. o. v prvi rundi Argentinca Alexa Miteffa.

Košarkarski evropski pokal

V I. kolu: Italija-Egipt in Grčija-Jugoslavija

Prihodnje svetovno prvenstvo bo od 1. do 3. jan. 1959 v Santiagu (Čile)

MADRID, 24. — Na pravkar zaključenem kongresu mednarodne košarkarske zveze v Madridu so izžrebali nasprotnike prvega kola II. tekmovanja za pokal evropskih prvakov. Med seboj se bodo pomerili prvaki naslednjih držav: Švica - Španija, Francija - Portugalska, Belgija - Finska, Luksemburg - Poljska, Avstrija - ČSR, Italija - Egipt, Grčija - Jugoslavija, Vzh. Nemčija - Romunija in Madžarska - Švedska. SZ kot trenutni lastnik pokala, v prvem kolu ne bo igrala.

Na kongresu so tudi odobrili pravilnik prihodnjega svetovnega košarkarskega prvenstva, ki bo od 1. do 3. januarja 1959 v Santiagu v južnoameriški državi Čile. Čilsko zvezo so pooblastili, da vključi v prvenstvo tudi reprezentance ZAR, Argentine in Španije.

25. februarja 1959 se bo sestal v Monakovem organizacijski odbor tekmovanja za pokal evropskih prvakov, da opravi žrebanje nasprotnikov za četrtfinale, ki bo med 1. in 15. marcem. Polfinalni srečanji bosta odigrani do 20. marca, finale pa med 10. in 25. aprilom.

Na kongresu so sklenili še, da bo prihodnje evropsko prvenstvo od 10. do 21. maja v Carigradu, prvo žensko svetovno prvenstvo pa od 11 do 15. oktobra v Moskvi. Tega prvega ženskega prvenstva se bodo udeležile reprezentance Belgije, Vzh. Nemčije, Romunije, Jugoslavije, Češkoslovaške, Bolgarije, Madžarske, Francije, Poljske in Sovjetske zveze.

Včeraj popoldne na olimpijskem stadionu v Rimu

Lazio - Fiorentina 1:0 v finalu pokala 1957-58

Edini gol za rimsko enajstorico je dosegel Prini v I. polčasu

RIM, 24. — V finalu italijanskega pokala za l. 1957-58 je danes popoldne na olimpijskem stadionu v Rimu pred 50.000 gledalci, rimski Lazio premagal Fiorentino z 1:0 in postal zmagovalec tega prvega povojnega nogometnega pokala.

Lazio je zmago zaslužil, ker je bil boljši kot celota, čeprav brez izrazitih vrhov. Na splošno to ni bila niti lepa in niti kvalitetna igra, toda kaj drugega končno tudi ni bilo mogoče pričakovati od enajstoric, ki so komaj začele prvenstvo in ki se pravzaprav šele vigravajo. Kljub temu pa je Lazio pokazal, da ima že izdelano osnovo igre in da razpolaga z borbenimi igralci. Lovati, Pinardi, Pozzan, Tagnin (ki je po izključitvi Corradorija z uspehom zamašil vrzel v krilski vrsti) ter Tozzi, so tvorili ogrodje enajstorice, ki jo vodi bivši trener Fiorentine Bernardini. Od ostalih sta bili kot vedno koristni obe krili Bizzari in Prini, oba bivša člana Fiorentine, Prini pa je tudi bil avtor gola.

Za Fiorentino je mogoče reči, da jo je izključitev Lojacona bolj prizadela kot pa Lazio izključitev Corradorija, ker je ravno Lojacono zelo važen element sedanje sheme njene igre. Kljub tej olajševalni okolnosti, pa je bila igra Fiorentine vendarle slaba. Njeni igralci niso izvedli skoraj nobene hitre in duhovite akcije in tudi njihova kondicija je še slaba. Za noben del enajstorice ni mogoče reči, da je že registriran.

Nekaj kronike: Lazio je izvedel prvo omembne vredno akcijo v 9' in izsilil kazenski strel. Prini je podal žogo Corradoriju, katerega strel je zdrknil tik mimo droga. Dve minuti pozneje je lepo prodrl po levi strani Bizzari, toda njegov center je ostal neizkoriščen. Igra se je nato ustalila na sredini igrišča. V 22' je imel lepo priložnost Tozzi, ki pa je zgrešil zaključni strel. Minuto pozneje je Prini na Bizzarijev predložek iz kazenskega strela poslal žogo nad prečko.

V 26' je sodnik Marchese zaradi medsebojnih nekorektnosti izključil iz igre Lojacona (F.) in Corradorija (L.). V 28' je Tozzi na Prinijev predložek preigral Chiappello nato pa streljal mimo praznih vrat. Minuto pozneje pa je Lazio le prešel v vodstvo. Zaradi prekrška Robottija nad Prinijem je s tri četrtine igrišča na polovici Fiorentine streljal kazenski strel Pozzan. Na visoko žogo se je pognal Prini in jo s kakih 5 m z glavo usmeril v mrežo.

Igra je poslej postala bolj groba in sodnik je moral večkrat intervenirati. V 37' je izvedla lepo akcijo Fiorentina, toda Gratton je streljal visoko. V 43' je izvedel akcijo Chiappella, toda Hamrin je poslal zaključni strel za malenkost nad prečko.

V 4' drugega polčasa je bil Tozzi zrušen v kazenskem prostoru Fiorentine, toda sodnik je odredil strel z roba kazenskega prostora. Nato so gostje izsilili tri zaporedne kote, v protinapadu pa je v 9' prodrl Tozzi in Chiappella mu je v zadnjem trenutku zbil žogo z noge. Minuto pozneje je izvedla napad Fiorentina prek Montuorija in Hamrina, toda Lovati je Hamrinov strel odbil. Pritekel je Montuori in z glavo usmeril žogo proti vratom, vendar je je prestregel eden od branilcev in poslal v kot. Fiorentina je začela pritiskati, a njene akcije so bile medle in neučinkovite. Lazio je gradil svojo igro pretežno na protinapadih, s katerimi se je odlikoval Tozzi.

V enem izmed takih protinapadov je v 15' Bizzari centriral. Cervato visoke žoge ni mogel prestreči. Dobil jo je Tozzi in močno streljal, toda Sarti je v krasni paradi odvrnil nevarnost. Fiorentina je spet skušala prevzeti pobudo, a igra je bila poslej že čvrsto v rokah rimske enajstorice. Sarti je moral intervenirati na strele iz daljave v 19', 20' in 26', v 29' pa je izvedla lep protinapad Fiorentina, vendar je bil pozorni Lovati na mestu.

V 30' je zamudil lahko priložnost Tozzi, v 31' pa je Montuori na napačen predložek Chiappelle streljal tik mimo droga. V 36' bi Lazio skoraj podvojil vodstvo. Tozzi je streljal kot. Žogo je z glavo prestregel Fumagalli, mladi branilec Fiorentine Castelletti pa jo je pravtako z glavo odvrnil v polje s same golčrte.

Proti koncu igre so se napadalci Lazia večkrat znašli v offsideu razen tega pa so tudi zavlačevali igro.

Po končani tekmi je komisar FIGC dr. Zauli izročil predsedniku Lazia Siliatu pokal, Fiorentina pa je prejela pokal nacionalnih zvez za drugo mesto.

Strelec: v 29' prvega polčasa Prini (Lazio).

Lazio: Lovati; Lo Buono, Janich; Carradori, Pinardi, Pozzan; Bizzarri, Tagnin, Tozzi, Fumagalli, Prini.

Fiorentina: Sarti; Robotti, Castelletti; Chiappella, Cervato, Segato; Hamrin, Lojacono, Montuori, Gratton, Morosi.

—«—

TRENING TEKMA

Triestina-CRDA 4·1

Včeraj popoldne je na občinskem stadionu Triestina odigrala običajno medtedensko trening tekmo na dvoje vrat. Njen nasprotnik je bila tokrat enajstorica CRDA iz Tržiča, ki se pripravlja na prvenstvo IV. serije.

Odigrana sta bila dva polčasa po 45'. Pod vodstvom trenerja Olivierija sta enajstorici nastopili v naslednjih postavah:

Triestina: Bandini; Brach Simoni; Rimbaldo, Bernardin, Degrassi; Szoke, Tortul, Massi, Cazzaniga, Santelli.

CRDA: Covaz; Sandrucci, Bonazza; Deffendi, Cuzzot Cossar; Magrini, Genero, Fogar, Gordini, Tonca.

Prvi polčas se je končal z rezultatom 2:1 za Tržačane. Gola sta dosegla v 4' Santelli in v 25' Tortul, za CRDA pa Fogar. V napadu Triestine sta se odlikovala Tortul in Cazzaniga, v obrambi pa Bandini in Bernardin. Santelli, Szoke in Massei niso pokazali nič posebnega.

V drugem polčasu je Dudine zamenjal Bracha, ta pa Simonija. Tudi poslej je bila Triestina stalno v premoči in je po Masseiu in Santelliju dosegla še dva gola.

Na splošno je bilo opaziti, da Triestina posebno v napadu še ni vigrana in da Santelli in Szoke nista v polni formi. Najbolj solidna je krilska vrsta, zadovoljil pa je tudi Simoni, ki bo po vsej verjetnosti moral proti Spalu vskočiti na mesto izključenega Tulissija. V napadu sta se dobro sporazumevala Tortul in Cazzaniga.

ŠAH

Jugoslovansko moštvo za olimpiado v Muenchenu

MUENCHEN, 24. — Konec tega meseca se bo začela v Muenchenu na Bavarskem šahovska olimpiada, na kateri bo sodelovala tudi Jugoslavija. Na sestanku zveznega kapetana za šah s člani reprezentance so sklenili, da bodo ti odpotovali v Nemčijo 27. t. m. Zvezni kapetan dr. Marković je tudi določil vrstni red igralcev, ki bo naslednji:

Gligorić, Matanović, Ivkov, dr. Trifunović; rezervi: Djuraševič in Fuderer.

Ne željo reprezentantov so odpadle priprave na Bledu, ki bi se morale začeti te dni.

NOGOMET

Madžarska reprezentanca za nastop proti SZ

BUDIMPEŠTA, 24. — Madžarski zvezni nogometni kapetan Lajos Baroti je določil reprezentanco, ki se bo v nedeljo v Moskvi pomerila z izbrano reprezentanco Sovjetske zveze. A reprezentanca bo nastopila v naslednji postavi:

Beko; Karpati, Sarosi; Szojka, Sipos, Berendi; Budai, Gerecs, Csordas, Tichy, Bencsis.

Z istim moštvom je Madžarska pretekio nedeljo premagala v Varšavi Poljsko s 3:1. Madžarski reprezentanti za tekmo z Jugoslavijo, ki bo 5. oktobra, bodo določeni takoj po nedeljski tekmi v Moskvi. Razen z omenjenimi igralci, razpolaga Baroti še z rezervami Terekom, Matrajem, Bunczakom, Pavoszijem, Penyesijem, Lantosem, Szigetijem in drugimi.

—«—

Arsenal - Juventus 5. nov. v Londonu

LONDON, 24. — Arsenal in Juventus bosta odigrala prijateljsko tekmo na stadionu Higbury v Londonu 5. nov. Tekma se bo začela ob 20.30 po italijanskem času.

ATLETIKA

Svetovni rekord v hoji na 20 km

MOSKVA, 24. — Na atletskem prvenstvu Ukrajine je Vladimir Golugnici izboljšal svetovni rekord v hoji na 20 km s časom 1.27'05". Dosedanji rekord je imel Rus Pajčin s časom 1.27'38"6.

DVIGANJE UTEŽI

MOSKVA, 24. — Na prvenstvu Ukrajine v dviganju uteži je Anatol Jitecky izboljšal svetovni rekord srednjetežke kat. v tezneem dvigu. Jitecky je dvignil 145.500 kg. Prejšnji rekord: Kono (ZDA) 145 kg.

Strogi ukrepi razsodiščne komisije FIGC

Tulissi izključen za 3 nedelje Degrassi in Brach dobila opomin

Izredno ostra kazen potrjuje Tulissijevo krivdo

MILAN, 24. — Razsodišča komisija FIGC je za prvo kolo italijanskega nogometnega prvenstva izrekla številne in ostre disciplinske ukrepe, kar dokazuje njeno hvale vredno odločnost, da zatre na igriščih že v samem začetku prvenstva vse nešportne pojave. Najhuje pa so njeni ukrepi (med moštvi A lige) prizadeli Triestino, katere igralec Tulissi je bil zaradi grobega izpada proti Galliju izključen za tri efektivne nedelje, igralca Degrassi in Brach pa kaznovana z opominom.

Globe moštvom: 45000 lir Spal in Udinese, 30.000 lir Pisa, 25.000 lir Milan, 20.000 lir Venezia in 8.000 lir Piacenza.

Izključitve: za 3 nedelje **Tulissi (Triestina)**, za 1 efektivno nedeljo: Dreossi (Samb.), Dell'Innocenti (Lanerossi), Fomano (Udinese), Menichelli (Barletta). **Strogi opomin:** Malatrasi (Spal).

Prvi opomin so od igralcev A lige prejeli: Beltrandi (Napoli), Magnini, Pantaleoni in Carlini (Genoa), Costantini (Napoli), Franchini (Napoli), Tozzi (Lazio), Zoppelletto (Lanerossi), Manenti (Alessandria), Degrassi in Brach (Triestina), David (Roma), Garzena (Juventus), Dal Pos (Spal), Valadé (Inter), Brighenti (Padova).

V zvezi s tekmo med Cosenzo in Marsalo (21. t. m.) je bila Cosenza kaznovana z globo 3.000 lir, njen igralec Clemente bivši član Triestine) pa z izključitvijo za 6 efektivnih nedelj.

MEDNARODNI NOGOMET

Juventus-Wiener SK 3:1

TURIN, 24. — V prvi tekmi za pokal evropskih prvakov je Juventus premagal Wiener Sport Klub s 3:1 (1:1). Gole so dosegli: v prvem polčasu v 2' Sivori (J.), v 8' Horak (W.); v drugem polčasu v 11' in v 18' Sivori.

Juventus: Mattrel; Corradi, Garzena; Emoli, Ferrario, Colombo; Muccinelli, Boniperti, Charles, Sivori, Stacchini.

Wiener SK: Szanwald; Hasenkopf, Jaros; Oslanski, Buellwasch, Barschandt, Horak, Knoll, Hof, Hammler, Skerlan.

Juventus je dosegel gol že v 2', zaradi napake Mattrela pa je Horak izenačil v 8'. Juventus je bil poslej v premoči in do konca polčasa je dvakrat rešil vrata gostov drog, nekajkrat pa odlični vratar.

V 11' in 18' II. polčasa je Sivori dosegel še dva gola in Juventus je zasluženo zmagal.

—«—

KOPENHAGEN, 24. — Danska - Zah. Nemčija 1:1 (0:1). Gola sta dosegla: v 32' prvega polčasa Rahn (N.), v 15' drugega polčasa Enoksen (D.).

SHEFIELD, 24. — Anglija—Poljska 4:1 (4:1). Vse gole za Anglijo je dosegel Charlton. Nastopili so samo igralci pod 23. letom.

MIKULA LETIČ

INTERNATITIS

39.

«Verovali ili ne verovali,» bi rekel Hrvat: Mene bolj zanima druga kuharija, ki proizvaja samo sladke spomine in grenke skomine. Imenujmo jo «platonično». Kar je v taborišču Ljubljančanov, oziroma internirancev, ki poznajo Ljubljano, sedijo ali so sedeli vsi pri moji mizi: Ljubo Ravnikar, Tone Rupnik, Žane Košenina, Franc Primožič, Albert Terpin, Kazimir Renčelj, ki vsi prav radi glasno kuhajo, in še drugi, ki pa tiho požirajo «platonične» sline.

Ljubljane ne poznam podrobneje, ker nikoli nisem tam živel. Ob svojih bežnih posetih sem obiskoval le nekoliko središčnih lokalov. Zasluga imenovanih mojih tovarišev je, da zdaj točno poznam vse boljše gostilne v Ljubljani in ljubljanski okolici. Dovoljeno naj mi bo, da nekatere imenujem. Te gostilne itak predstavljajo eminentno poglavje v splošni kulturni zgodovini in kroniki našega ljubega slovenskega naroda, in krivico bi jim delal, če bi jih ne omenil v tej ponižni kroniki življenja v taborišču, kjer se dan za dnevom pojavljajo ob lahnem vetrčku globokih vzdihav in veselem žuborenju potokov slin.

Ko tako sedimo in srebamo večno pašto in fižol na «suhi» vodi, nastanejo navadno takile pogovori:

— Fantje, zdaj bi jaz rad sedel na vrtu pri «Breskvarju» v Trnovem in obiral njegove pohane piščance.

— Jaz pa raje pri «Vodniku» v Podutiku. Njegovi piščanci so še boljši

— Zame ga ni čez «Kovača» v Tomaževem. Ima neke posebne drobtinice, njegovi piščanci so kakor Prešernovi soneti.

— Tudi pri «Šemraju» v Sv. Križu ni kar tako.

— Res je, le da ne bi imel toliko vrabcev na vrtu, ki imajo posebno na piki nove klobuke in stare pleše.

— To pomeni srečo. — Jaz za svojo osebo imam rajši prašičje kotlete pri «Katrci» v Rožni dolini.

— Kaj pa «Čad» pod Rožnikom? Njegovo kislo mleko s smetano se tudi lahko pokaže.

— Udari ga! Samo meso se pri nas kuha.

— No, pa pojdimo na klobase k «Alešu» na Ježico!

— To pa to! Dva kilograma bi jih zdaj snedel.

— Fantje! Pozabljate, da je treba meso tudi zaliti. Ga ni čez gostilno «Mesec» na Viču. Tam je vedno dobra kapljica.

— Pa tudi «Novak» in «Robežnik» na Viču ti postrežeta.

— Morata zaradi konkurence.

— Kaj pa pravite k skledi krvavic in kislega zelja pri «Jagru» v Šent Vidu?

— Ni slabo. Kaj pa domača salama pri «Jesihu» v Rudniku.

Zdajci se oglasi stari grešnik Košenina:

— Recite, kar hočete, ampak «Cirmanov» vrt v Mednem, pa mlado dekle, pa pečenice ...

— Beži no, stari pohotnež! Tebi ni za pečenice, ampak samo za dekle. Na pečenice treba iti k «Pečnikarju» v Sv. Jakob ob Savi.

— Ali pa h «Kregarju» v Štepanjo vas.

— Pa tudi teletina pri «Slepem Janezu» v Dravljah bi se prilegla.

— Fantje! Spet vas opozarjam: Ne pozabite na vino! Stopimo malo v «Žabji hotel» na Cesti dveh cesarjev!

— Ali pa k «Rogovilcu» v Črnuče.

— Ali pa k «Avšecu» v Kleče.

— Pa še h «Kuharju» v Vevče in h «Gradu» v Gornji Kašelj.

— Ah!

— A-a-a-h!

— Pijanci! Jaz bi pa rad sedel tako zvečer pri «Kampiti mizi» v Zgornji Šiški in klical z Vodnikom: Ilirija vstani! Tako ob sladki kurji juhi ...

— Ah da! Kurja juha ...

— Pustimo kurjo juho! Zdaj smo se potolažili ob pašti in fižolu na vodi. Na večerjo vas pa vse povabim k «Briclju» v Hradeckega vas. Evo spored: Domača sunka, krvavice, pečenice, suhe klobase, svinjska rebrca, pohane piske in domača potica.

— Sprejmem, če te smem povabiti jutri opoldne na fižol ali čeči s pašto na vodi v Casoli ...

— Vražji Casoli! Če bi ga le hotel kdo kupiti! Prav poceni bi ga dal ...

Dovolj bo za danes. Jutri bomo obredli gostilne in restavracije v samem mestu Ljubljani. Za pojutrišnjem pa ni izključeno, da se Tržačani oglasijo s svojimi okoliškimi gostilnami. —

Prave orgije «platoničnega» kuhanja sta si nekaj časa dovoljevala Ljubo Ravnikar in Franjo Primožič, posebno kadar so bili na mizi čeči. Čeči so neka vrsta boba, ki se pideluje v Srednji in Južni Italiji. To je lesen sad brez okusa. Za nas je neuživen, čeravno ga Italijani hvalijo. Ali pa ga naši kuharji ne znajo pripravljati. Vsekakor so se proti čečim dvignili tako hudi protesti, da jih je moral naš «fornitor» brisati z jedilnika, tako da se je omejil na pašto, fižol, krompir in — vodo.

Kadarkoli so bili čeči na mizi in smo jih s kislimi obrazi žvečili, sta prišla Ljubo in Primož s svojo zagrizeno ironijo in začela «kuhati», tako da so sline tekle kakor pomladanski hudourniki. Ne bom našteval vseh «slinocedilnih riht», ki sta jih v teku časa «skuhala» velikopotezno zajemajoč iz vseh mogočih kuhinj: francoske, italijanske, dunajske, češke, srbske in domače slovenske. Dovoljeno pa naj mi bo, da podam mali sonet, ki sem ga posvetil njuni zabavni kuhariji:

«Za danes, Ljubo, stavim k ognju zelje;
se v ponvi že obraca klobasica
in v peči dviga kranjska se potica:
Domače naj bo najino veselje!»
«Ne, Primož! Druge so mi danes želje:
«Na ražnju se mi hoče jerebica,
v omaki cmokov vrhana kozica,
obilno parmezan naj se namelje!»

«Odlično, Ljubo! Daj, da ti čestitam!»
«Počakaj, da te s torto še napitam;
in po burgundcu pride črna kava ...»

«Ah da! In konjak! — Slava, Ljubo, slava!»
«Potem pa dobro bo še malo leči ...»
«Seveda! Zdaj pa vsak en krožnik — — čeči!» —

Samo ob sebi umevno je, da tudi jaz prav rad «platonično» kuham, toda bolj naskrivaj, sam zase.

V hudem in dolgotrajnem navalu «platonične» kuharije sem celo — prav na tihem — skuhal kompleten sonetni venec po Prešernovem vzorcu. Jasno je, da ta sonetni venec ni posvečen kaki običajni «Primicovi Juliji», temveč za interniranca neprimerno bolj važnemu in višjemu idealu: Kranjski klobasi!

Proporcije v obeh pesniških podvigih so spoštovane in ohranjene. To se pravi: Razdalja med mojo malenkostjo in Prešernom je ista — morda še večja! — kakor med kranjsko klobaso in Primicovo Juljo. Ampak hrepenenje, ki veže mene na kranjsko klobaso, je ravno tako ogromno — če ne še bolj! — kakor hrepenenje, ki ga je imel Prešeren po svoji Juliji!

(Nadaljevanje sledi)

Odgovorni urednik STANISLAV HENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT, Trst